

Jaarboek 2006

**VLAAMS INSTITUUT
VOOR DE ZEE**
VLIZ

Jaarboek 2006

VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE VLIZ

*voor al wie gefascineerd is
door de zee en de kust*

www.vliz.be

Oostende, juni 2007

met ondersteuning van:

Vlaamse overheid

INHOUD

Voorwoord	5
VLIZ in cijfers	6
VLIZ in een tijdsbalk	7
UNESCO/IOC Project Office for IODE in cijfers	8
UNESCO/IOC Project Office for IODE in een tijdsbalk	9
Kerntaken en structuur	10
Realisaties 2006	15
• Coördinatie	17
• Infoloket	39
• Zeebibliotheek	65
• Zeecijfers	73
• Faciliteiten	79
• Datacentrum	87
• UNESCO/IOC Project Office for IODE	105
Bijlagen	109
• Financiële rapportering	110
• Performantie-indicatoren & andere graadmeters	111
• Organigram	119
VLIZ coördinaten	123
Colofon	125

VOORWOORD

In het voorliggende Jaarboek 2006 van het Vlaams Instituut voor de Zee krijgt u een overzicht van de belangrijkste activiteiten en geleverde prestaties in het afgelopen jaar. Het is een beknopt en luchtig overzicht dat aan de hand van korte teksten en talrijke illustraties de diversiteit van de algemene werking van het VLIZ en de specifieke realisaties in het kalenderjaar 2006 wil belichten.

Deze informatie is opgedeeld volgens de hoofdactiviteiten van het VLIZ, een indeling die de interne structuur van de instelling reflecteert en die ook terug te vinden is in de opbouw van de VLIZ-website. Zo wordt u, naast de algemene werking m.b.t. netwerking en coördinatie van de mariene wetenschappen binnen Vlaanderen en ver daarbuiten, geïnformeerd over de belangrijkste aangeboden diensten. Het lanceren van de volledig vernieuwde website, en het invullen van de onderliggende informatie- en databastanden, was trouwens één van de vele hoogtepunten van 2006. U zal kunnen appreciëren dat de zeebibliotheek, het datacentrum, de cellen communicatie, onderzoeksinfrastructuur en zeecijfers in 2006 schitterend werk geleverd hebben. Naast de aangehouden inspanningen m.b.t. de 'basisdiensten- en producten' (denk hierbij bijvoorbeeld aan de kwaliteit en kwantiteit van de collectievorming en documentleveringen van de bibliotheek, de werking van de Zeeleeuw, de periodieke publicaties zoals 'De Grote Rede', de immer groeiende data- en informatiesystemen), was er ruimte voor talrijke nieuwe initiatieven en unieke projecten. Het achterliggend streven hierbij is steeds tot een verhoogde performantie van de wetenschappelijke gemeenschap te komen door vooruitstrevende en innovatieve activiteiten te ontplooien, die we – ook op internationaal vlak – mee vorm trachten te geven.

In het jaarboek 2006 van het VLIZ vindt u de belangrijkste cijfermatige en administratieve gegevens met betrekking tot de instelling in het kalenderjaar 2006. Dit maakt het mogelijk de werking van het VLIZ in 2006 te evalueren en naar waarde te schatten. Daarnaast wordt er speciale aandacht besteed aan de werking van het UNESCO/IOC Project Office for IODE, waarvoor het VLIZ als gastheer fungeert, en dat in 2006 een explosieve groei heeft gekend. Hierbij aansluitend zal u merken dat het VLIZ jaarboek vanaf 2007 een bijkomend hoofdstuk zal moeten bevatten. Dan moeten we immers met veel trots ook rapporteren over de werking van de ESF-Marine Board, die vanuit Straatsburg naar de marien-wetenschappelijk site in Oostende verhuist.

Veel leesplezier!

Paul Breyne,
Gouverneur van West-Vlaanderen,
Voorzitter VLIZ

VLIZ IN CIJFERS

12.487

Aantal downloads uit OMA,
het Open Marien Archief

28

Aantal publicaties door VLIZ

36.303.562

Aantal gegevens in VLIZ databanken

1.117

Aantal deelnemers aan door VLIZ
ge(co)organiseerde evenementen

17

Aantal nationale
samenwerkingsakkoorden

2.746.084

Omzet van VLIZ (EUR)

87.346

Aantal beschikbare publicaties in de
Zeebibliotheek

2.892

Aantal abonnees op infoblad
'De Grote Rede'

VLIZ IN EEN TIJDSBALK

een selectie van belangrijke gebeurtenissen in 2006

FEBRUARI

Uitreiking Prijs Delcroix 2005
(10/2)

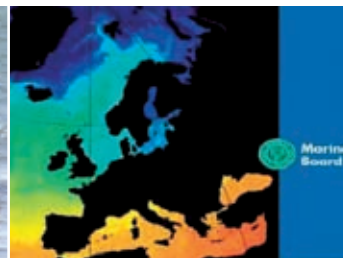
MAART

Lanceren label: 'Vlaanderen-
Maritieme Kennisregio' op
MAREDFlow meeting
(24/3)

APRIL

Expeditie Zeeleeuw
(18-21/4)

MEI

MB/ESF beslist om naar
Oostende te verhuizen
(11-12/5)
Toekennen extra subsidie VLIZ

MEI

Voorstelling boek:
Het Vlaamse Strand -
Guy De Moor
(16/5)

JUNI

'De Grote Rede' verschijnt
voor het eerst in vierkleuren-
druk

JULI-AUGUSTUS

Opstellen databank
'exotische soorten
in Belgische wateren'

SEPTEMBER

ASFA Advisory Board Meeting
(4-8/9)

SEPTEMBER

Ondertekening van
samenwerkingsakkoord
met ILVO
(22/9)

OCTOBER

Wetenschapsfeest
(27-29/9)

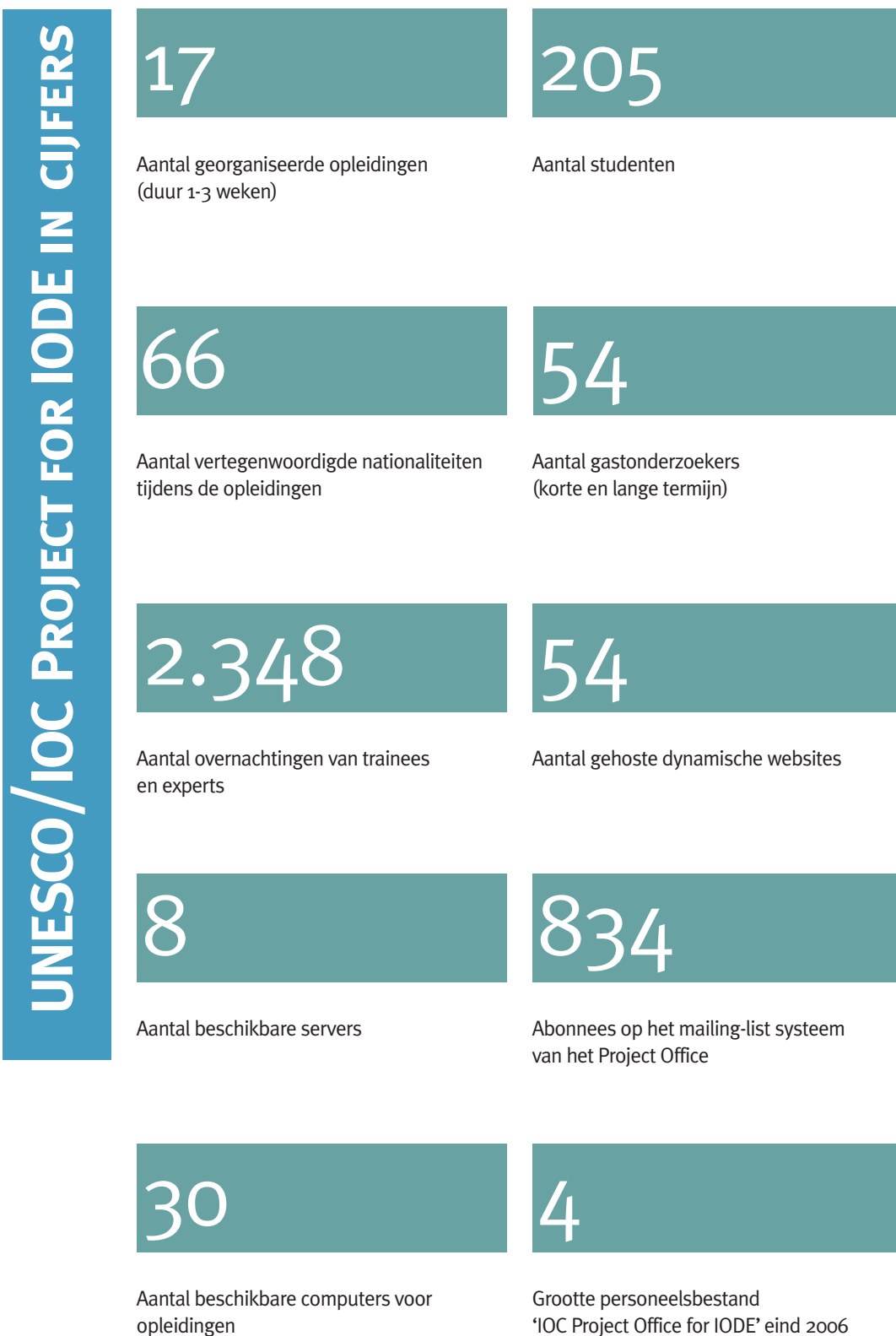
OKTOBER

Studiedag 'Vlakte van de Raan
van onder het stof gehaald'
(13/10)

NOVEMBER

Voorstelling boek:
State of the Coast-SAIL
(13/11)

UNESCO/IOC PROJECT OFFICE FOR IODE IN EEN TIJDSBALK

een selectie van belangrijke gebeurtenissen in 2006

FEBRUARI
ODINAFRICA
Secretariaat meeting
(1-3/2)

FEBRUARI
IODE
Officers meeting
(6-7/2)

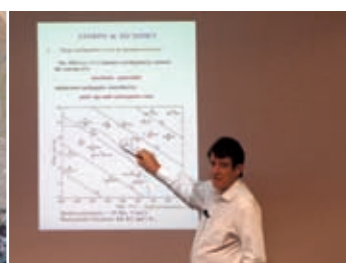
MAART
Eerste Marine Information
Management Training voor
ODINECET
(13-24/3)

APRIL
Viering van één jaar
Project Office tijdens het
ODINAFRICA seminarie
(15/4)

MEI
Planning coastal zones
Tsunami training
(2-12/5)

JUNI
Tsunami Modeling Training
Course
(6-16/5)

JULI
Eerste stap naar African Marine
Atlas gezet
(6-16/6)

SEPTEMBER
International Ocean Institute
organiseert samen met IODE
de eerste GIS training
(19-23/9)

SEPTEMBER
Bezoek van ZKH Prins Laurent
aan het Project Office
(25/9)

OKTOBER
Tweede Jamboree Training
(8-14/10)

NOVEMBER
GLOSS/ODINAFRICA
Sea Level Training
(13-23/11)

DECEMBER
VLIZ organiseert samen
met IODE de ISSTOCAM training
(4-15/12)

KERNTAKEN EN STRUCTUUR

Sinds zijn ontstaan in 1999 is het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) uitgegroeid tot hét **coördinatie- en informatieplatform voor zeewetenschappelijk onderzoek** in Vlaanderen. Het VLIZ is tevens een knooppunt voor marien en kustgebonden onderzoek en fungeert vanuit die rol als internationaal aanspreekpunt. Vermits het VLIZ geen mandaat heeft om zelf onderzoek te verrichten, heeft het de handen vrij voor een hele reeks wetenschapsondersteunende taken zoals het beheren van een datacentrum, het verlenen van logistieke steun aan onderzoekers, het beheren van een zeebibliotheek, het coördineren en netwerken en het aanbieden van een gamma aan zeegebonden informatie aan diverse doelgroepen. Mede via het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met Vlaamse onderzoeksgroepen en administraties kan deze ondersteuning verder vorm gegeven worden en geïntegreerd worden in nationale en internationale netwerken.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) is een autonoom instituut met de rechts-persoonlijkheid van een vzw, dat een jaarlijkse toelage ontvangt van de Vlaamse overheid en van de provincie West-Vlaanderen. De strategische doelstellingen en activiteiten worden vastgelegd in vijfjaarlijkse beheersovereenkomsten met de financierende overheden. Samengevat zijn de **vier strategische doelstellingen**:

- Het bevorderen van het Vlaamse kustgebonden en zeewetenschappelijke onderzoek.
- Het bevorderen van de internationale uitstraling van het Vlaamse kustgebonden en zeewetenschappelijk onderzoek, en het fungeren op dit gebied als internationaal aanspreekpunt.
- Het bevorderen van de visibiliteit van het Vlaamse kustgebonden en zeewetenschappelijk onderzoek naar het grote publiek toe (vulgarisering en sensibilisering).
- Het – gevraagd en ongevraagd – aanleveren van wetenschappelijke informatie over de zee, de kust en getijgebonden systemen aan beleidsverantwoordelijken zodat zij deze kunnen gebruiken in hun beleidsvorming inzake mariene aangelegenheden.

UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

- Het VLIZ is een instelling met een duidelijk wetenschappelijk karakter, maar ontplooit zelf geen onderzoeksactiviteiten (dit om competitie met de onderzoeksgroepen te vermijden).
- Het VLIZ heeft een multidisciplinair karakter en ondersteunt alle mariene onderzoeksdisciplines.
- Het VLIZ ondersteunt zeewetenschappelijk onderzoek in de breedste zin, d.w.z. dat met 'zee' niet enkel het open water en de zeebodem verstaan wordt, maar tevens alle getij- en kustgebonden systemen.
- Alle gebieden waar Vlaamse mariene wetenschappers actief zijn of waren, behoren tot het werkterrein van het VLIZ.

- De informatie die door het VLIZ verstrekt wordt, is wetenschappelijk onderbouwd (in regel doorverwijzing naar experts of via consultatie van het netwerk van experts, waarbij er steeds over gewaakt wordt hun inbreng te citeren).
- Het VLIZ promoot een geïntegreerde benadering (integratie van onderzoeks-disciplines, sectoren, land-zee, grensoverschrijdend).
- Het VLIZ is ongebonden en neutraal.
- Het VLIZ gaat uit van openbaarheid van bestuur, openheid en overleg.
- Het VLIZ promoot duurzaamheid (de drie hoofdpijlers van duurzaam beheer zijn het milieu, de economie en het sociale).

HOOFDACTIVITEITEN

Binnen die coördinerende en ondersteunende rol kunnen vijf hoofdactiviteiten worden onderscheiden, aangevuld met een zesde hoofdactiviteit betrekking hebbend op de werking van het, via het VLIZ, door Vlaanderen ondersteunde UNESCO/IOC Project Office for IODE:

- Het praktisch faciliteren van marien wetenschappelijk onderzoek door het inzetten van het onderzoeksschip de Zeeleeuw en andere gemeenschappelijk te gebruiken onderzoeksapparatuur en -infrastructuur voor zeewetenschappelijk onderzoek.
- Het bijdragen tot de (inter)nationale planning, het beheer en het efficiënt inzetten van mariene onderzoeksinfrastructuur.
- Het beheren en verder uitbouwen van het Vlaams Marien Data- en Informatiecentrum (VMDC). Het centrum brengt verschillende soorten gegevens bijeen, implementeert internationale standaarden en verdeelt data naar binnen- en buitenland. Hierbij worden zowel externe data verwerkt en toegankelijk gemaakt als eigen data verzameld. Het VMDC integreert zich in internationale netwerken en draagt bij tot het ontwikkelen van internationale standaarden voor het beheren en uitwisselen van gegevens en informatie. Tevens wordt binnen het VMDC de mediatheek van het VLIZ beheerd en uitgebouwd.
- Het faciliteren van een netwerk van mariene wetenschappers en andere betrokkenen door het aanbieden van een platform (in de vorm van de Wetenschappelijke Commissie), het organiseren van bijeenkomsten, congressen en vergaderingen en het uitgeven van publicaties. Een kerntaak is het blijvend in kaart brengen van de expertise in Vlaanderen en deze aanreiken naar binnen- en buitenland.
- Het beheren van een informatieloket (verstrekker van objectieve wetenschappelijke informatie) voor onder meer wetenschappers en beleidsverantwoordelijken in binnen- en buitenland, en voor leerkrachten, studenten en geïnteresseerde burgers in Vlaanderen. Antwoord wordt gezocht op veel gestelde vragen en op eigen initiatief wordt informatie verstrekt door in te spelen op de actualiteit. VLIZ promoot het Vlaams marien wetenschappelijk onderzoek via tentoonstellingen en publieksdagen, via publicaties en de website, en door de organisatie en co-organisatie van studiedagen, workshops en symposia.
- Tenslotte dient het VLIZ, als bijzondere opdracht vanuit art. 4 van de beheers-overeenkomst, in te staan voor de opvolging en het beheer van de financiering van de huisvesting en ondersteuning van het IODE Project Office van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie van UNESCO (UNESCO/IOC Project Office for IODE). Meer bepaald gaat het hierbij om de huisvesting en het ondersteunen van opleidingen van buitenlandse studenten en experts in oceanografisch databeheer, met bijzondere aandacht voor het ontwikkelen en exploiteren van vroege waarschuwingssystemen voor tsunami's en andere ocean-gerelateerde natuurfenomenen.

GEOGRAFISCH ACTIETERREIN

Het Vlaams Instituut voor de Zee spitst zijn activiteiten toe op alle mariene en getijgebonden systemen. We concentreren ons daarbij op de spelers en activiteiten in de Zuidelijke Bocht van de Noordzee, met een zwaartepunt op het Belgisch deel van de Noordzee, de Vlaamse kustzone, en de aanpalende gebieden (het Kanaal, het Deltagebied en het Schelde estuarium). Het gaat hierbij niet enkel om de open zee, maar ook over de zeebodem, het strand, de slikken, de schorren, de duinen, estuaria en het achterland met de maritieme polders. Daarnaast vallen binnen de interessesfeer van het VLIZ ook alle getijgebonden systemen die door Vlaamse mariene onderzoeksgroepen wereldwijd aangedaan worden (tropische kustsystemen, de diepzee, polaire gebieden, etc.).

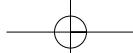
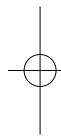
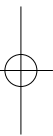
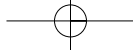
INTERNE STRUCTUUR

Naar interne structuur toe, vertaalt deze indeling in hoofdactiviteiten zich in **zes operationele eenheden** binnen het VLIZ, aangevuld met de activiteiten van het UNESCO/IOC Project Office for IODE. Deze zes eenheden sluiten aan bij de onderverdeling van het hoofdmenu op de vernieuwde VLIZ website.

- cel Coördinatie ('Over VLIZ')
- cel Infoloket
- cel Zeebibliotheek
- cel Zeecijfers
- cel Faciliteiten
- cel Datacentrum

REALISATIES 2006

een terugblik

Coördinatie

LOCATIE EN GEBOUWEN

Op 17 februari 2002 nam het VLIZ zijn intrek in hiervoor speciaal gerenoveerde pakhuizen aan de Oostendse vismijn (Wandelaarkaai 7). Eerder waren de kantoren van het in 1999 opgerichte instituut tijdelijk ondergebracht in de oude gebouwen van het IZWO aan de Victorialaan 3 te Oostende. In een eerste fase werden acht pakhuizen (nrs. 45 tot 52) gerenoveerd. Op de benedenverdieping werd stockerings- en laboratoriumruimte voorzien (o.a. voor het administratief archief, het bibliotheek-archief, een technisch atelier voor het plaatsen van servers, opslaan van onderzoeksapparatuur, diepvriezers, tentoonstellingsmateriaal, stock van de VLIZ publicaties, etc.). Op de bovenverdieping kwamen de Zeebibliotheek, de kantoren voor de medewerkers van het VLIZ en een vergaderruimte voor ongeveer 20 personen. Ook de collega's van het Schelde Informatiecentrum en het Coördinatiepunt voor het Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden vonden hier onderdak.

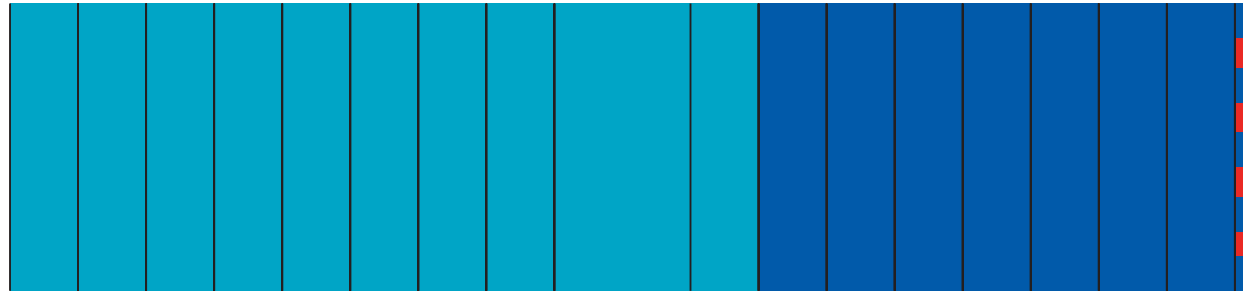
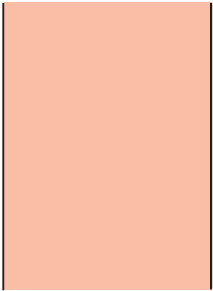
In een tweede fase (2004) werden nog eens 12 pakhuizen (en de verdieping boven de 1ste doorgang) gerenoveerd. De nieuwe kantoren waren voornamelijk bestemd voor het UNESCO/IOC Project Office for IODE (8 pakhuizen) en het Provinciaal Ankerpunt Kust of PAK (3 pakhuizen). De bovenverdieping van het projectkantoor voorziet in les- en computerlokalen, serverruimte, een vergaderzaal en kantoren voor de vaste en gastmedewerkers van UNESCO. Op de benedenverdieping is er een Conference Hall met receptieruimte en keuken voor het houden van middelgrote evenementen, meetings en cursussen (capaciteit 150 personen). Bij deze verbouwingsfase werd extra plaats voorzien voor het datacentrum en de intussen uit zijn voegen barstende bibliotheek van het VLIZ. Ook in het PAK werd kantooruimte voorzien op de bovenverdieping, plus één grote en één kleinere vergaderzaal op de benedenverdieping (respectievelijk voor 25 en 15 personen). Naast het Coördinatiepunt zijn ondertussen in het PAK nog 4 andere provinciale projecten gehuisvest: het Steunpunt Natuur- en Milieueducatie Kust, het project 'De Zee van Toen', het project 'Integrale kwaliteitszorg Logiesector Kust' en het Regionaal Economisch Sociaal Overlegcomité RESOC-Oostende. In de tweede helft van 2006 vond ook de Uitleendienst van de Provincie West-Vlaanderen er een onderkomen.

En er zijn nog plannen met de Wandelaarkaai. Tegen de tweede helft van 2007 zullen ook de laatste 11 leegstaande pakhuizen uit de rij en de verdieping boven de 2de doorgang gerenoveerd zijn. Want VLIZ, UNESCO en PAK krijgen nieuwe burens. Europese dit keer! Het secretariaat van de Marine Board van de European Science Foundation (ESF) verhuist half 2007 van Straatsburg naar Oostende. Ook EFARO – de 'European Fisheries and Aquaculture Research Organisation' – zal in Oostende een geassocieerd secretariaat uitbouwen met dat van de Marine Board.

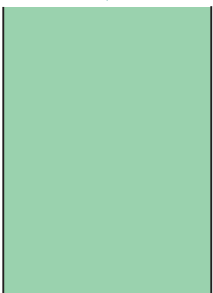

2006

1ste verdieping

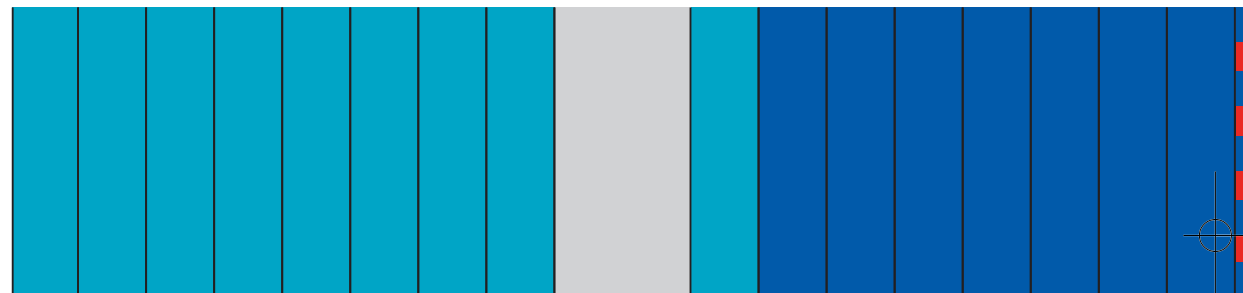

Scheepvaartbegeleiding
MRCC

Kantine
ingang

Gelijkvloers

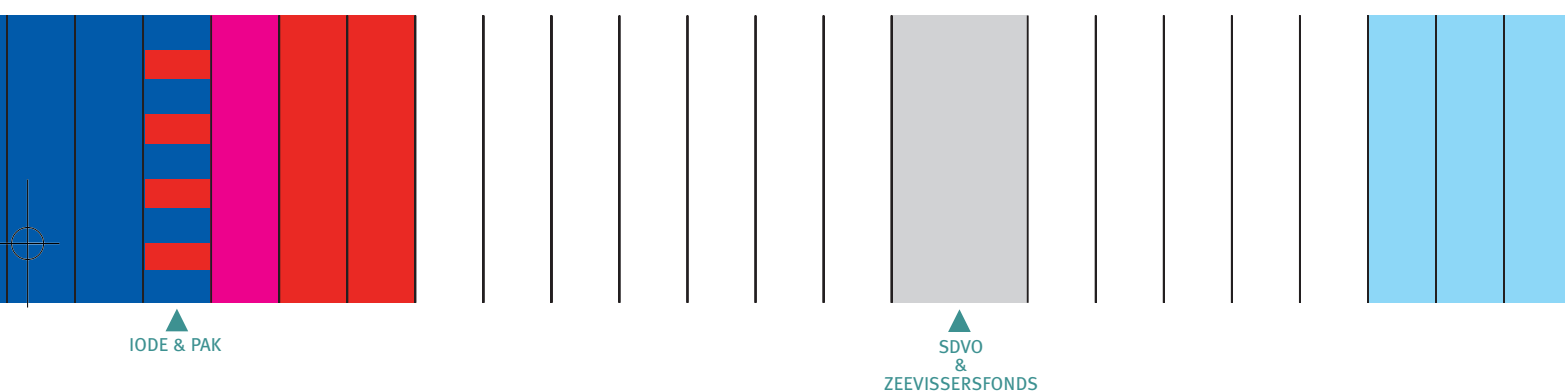
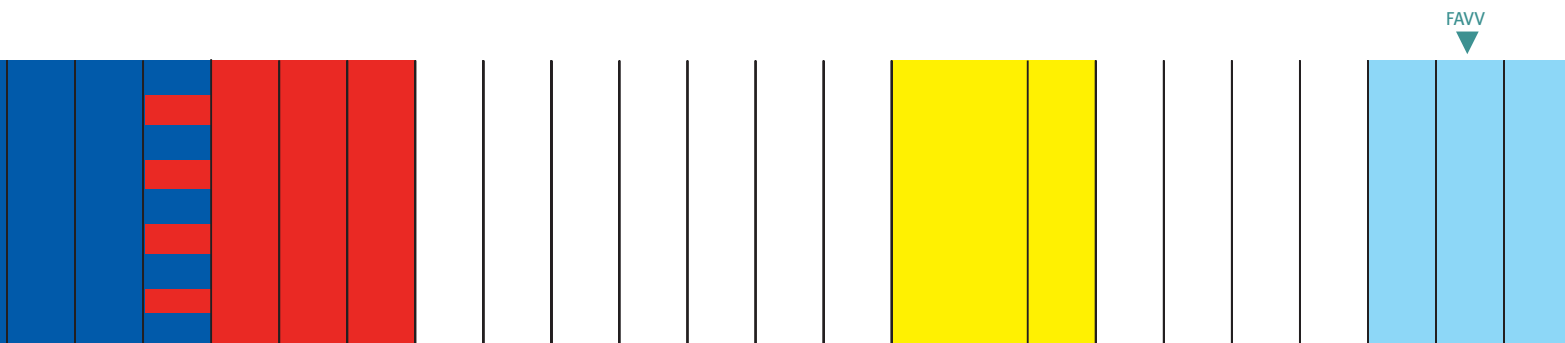
Gelijkvloers

▲
VLIZ

Wandelaarskaai

Coördinatie

TOEKOMST

Jan Mees
directeur VLIZ

Bregje Beyst
Schelde
Informatiecentrum
Vlaanderen

**Vladimir
Vladymyrov**
manager
UNESCO/IOC
Project Office for
IODE

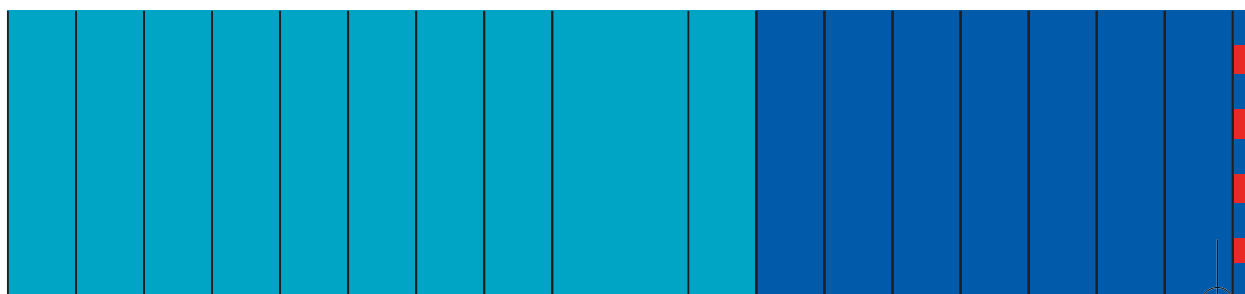

Kathy Belpaeme
Coördinator
Coördinatiepunt
GKZG

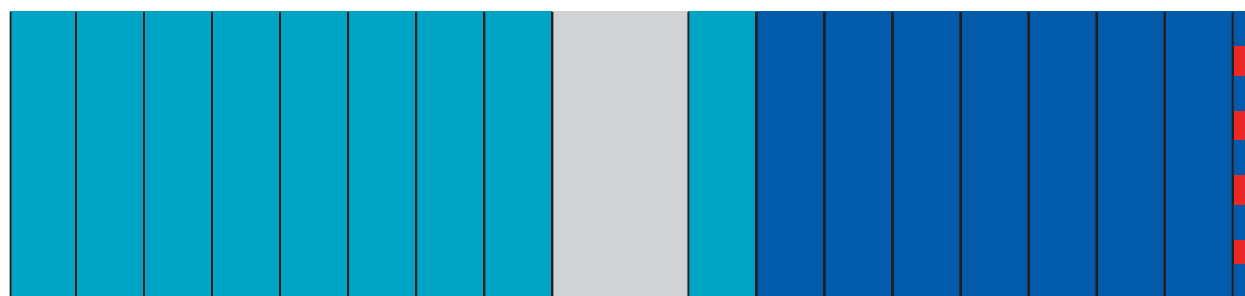

Claude Willaert
Steunpunt
Natuur- en milieu-
educatie Kust

1ste verdieping

Gelijkvloers

Gelijkvloers

VLIZ

Wandelaarskaai

	VLIZ
	UNESCO
	PAK
	UITLEENDIENST PROVINCIE
	MB/ESF EN EFARO
	DOORGANG
	SDVO
	ZEEVISSERSFONDS
	VOEDSELAGENTSCAP FAVV. CONTROLEEENHEID WEST-VLAANDEREN

Coördinaten

Ann Van Assche
stafmedewerker
RESOC - Oostende

Niamh Connolly
Executive secretary
Marine Board/ESF

Luc van Hoof
Executive secreatry
EFARO

Luc Mellaerts
directeur SDVO

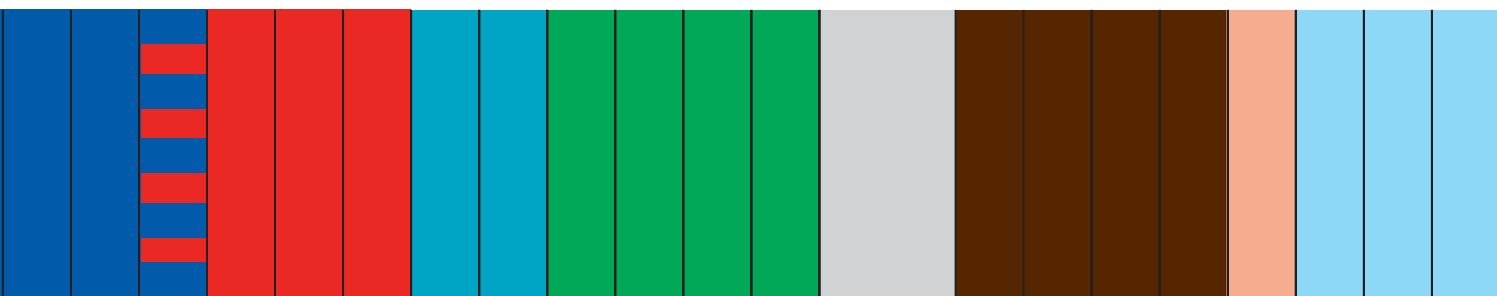
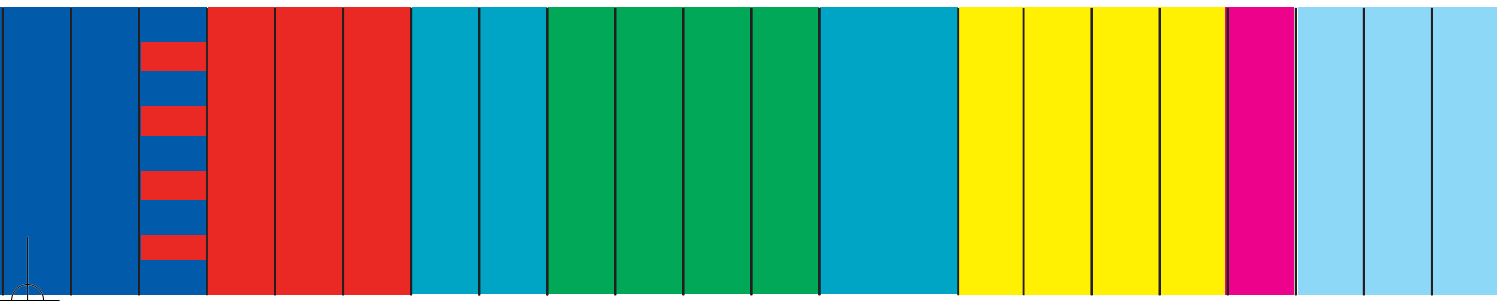

Urbain Wintein
voorzitter
Zeevisserijfonds

Dirk Devreese
hoofdinspecteur
Voedselagentschap
FAVV – Provinciale
Controle Eenheid
West-Vlaanderen

GW

FAVV
▼

▲
IODE & PAK

▲
IODE & EFARO

▲
SDVO
&
ZEEVISSERSFONDS

ADDENDUM BEHEERSOVEREENKOMST 2005 - 2009

Tijdens de 'Spring Plenary Meeting' van de Marine Board in mei 2006 (Bergen, Noorwegen) besliste de Marine Board van de European Science Foundation over de verhuis van haar secretariaat naar Oostende. Naast Oostende kwamen ook Lissabon, Brussel en Straatsburg, waar het Marine Board secretariaat nu gevestigd is, in aanmerking. Bij de keuze voor Oostende waren de goede bereikbaarheid, de korte afstand tot Brussel, de link met de zee, en de aanwezigheid van het VLIZ en het IOC Project Office doorslaggevend.

Minister Fientje Moerman (vice-minister-president en Vlaams Minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse handel) maakte in de loop van 2006 120.000 EUR vrij voor de renovatie van de extra pakhuizen in de Oostendse vismijn en voor de ondersteuning van een secretariaat voor de Marine Board. De beheersovereenkomst van het VLIZ werd aangepast, zodat het VLIZ kan instaan voor het beheer van deze bijkomende subsidie.

Marine Board / European Science Foundation (MB/ESF)

Wat?

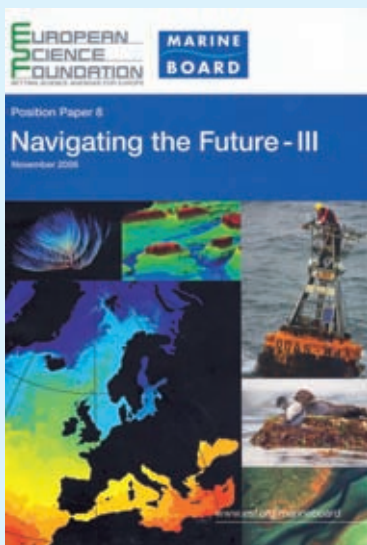
De Marine Board van de European Science Foundation (ESF/MB) wordt erkend als hét multidisciplinaire Europese forum voor de mariene wetenschappen. Het werd in 1995 opgericht om de coördinatie tussen Europese mariene wetenschappelijke organisaties (onderzoeksinstituten én financierende instellingen) te verbeteren en om een strategie rond mariene wetenschappen in Europa te ontwikkelen. Het wordt aanzien als een expert-comité van ESF dat strategische documenten opstelt ter voorbereiding van het Europese beleid ter zake. Het is een van de belangrijkste comités in dit vakgebied.

Organisatie?

De Marine Board van ESF heeft 25 erkende leden uit 17 landen. De Noor Lars Horn is sinds 2006 voorzitter van de organisatie en volgt hierbij de Fransman Jean-François Minster op voor een periode van drie jaar. Het secretariaat wordt geleid door Dr. Niamh Connolly. Er werken drie wetenschappelijke medewerkers (Maud Evrard, Aurelien Carbonnière en Nicolas Walter) en twee administratieve medewerkers. In Oostende zal de Vlaamse overheid het kantoor ondersteunen door de huisvesting te voorzien en één administratieve kracht. België wordt binnen de Marine Board van de European Science Foundation vertegenwoordigd door het FWO-Vlaanderen en het Franstalige FNRS. Jan Mees vertegenwoordigt het FWO Vlaanderen. Sinds mei 2006 zetelt hij ook in de Executive Board als vice-chair.

Producten van ESF/MB

In de loop van 2006 werd door MB/ESF een update gemaakt van het strategisch document 'Navigating the Future III'. Dit document is een van de belangrijkste stukken voor DG-Onderzoek ter voorbereiding van FP7. Daarnaast worden door de Working Groups, bestaande uit Europese experts, 'Position Papers' uitgebracht over diverse marien-gerelateerde actuele onderwerpen. Zo is er in 2006 gewerkt aan een position paper rond de effecten van klimaatsveranderingen op Europese zeeën. Ook het gebruik van 'remote sensing' in het kust en zee-onderzoek en het leven in extreme milieus werden onder de loupe genomen. Een andere working group inventariseerde de Europese onderzoeksvloot en stelde strategische beleidsplannen op voor de korte, middellange en lange termijn. In de nabij toekomst start een working group rond 'new emerging pollutants' (o.l.v. Colin Janssen – UGent).

Als Vice-chair van de Marine Board van ESF werkte Jan Mees in de loop van 2006 mee aan de Marine Board publicatie 'Navigating the Future III'.

Meer info over de Marine Board is te vinden op hun website www.esf.org/research-areas/marine.html.

EFARO

Wat?

EFARO, de 'European Fisheries and Aquaculture Research Organization', is de associatie van de belangrijkste Europese onderzoeksinstituten op het gebied van visserij en aquacultuur. Zij zijn op hun gebied de adviseurs van de betrokken landen en van het directoraat-generaal voor de visserij van de Europese Unie.

Via EFARO wordt meer integratie en samenwerking beoogd tussen de instituten.

Het Europese visserijonderzoek is de laatste jaren sterk veranderd en draait niet alleen meer om visstandbeheer.

Het biologische onderzoek verbreedde zich naar sociaal-economisch onderzoek en visserij- en vlootbeheer.

Komen tot een duurzame visserij en aquacultuur is een van de hoofdobjectieven van de organisatie.

Organisatie?

Dr. Martin Scholten, directeur van Wageningen Imares, het Nederlands instituut voor marien ecologisch onderzoek, werd in augustus 2006 verkozen tot president van EFARO. Hij volgt daarmee Maurice Heral op, directeur van het Franse IFREMER. Ir. Luc van Hoof, medewerker van Wageningen Imares, wordt 'executive secretary'. Zij bekleden deze functie de komende twee jaar.

Meer info over EFARO is te vinden op hun website www.efaro.org.

PERSONEEL

Op het einde van 2006 bestond het totale personeelsbestand van het VLIZ uit 29,38 VTE, op te delen in 16 vaste en 13,38 contractuele medewerkers. Er waren 23,75 wetenschappelijke medewerkers en 5,63 ondersteunende krachten actief. Daarbovenop presteerden jobstudenten in 2006 een totaal van 20,75 maanden in opdracht van het VLIZ en waren er 6 stagiairs actief.

Ann-Katrien Lescrauwaet werd in de loop van 2006 opgenomen in het vaste kader om het beleidsondersteunde werk rond duurzaamheidsindicatoren en andere zeecijfers verder uit te bouwen binnen het VLIZ. Nathalie Keersebilck startte als nieuw administratief medewerkster-projecten op 1 januari. Op 1 oktober ging Evy Copejans aan de slag als educatief medewerkster binnen de communicatiecel, en Annelies Goffin als medewerkster van het datacentrum. Kristel Renders en Serge Rotenberg werden in de loop van 2006 voor een aantal maanden aangetrokken voor data-invoer. Na er bijna twee jaar gewerkt te hebben, verliet Daphne Cuvelier in februari 2006 het VLIZ om een doctoraat te starten aan de Universiteit van de Azoren (Departement van Oceanografie en Visserij).

*Het VLIZ anno 2006
(na de stafvergadering in december).*

VLIZ personeel, situatie eind 2006: vast kader

Mees Jan
directeur VLIZ
01/10/99 - ...

Cattrijsse André
verantwoordelijke onderzoeks-
infrastructuur
01/08/00 - ...

Chisala Chilekwa
bibliotheekassistente
01/01/02 - ...

de Lichtervelde Kristin
administratief medewerker
IOC
15/09/05 - ...

Deneudt Klaas
wetenschappelijk medewerker:
databanken VLIZ en Schelde
01/09/05 - ...

Dobbelaere Ingrid
administratief medewerker -
contact en directiesecretariaat
01/10/99 - ...

Fockedeij Nancy
medewerker
communicatie en informatie
01/08/00 - ...

Hernandez Francisco
netwerkbeheer, operationele
data en monitoring
01/03/00 - ...

Haspeslagh Jan
bibliothecaris
01/05/00 - ...

Lescrauwaet Ann-Katrien
verantwoordelijke indicatoren
15/03/06 - ...

Roelandt Nora
administratief medewerker:
financieel en personeelsbeheer
01/11/99 - ...

Rommens Wouter
coördinator opleidingen IOC
01/10/05 - ...

Seys Jan
verantwoordelijke
communicatie en informatie
01/07/00 - ...

T'Jampens Roeland
IT specialist en ontwikkelaar
01/09/05 - ...

Van Crombrugge Mark
IT specialist en ontwikkelaar
IOC
15/10/05 - ...

Vanden Berghe Ward
verantwoordelijke
datacentrum en biologische
databanken
01/11/99 - ...

VLIZ personeel, situatie eind 2006: contractueel personeel

Appeltans Ward
wetenschappelijk medewerker
VMDC
01/11/02 - ...

Beyst Bregje
Schelde InformatieCentrum
Vlaanderen
15/01/03 - ...

Brackez Robin
IT specialist en ontwikkelaar
01/09/05 - ...

Cerpentier Steven
bibliotheekassistent
01/028/06 - 18/01/07

Copejans Evy
educatief medewerker
01/10/06 - ...
Cerpentier Steven

Claus Simon
wetenschappelijk medewerker
VMDC
01/02/04 - ...

Cuvelier Daphne
wetenschappelijk medewerker
VMDC
01/03/04 - 03/02/06

Deckers Pieter
wetenschappelijk medewerker:
geografie en GIS
01/10/04 - ...

Goffin Annelies
wetenschappelijk medewerker
VMDC
01/10/06 - ...

Keersebilck Nathalie
administratief medewerker:
projecten
01/01/06

Lescrauwaet Ann-Katrien
verantwoordelijke
indicatoren
01/03/04 - 14/03/06

Milh Dominique
administratief medewerker:
onthaal en algemene onder-
steuning
01/10/00 - ...

Minkailova Chedi
onderhoud VLIZ
en UNESCO
01/02/06

Renders Kristel
IT medewerker VMDC
01/06/06 - 31/10/06

Rotenberg Serge
wetenschappelijk medewerker
VMDC
01/04/06 - 31/05/06

Vandepitte Leen
wetenschappelijk medewerker
indicatoren
15/04/005 - ...

Vanhoorne An
IT specialist en ontwikkelaar
06/02/06 - ...

Vanhoorne Bart
IT specialist en ontwikkelaar
01/02/04 - ...

Studenten, stagiairs en jobstudenten actief bij het VLIZ in 2006

Studenten

Evy Copejans	Hoger Onderwijs, Artevelde Hogeschool	B.Sc. thesis student (2005-2006)
Nathalie De Hauwere	MareLac, UGent	M.Sc. thesis student (2005-2006)
Mieke Eggermont	MareLac, UGent	M.Sc. thesis student (2005-2007)
Sandra Miño	ECOMAMA, VUB & UA	M.Sc. thesis student (2005-2006)
Nyaga Kanyange	ECOMAMA, VUB & UA	M.Sc. thesis student (2005-2006)
Heidi Debergh	Milieuwetenschap en -technologie, KULeuven	M.Sc. thesis student (2006-2007)

Stagiairs

Evy Copejans	Hoger Onderwijs, Artevelde Hogeschool	stagiair communicatie en informatie
Annelies Groen	VDAB	stagiair administratie
Klaas Cornillie	Bibliotheekschool Gent	stagiair bibliotheek
Thomas D'haenens	Bibliotheekschool Gent	stagiair bibliotheek
Martine Vens	IVA-TKO	stagiair bibliotheek
Johan Mares	VDAB	stagiair VMDC

Jobstudenten

Ana Alvarez Garcia, Ulrike Braeckman, Bram Buydens, Cibran Camba Rey, Lies Coddens, Evy Copejans, Nathalie De Hauwere, Simon Decombel, Deborah Delva, Itziar Estensoro, Katja Guilini, Birger Haest, Aljocha Hamerlynck, Cis Hernandez, Joke Lenoir, Olga Martinez Cortizo, Cleo Pandelaers, Frederic Roose, Kelly Steenlandt, Michiel T'Jampens, Pieter Van Den Driessche, Noémie Wouters

LEDEN

Individuen of groepen kunnen sympathiserend lid worden van de vzw VLIZ. Als sympathiserend lid wordt men op de hoogte gehouden van de activiteiten van het VLIZ. Tevens leidt lidmaatschap tot prijsvermindering op diensten en producten aangeboden door het VLIZ. Het Vlaams Instituut voor de Zee telde eind 2006 248 leden, waarvan 157 individuele leden, 51 studenten, 36 institutionele leden en 4 ereleden.

WETENSCHAPPELIJKE PRIJZEN

Vanuit zijn coördinerende taak wil het VLIZ het zee- en kustwetenschappelijk onderzoek stimuleren, o.a. door mee te werken in projecten of door het uitschrijven van prijzen voor verdienstelijke wetenschappelijke studies.

Prijs Delcroix

Deze internationale tweejaarlijkse wetenschappelijke prijs moedigt wetenschappelijk onderzoek aan in het ruime kader van 'Het mariene milieu en menselijke gezondheid'. De prestigieuze prijs, ter waarde van 12.500 EUR, werd ingesteld ter ere van Dr. Edouard Delcroix (1891-1973), Belgisch orthopedisch chirurg en pionier in de thalassotherapie. VLIZ organiseerde de prijs reeds voor de vierde keer in opdracht van de vzw HYDRO.

Tijdens een plechtige academische zitting in het Belgisch Zeelinstituut voor Orthopedie (BZIO) in Oostende werd de **Prijs Dr. Edouard Delcroix 2005** op 10 februari 2006 overhandigd aan Dr. Farid Dahdouh-Guebas. Deze onderzoeker van de 'Mangrove Management Group' van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) kreeg de prijs voor zijn werk 'Mangrove ecosystem degradation and its effects on the quality of coastal subsistence communities in Third World countries.'

Potentiële kandidaten worden aangemoedigd om zich terug in te schrijven voor de nieuwe editie 2007. Dit kan nog tot 30 september 2007. Om de nieuwe oproep internationaal te promoten werden eind 2006 1500 folders en 500 A3-posters

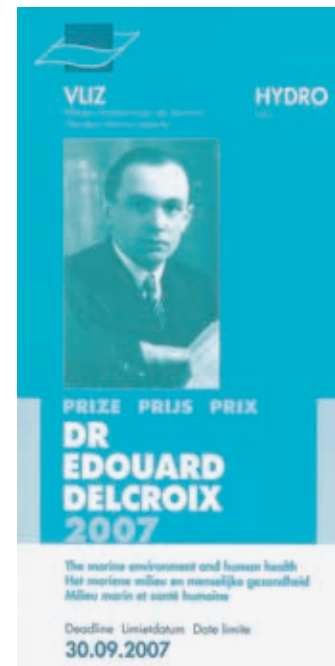

verspreid naar een internationaal adressenbestand. De oproep werd tevens gepubliceerd in het gerenommeerde vaktijdschrift Nature. Verschillende internationale instanties plaatsten de oproep op hun website.

Andere prijzen

Sinds september 2000 reikt het VLIZ jaarlijks een North Sea Award (1000 EUR) en twee Aanmoedigingsprijzen Mariene Wetenschappen voor afstudeerwerken (2 x 500 EUR) uit.

De **VLIZ North Sea Award 2005** werd toegekend aan dr. Oscar G. Bos voor zijn doctoraatsthesis met de titel 'Recruitment variation of *Macoma balthica* (L.). Is there a role for larval food limitation?'. De jury van de **VLIZ Aanmoedigingsprijzen Mariene Wetenschappen 2005** ontving 11 inzendingen. De laureaten waren Ivy Meert voor het afstudeerwerk met als titel 'Reconstruction of environmental conditions at the Belgian coastal area over the past 800 years using *Mytilus edulis* shells' en Kristien Schelfaut voor het afstudeerwerk met als titel 'Defining landscapes on the Belgian continental shelf as an approach to holistic habitat mapping'. De uitreiking van deze prijzen vond plaats ter gelegenheid van de VLIZ Jongerencontactdag op 31 maart 2006 (zie ook Infoloket – VLIZ Jongerencontactdag 2006).

De prijsuitreiking op de VLIZ Jongerencontactdag 2006. V.l.n.r. Colin Janssen, Heidi Vanden Broeck, Els Verfaillie, Patric Jacobs, Kristien Schelfaut, Jan Mees, Oscar Bos, Ivy Meert en gouverneur Paul Breyne

Jaarlijks worden op dezelfde dag de **VLIZ Poster Awards** uitgereikt (t.w.v. 125 EUR). In 2006 koos de vakjury uit de 34 posters in competitie de poster van Heidi Vanden Broeck en medeauteurs als beste ('Effects of pollution on the morphology and condition of *Littorina littorea* along the Scheldt estuary'). Het publiek koos voor de poster van Els Verfaillie en medeauteurs ('Analysis of bathymetrical derived features on the Belgian continental shelf as a support for marine habitat mapping').

SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN EN NETWERKEN

Als ondersteunende infrastructuur voor de zeewetenschappen vervult het VLIZ een bijzondere rol. De samenwerking met binnen- en buitenlandse universiteiten, onderzoeksinstituten en individuele onderzoeksgroepen wordt voortdurend verder uitgebouwd door het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten. Het VLIZ participeert tevens in nationale en internationale netwerken en verzorgt er de uitstraling van het Vlaamse marien en kustgebonden onderzoek.

Nationale samenwerkingsakkoorden

Het VLIZ heeft in de loop van 2006 vier nieuwe nationale samenwerkingsakkoorden afgesloten met onderzoeks- of administratieve entiteiten. In tegenstelling tot de samenwerkingsakkoorden met UGent en UHasselt, waar samenwerkingsakkoorden afgesloten zijn met individuele ZAP-leden, koos de KULeuven voor een institutioneel akkoord. Vanaf 2006 bedient het VLIZ op deze manier de groep van prof. Berlamont en prof. Monbaliu (voor wat betreft de databanken hydrodynamica en sediment-mechanica) en de onderzoeksgroep van prof. dr F. Ollevier en prof. dr F. Volckaert (i.v.m. databaseer mariene biologie).

Met de Afdeling Kust van het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MD&K) en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) werd een samenwerkingsovereenkomst getekend voor het monitoren van de Vlaamse stranden. MD&K is de eigenaar-beheerder van de Vlaamse stranden, terwijl het INBO al 16 jaar een netwerk van vrijwilligers coördineert dat maandelijks de kustlijn afschuimt op zoek naar aangespoelde olievogels. Dit netwerk wordt nu bestendigd en het VLIZ zal het data-beheer voor zijn rekening nemen en een website verzorgen.

Een vierde samenwerkingsovereenkomst werd afgesloten met het Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek, Eenheid Dier-Visserij (ILVO-Visserij) (zie kader).

Samen met de 13 reeds lopende overeenkomsten, komt hiermee de teller op een totaal van 17 samenwerkingsakkoorden te staan. De respectievelijke beheers-overeenkomsten 2005-2009 met het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en met de provincie West-Vlaanderen zijn hierin niet meegeteld.

Officiële ondertekening samenwerkingsovereenkomst met het ILVO

Op vrijdag 22 september 2006 was het zover. Dan ondertekenden Paul Breyne, gouverneur van West-Vlaanderen en voorzitter van het Vlaams Instituut voor de Zee en Erik Van Bockstaele, de administrateur-generaal van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, een formeel samenwerkingsakkoord tussen het onderzoeksdomein 'Visserij' van het ILVO en het VLIZ.

Het doel is de realisatie van een vergaande samenwerking rond informatieuitwisseling en databeheer. Daarmee komt een einde aan een lang proces van toenadering dat reeds van start ging met de oprichting van het VLIZ in 1999. Het VLIZ verkreeg immers als specifieke opdracht van de Vlaamse en provinciale overheden om een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met het toen nog federale Departement voor Zeevisserij van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (DvZ-CLO).

Gesprekken rond samenwerking kwamen in een stroomversnelling nadat in 2002 eerst de bevoegdheid landbouw gedefederaliseerd werd en het CLO onder voogdij van de Vlaamse overheid kwam, om vervolgens begin 2006 te worden opgenomen in het nieuwe Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek.

Beide instellingen zijn toonaangevend in hun competenties en sterk complementair qua activiteiten zodat een krachtenbundeling tot een belangrijke meerwaarde kan leiden. Het VLIZ doet zelf geen onderzoek, maar fungeert als het infoloket, het datacentrum en het internationaal aanspreekpunt voor zeewetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

De visserijspecialisten van het ILVO verrichten dan weer onderzoek en monitoringsopdrachten om een wetenschappelijke basis te geven voor een duurzame exploitatie van de levende mariene rijkdommen, de bescherming van het mariene milieu als habitat voor deze rijkdommen en een kwaliteitscontrole en -garantie van visserijproducten in de Zuidelijke Bocht van de Noordzee. Via het ondertekende samenwerkingsverband worden ILVO-Visserij en het VLIZ bevoorrechte partners rond vulgarisering van onderzoeksresultaten, de ontwikkeling en het beheer van databanken voor monitoringsgegevens en visserijbiologische data, en voor literatuurgegevens.

Concreet zal VLIZ ondersteuning bieden bij het maken van databanken, het documenteren en toegankelijk maken van de datasets van ILVO-Visserij, en het fungeren als datacentrum en archief voor de monitoringgegevens van ILVO-Visserij. Naar nationale en internationale verplichtingen van ILVO-Visserij op het vlak van beheer en uitwisseling van data, zal het VLIZ fungeren als zogenaamd 'primaire of secundaire data warehouse'. Daarnaast onderzoekt het VLIZ hoe het de publicaties van ILVO-Visserij meer zichtbaarheid kan geven, en hoe de bibliotheek van ILVO-Visserij kan worden opgenomen in de collectie van het VLIZ. ILVO-Visserij zal op zijn beurt het VLIZ ondersteunen met wetenschappelijke expertise. Beide partijen zullen, waar zinvol, gezamenlijke activiteiten op het getouw zetten, zoals de organisatie van colloquia en workshops.

Overzicht van de 17 nationale samenwerkingsakkoorden die VLIZ aanging met institutionele actoren binnen het zeewetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland
(stand van zaken eind 2006)

Universiteiten

- Universiteit Gent, Vakgroep Biologie - biodiversiteits-databanken
  - prof. dr M. Vincx - meiobenthos/macrobenthos/hyperbenthos/epibenthos
  - prof. dr E. Coppejans - macroalgen
  - prof. dr W. Vyverman - protisten
  - prof. dr A. Vanreusel - meiobenthos van de diepzee en Antarctica
  - prof. dr K. Sabbe - microfytobenthos
- Universiteit Hasselt, prof. dr E. Schockaert - biodiversiteit/taxonomische databanken
- Katholieke Universiteit Leuven
  - prof. dr J. Berlamont & prof. dr J. Monbaliu - databanken hydrodynamica en sedimentmechanica
  - prof. dr F. Ollevier & prof. dr F. Volckaert - databanken mariene en estuariene biologie

Vlaamse en nationale onderzoeksinstituten

- Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) - maritieme archeologie en varend erfgoed
- Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek, Eenheid Dier-Visserij (ILVO-Visserij) - monitoring-gegevens en visserijbiologische data
- Afdeling BMM van het KBIN - samenwerking Zeeleeuw en België

Vlaamse administraties

- Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) - ontsluiting en uitwisseling wetenschappelijke informatie en exploitatie meetgegevens getijgebonden systemen
- Afdeling Kust van MD&K - herverdelen gegevens Meetnet Vlaamse Banken
- Afdeling Kust van MD&K - beheer serres voor duinonderzoek in De Haan
- Afdeling Kust van MD&K - organisatie beheerscommissie Spuikom
- DAB Vloot van MD&K - beheer van het onderzoeksschip Zeeleeuw
- Afdeling Kust van MD&K en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) - monitoring van de Vlaamse stranden

Daarbovenop zijn ook de beheersovereenkomst van VLIZ met de financierende overheden te beschouwen als nationale samenwerkingsakkoorden:

- Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) - beheersovereenkomst 2005 - 2009
- Provincie West-Vlaanderen - beheersovereenkomst 2005 - 2009

Netwerken, commissies en expertise

VLIZ is actief in talrijke nationale en internationale netwerken en daarnaast participeren VLIZ-medewerkers in verschillende advies- en overlegcommissies (zie kaders rechts). Daarnaast worden medewerkers van VLIZ, om hun expertise, gevraagd voor het zetelen in jury's, examen- en sollicitatiecommissies. In 2006 traden zeven VLIZ medewerkers op in de lees- of examencommissie van zes doctoraten (allen aan de Universiteit Gent). Vijf VLIZ medewerkers namen deel aan de examencommissie van vier MSc studenten van verschillende Vlaamse Universiteiten. Ook werd gevraagd om te zetelen in de jury van het IWT (selectie najaar 2006) en het educatieve project 'Scientist@work' van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB).

Overzicht van de nationale en internationale netwerken waarin VLIZ actief was (stand van zaken eind 2006)

Nationale netwerken:

- Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ
- Voorzitterschap Dagelijks Bestuur en Overleggroep van het 'Coördinatiepunt Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden' (GBKG)
- Secretariaat van het 'Belgian Network for Coastal Research' (BeNCoRe)
- Lid van het 'Platform voor Wetenschapscommunicatoren' (SciCom - het vroegere VPWC)
- Lid van de 'Flanders Environmental Library Network' (FELNET)
- Lid van de 'Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief-, en Documentatiewezenen' (VVBAD)
- Lid van 'Vlaams Overlegorgaan inzake Wetenschappelijk Bibliotheekwerk' (VOWB)

Internationale netwerken:

- Lid van IODE netwerk van datacentra (UNESCO/IOC), gastheer voor het UNESCO/IOC Project Office for IODE
- Vertegenwoordiger van het FWO-Vlaanderen in de Marine Board van de 'European Science Foundation' (ESF)
- Lid van de 'Communication Working Group' van de Marine Board
- Lid van de 'European Centre for Information on Marine Science and Technology' (EurOcean)
- Vertegenwoordiger van het departement EWI in het KP6 ERA-net project 'MarinERA'
- Lid van het 'European Marine Research Stations Network' (MARS)
- Lid van de 'European Federation of Marine Science and Technology Societies' (EFMS)
- Lid van de 'European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres' (EURASLIC)
- Lid van de 'International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centers' (IAMSILIC)
- Nationaal inputcentrum van de 'Aquatic Sciences and Fisheries Abstracts' (ASFA) van de Wereld Voedsel Organisatie (FAO)
- Lid en datacentrum van het EU Network of Excellence 'Marine Biodiversity and Ecosystem Functioning' (MarBEF)
- Coördinator van de Europese node (EurOBIS) van het 'Ocean Biogeographic Information System' (OBIS) van de 'Census of Marine Life' (CoML)
- Lid van de 'European Research Vessel Organisation' (ERVO)
- Gastheer voor het 'Schelde InformatieCentrum-Vlaanderen' (SIC)
- Lid van het 'Partnership for Observation of the Global Oceans' (POGO)
- Lid van de 'News & Information Group' van POGO

Overzicht van de advies- en overlegcommissies waarin VLIZ actief was (stand van zaken eind 2006)

- Vlaams overleg 'marien-maritiem' (Jan Mees)
- Overleggroep Coördinatiepunt GKZB (Jan Mees & Ann-Katrien Lescrauwaet)
- MINAraad – werkgroep Kust & Zee (Jan Mees & Jan Seys)
- Stuurgroep e-onderzoek Vlaamse overheid (Jan Mees)
- Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid CIW (Jan Mees)
- Working Group on Indicators and Data - EU ICZM Expert Groep (Ann-Katrien Lescrauwaet)
- Crisiscomité Zwin – olievervuiling (Jan Seys & Nancy Fockedey)
- Stuurgroep 'Innovatiecentrum Duurzame en Ecologische Visserij' - IDEV (Andre Cattrijsse & Nancy Fockedey)
- Evaluatie Ontwikkelingsplan Heenpolder (Andre Cattrijsse)
- Adviescommissie Zwinduinen (Jan Seys als vervanger van Bregje Beyst)
- Schelde-MER Commissie – verruiming (Jan Seys)
- Baai van Heist - Vuurtorenweide – Sashul (Jan Seys)
- Doestations 'Duinenhuis' (Jan Seys & Nancy Fockedey)

ENCORA en BeNCoRe

Samen met de start van het Europees project ENCORA op 1 februari 2006 is ook het startschot gegeven voor BeNCoRe, het Belgisch Netwerk voor Kustonderzoek. Dit netwerk wordt geleid door Jean Berlamont, professor aan het departement burgerlijke bouwkunde van de KULeuven. BeNCoRe huisvest zijn secretariaat in Oostende onder hetzelfde dak als het VLIZ. Simon Claus is verantwoordelijk voor de coördinatie van BeNCoRe.

De centrale doelstelling van BeNCoRe is het kustonderzoek te stimuleren en de kennisuitwisseling tussen integraal kustzonebeheer en onderzoek te verbeteren. Zowel het Europees netwerk ENCORA als BeNCoRe zijn opgebouwd uit tien thematische netwerken (o.a. rond 'coastal engineering' en observatiemethoden, het natuurlijk systeem, educatie en mariene ruimtelijke planning).

Gedurende het eerste jaar van het BeNCoRe-project werd ondermeer een website (www.bencore.be) opgezet, een folder aangemaakt en een informatieve elektronische nieuwsbrief opgestart. Deze wordt tweemaandelijks verstuurd naar de meer dan 50 instituten en onderzoeksgroepen die zich eind 2006 bij het netwerk aansloten. Tevens is er ook de mogelijkheid om reisbeurzen aan te vragen.

Niet alleen binnen België, maar ook op Europees niveau dragen BeNCoRe en het datacentrum van het VLIZ hun steentje bij aan het Europees netwerk voor kustonderzoek ENCORA. Eind oktober 2006 werd in Oostende een vergadering georganiseerd, bijgewoond door 12 personen vanuit de 'zustersnetwerken' in Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Spanje, Italië, Denemarken, Duitsland en Portugal. Hier werd beslist om vanuit de expertise van het datacentrum van het VLIZ een heuse ENCORA Portal te ontwikkelen die tracht de versnipperde kennis rond geïntegreerd kustzonebeheer via het web dichterbij de wetenschappers, beleidsmakers en de stakeholders te brengen. Centraal binnen deze Portal – naast het gebruik van de IMIS databank voor het verzamelen van de informatiegegevens van het hele ENCORA Network – staat de ontwikkeling van een 'Coastal Wiki'. Deze laatste zal vanuit de 13 nationale en 10 thematische netwerken op een gebruiksvriendelijke manier informatie beschikbaar stellen. De ENCORA Portal is te vinden op www.encora.eu.

WETENSCHAPPELIJKE COMMISSIE

In 2006 is de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ vier maal samengekomen (27/4/2006, 23/6/2006, 12/10/2006 en 15/12/2006). De samenstelling van de commissie wordt meegegeven als bijlage.

Na een eerste, succesvol initiatief in 2005, werd ook in 2006 een volledige dag gereserveerd (23 juni 2006) voor een uitgebreide Wetenschappelijke Commissie-vergadering in Oostende, waarop alle geïnteresseerde mariene wetenschappers welkom waren. Naast de afhandeling van de 'gewone' commissie-agenda, werden een reeks toelichtingen gegeven over actuele thema's: digitale onderzoeksinfrastructuur voor Vlaanderen (Pascale Dengis – EWI), het Open Marien Archief OMA en internationale informatienetwerken (Jan Haspeslagh – VLIZ), perspectieven voor marien onderzoek in FP7 (Rudy Herman – EWI), nieuwe VLIZ website en VLIZ Ronde van Vlaanderen (Jan Mees – VLIZ), nieuw onderzoeksschip: bevraging, haalbaarheidsstudie en perspectieven (André Cattrijsse – VLIZ).

De vergaderingen van de Wetenschappelijke Commissie van VLIZ gaan gewoonlijk door op de Campus De Sterre van de Universiteit Gent. De vergadering wordt voorgezeten door Patric Jacobs (ondervoorzitter van de Raad van Bestuur), bijgestaan door Jan Mees. Jan Seys is verslaggever.

VLIZ RONDE VAN VLAANDEREN

Het VLIZ wil nog meer een pro-actieve rol spelen in de samenwerking met onderzoeksgroepen en administraties. Vandaar het nieuwe initiatief 'VLIZ Ronde van Vlaanderen'. In een beurtrol zullen op 3 tot 4 jaar tijd alle mariene groepen gedurende een halve tot een ganse dag een VLIZ delegatie op bezoek krijgen.

Datum	naam onderzoeksgroep / administratie
1/9/2006	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen vzw - Zoo van Antwerpen: Aquarium, reptielen en mariene zoogdieren
1/9/2006	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen vzw: Centre for Research and Conservation CRC
1/9/2006	Universiteit Antwerpen – Toxicologisch centrum
11/9/2006	Universiteit Gent – Maritiem Instituut
11/9/2006	Universiteit Gent – Centrum voor Milieurecht
16/10/2006	Universiteit Hasselt – Onderzoeksgroep Biodiversiteit, Fylogenie en Populatiestudies
29/11/2006	Vlaamse overheid - Waterbouwkundig Laboratorium

Gedurende deze bezoeken worden de verwachtingen en noden vanuit de onderzoeksgroep of administratie gedetecteerd en wordt onderzocht wat het VLIZ voor de groep kan doen. Tevens wordt gewerkt aan een actualisatie van de informatie-databanken en de bibliotheekbestanden.

We startten dit initiatief op 1 september en bezochten in de resterende vier maanden van 2006 zeven onderzoeksgroepen en administraties. We bereikten hiermee 147 voltijds onderzoekers.

PROJECTEN

In 2006 ontving VLIZ externe financiering voor coördinatie, communicatie en/of databeheer in 42 projecten (17 projecten liepen af in 2006, 12 startten in 2006 en 12 liepen verder in 2006). Daarvan werden er 28 uitgevoerd in samenwerking met onderzoeksgroepen.

ONDERSTEUNING VAN UNESCO/IOC PROJECT OFFICE FOR IODE

Via VLIZ kreeg het UNESCO/IOC Project Office for IODE in 2006 een subsidie van 568.000 EUR van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie van de Vlaamse overheid. Dit voor de huisvesting, het coördineren van het projectkantoor (personeel en werking) en het organiseren van opleidingen in informatie- en datamanagement. Deze taak wordt beschreven in een eerste addendum van de beheersovereenkomst van VLIZ. Het kantoor is, sinds de opening in april 2005, zeer actief (zie verder onder UNESCO/IOC Project Office for IODE). Bijkomende externe middelen (413.535 EUR in 2006) worden via contracten tussen UNESCO en het VLIZ ingezet voor het organiseren van de internationale cursussen.

Daarnaast ondersteunt het VLIZ het UNESCO kantoor ook door VLIZ medewerkers in te zetten binnen de opleidingen, als lesgevers in data- en informatiemanagement en voor algemene ICT ondersteuning.

Het VLIZ (Ann-Katrien Lescrauwaet) organiseerde, i.s.m. het UNESCO/IOC Project Office for IODE en FUST, een 10-daagse training voor de datamanagers van verschillende Latijns-Amerikaanse instituten, elk verantwoordelijk voor kustzonebeheer in hun regio. Tussen 4 en 15 december 2006 gingen 11 cursisten in het projectkantoor aan de slag rond 'Integrated Services and Spatial Tools for Ocean and Coastal Area Management' (**ISSTOCAM**). Ze bekwaamden zich in 'Web Map Server' (Mapbender) en in het toepassen van het 'Integrated Modular Information System' (IMIS). Meerdere VLIZ medewerkers werden ingezet als lesgever voor de verschillende IMIS-modules. Er werd door VLIZ een IMIS-handleiding en een technisch rapport geproduceerd voor deze cursus (zie Infoloket – publicaties).

Het VLIZ (Ward Vanden Berghe) organiseerde, i.s.m. met het UNESCO/IOC Project Office for IODE en het Europese netwerk voor mariene biodiversiteit MarBEF een cursus gedurende een week (6-11 maart 2006) over databeheer van biodiversiteitsgegevens (**MarBEF/IODE/VLIZ training course**). De cursus was een combinatie van

Deelnemers aan de ISSTOCAM training in december 2006.

voordrachten en praktische oefeningen. Op het einde van deze training hebben de deelnemers een pilootapplicatie ontwikkeld, waaraan rapportage en data-analyse gekoppeld waren. Tijdens de lessen werd Ward Vanden Berghe bijgestaan door de medewerkers van het VLIZ datacentrum. Twee gastsprekers waren de internationaal erkende experts: dr. Arthur Chapman (Australië) en dhr. Tom Webb (UK).

Medewerkers van het datacentrum worden regelmatig ingeschakeld als lesgevers bij de internationale trainingen die het UNESCO/IOC Project Office for IODE organiseert in Oostende – al dan niet i.s.m. VLIZ. Ze treden op als experts in informatiebeheer (IMIS), biologisch databeheer, communicatie en outreach of implementeren van een ‘virtual laboratory’. Daarnaast wordt indien nodig ICT ondersteuning gegeven (zie tabel). In totaal wordt de input van VLIZ medewerkers in de trainingen op 121,5 voltijdse dagen geschat (les geven en voorbereiding).

13-24/2/06	ODINCINDIO Marine Information Management training course	informatiebeheer (IMIS) communicatie & outreach	Jan Haspeslagh Jan Seys
6-11/3/06	MarBEF/IODE/VLIZ Training Course on Marine Biodiversity Data Management	biologisch databeheer	Bart Vanhoorne Edward Vanden Berghe
13-24/3/06	Marine Information Management Course for ECET-countries	informatiebeheer (IMIS) communicatie & outreach	Jan Haspeslagh Jan Seys
13-22/3/06	ODINAFRICA Biodiversity Data	biologisch databeheer	Leen Vandepitte Edward Vanden Berghe Ward Appeltans
8-14/10/06	JCOMM-IODE Jamboree II (Combined Modeling and Data Management Training Workshop)	virtual laboratory project	Francisco Hernandez
6-17/11/06	ODINAFRICA Workshop for Marine Biodiversity Data Compilation	biologisch databeheer	Leen Vandepitte Edward Vanden Berghe Ward Appeltans
4-15/12/06	ISSTOCAM training course	informatie beheer (IMIS) biologisch databeheer	Ann-Katrien Lescrauwaet Ward Vanden Berghe Jan Haspeslagh Ward Appeltans Leen Vandepitte Simon Claus Klaas Deneudt Andre Cattrijse
diverse	diverse	ICT-ondersteuning	Bart Vanhoorne Roeland T'Jampens

Coördinatie

INFOLOKET

Het Vlaams Instituut voor de Zee beschouwt het vulgariseren en verspreiden van zeewetenschappelijke informatie naar diverse doelpublieken toe als één van zijn kerntaken. Naast het organiseren van diverse studiedagen, workshops, symposia en infomomenten en het bemensen van een infoloket, verzorgt het VLIZ ook twee reguliere publicaties ('De Grote Rede' en de digitale 'VLIZINE') en werkt het mee aan tal van andere publicaties, waarvan een deel ook bestemd is voor een breder publiek. Daarnaast speelt vooral het 'Onze Kust'-deel van de VLIZ-website een niet onbelangrijke rol in het informeren van de 'wakkere burger'. Specifiek naar het onderwijs toe wordt getracht de zee en het zeeonderzoek meer in de kijker te plaatsen, bv. door educatieve projecten als Expeditie Zeeleeuw en het aanleveren van op maat gemaakte info via de website.

ORGANISATIE STUDIEDAGEN, WORKSHOPS, SYMPOSIA E.A. EVENEMENTEN

In 2006 organiseerde of co-organiseerde het VLIZ 15 evenementen die verband hielden met zeewetenschappelijk of kustgebonden onderzoek. Het VLIZ droeg bij tot de organisatie van 5 internationale meetings/workshops, 3 internationale symposia en 7 lokale evenementen (studiedagen, prijsuitreiking, officiële ondertekening samenwerkingsakkoord, boekvoorstellingen). In totaal woonden 1.117 mensen deze evenementen bij.

Overzicht van de door het VLIZ ge(co)organiseerde evenementen in 2006

Datum	Evenement (aantal deelnemers)	i.s.m.
10 februari *	Officiële prijsuitreiking Prijs Delcroix 2005 BZIO, Oostende (90)	vzw Hydro
22-24 februari	COREPOINT workshop IODE Conference Hall, Oostende en Vlaams Bezoekerscentrum De Nachtegaal, De Panne (38)	Maritiem Instituut - UGent
24 maart *	MAREDFlow: Vlaanderen Maritieme Kennisregio IODE Conference Hall, Oostende (62)	AWZ
31 maart *	6 ^{de} VLIZ Jongerencontactdag 2006 Provinciehuis Boeverbos, Brugge (143)	
16 mei *	Voorstelling boek 'Het Vlaamse Strand – Geomorfologie en dynamiek' Guy De Moor IODE Conference Hall, Oostende (94)	
4-8 september *	ASFA Advisory Board Meeting IODE Conference Hall, Oostende (39)	FAO, ASFA, UNESCO/IOC Project Office for IODE

* VLIZ als hoofdorganisator

Overzicht van de door het VLIZ ge(co)organiseerde evenementen in 2006 - vervolg

Datum	Evenement (aantal deelnemers)	i.s.m.
21-22 september	Internationaal Symposium 'To Sea or not to Sea' Provinciaal Hof, Brugge (124)	VIOE, Walraversijde, MBZ, Brugge-museum, Afdeling Kust, UGent, vzw Nata, vzw Nelos, vzw Maritieme Archeologie
22 september *	Persmoment officiële ondertekening samenwerkingsakkoord met ILVO-Visserij ILVO, Oostende (40)	ILVO-Visserij
29 september *	Voorstelling boek 'Ecologische atlas van de Paarse Strandloper en de Steenloper aan de Vlaamse kust' van Marc Becuwe <i>et al.</i> IODE Conference Hall, Oostende (67)	
13 oktober *	Studiedag 'De Vlakte van de Raan van onder het stof gehaald' IODE Conference Hall, Oostende (68)	ProSes2010, FOD Leefmilieu – DG Leefmilieu, Sectie Marien Milieu
17 oktober *	'Ocean's library partnership' - Workshop at the 2 nd Intergovernmental Review of the Global Programme of Action for the Protection of the Marine Environment from Land-Based Activities (GPA), organised by UNEP (16-20/10/2006) Peking, China (19)	Vlaamse Overheid - Departement Leefmilieu, Natuur en Energie - afdeling Internationaal Milieubeleid
19-20 oktober	MIMAC 2006 Provinciaal Hof, Brugge (83)	Ecolas, Euras, Maritiem Instituut – UGent, Milieu-toxicologie – UGent
23-24 oktober *	ENCORA meeting IODE, Oostende (12)	BeNCoRE, ENCORA
6-9 oktober	HYDROo6 Provinciehuis, Antwerpen (256)	Hydrographic Society Benelux, International Federation of Hydrographic Societies
13 november *	Voorstelling boek 'State of the Coast of the Southern North Sea' IODE Conference Hall, Oostende (50)	SAIL partnership

* VLIZ als hoofdorganisator

MAREDFlow - Vlaanderen, maritieme kennisregio

Onder het motto 'Vlaanderen, maritieme kennisregio', organiseerden de Vlaamse partners binnen het MAREDFlow project op vrijdag 24 maart 2006 een studiedag in het UNESCO/IOC Project Office for IODE te Oostende. Met dit initiatief wilden de organisatoren de maritieme regionale kennisontwikkeling en netwerking tussen bedrijven en onderzoekers promoten en de Vlaamse maritieme innovatieve expertise in de kijker stellen.

De dag was opgebouwd rond negen voordrachten van prominente sprekers uit domeinen als offshore windenergie, digital mapping, baggertechnieken, maritieme meteorologie, nieuwe technieken voor een veiliger Noordzee en 'logistic supply chain management'.

Het bleek een niet te missen kennisforum voor de 62 deelnemers afkomstig uit de bedrijfswereld, het onderzoek en de administraties uit het maritieme veld! Die dag werd tevens een persbericht verspreid om kenbaarheid te geven aan het logo 'Vlaanderen Maritieme kennisregio', dat door VLIZ ontworpen werd.

VLIZ Jongerencontactdag 2006

Met 150 (jonge en niet zo jonge) deelnemers, 34 poster presentaties en 11 demonstraties kunnen we de 6de VLIZ Jongerencontactdag – die doorging op 31 maart 2006 in Brugge – terug als succesvol evalueren.

Willy Baeyens

Anne Van Eessen

Erik Stienen

Bart Deronde

Inneke Van de Vijver

De dag startte, net als eerdere jaren, met een praatje van een ervaren rot in het vak in de mariene wetenschappen (Willy Baeyens). Daarna volgden 4 zeer interessante presentaties van jonge onderzoekers actief in de maritieme geschiedenis (Arne Van Eessen), de ornithologie (Eric Stienen), remote sensing (Bart Deronde) en de chemie-toxicologie (Inneke Van de Vijver).

In de namiddag legde Wouter Rommens (zie foto boven rechts) uit wat het UNESCO/IOC Project Office for IODE in Oostende kan betekenen voor de Vlaamse mariene wetenschappers. Na een drukke poster- en datademonstratie, volgde de voorstelling en de uitreiking van de VLIZ North Sea Award (Oscar G. Bos), de VLIZ aanmoedigingsprijzen (Ivy Meert en Kristien Schelfaut) en de VLIZ Poster Awards (professionele jury: Heidi Vanden Broeck en medeauteurs; publieksprijs: Els Verfaillie en medeauteurs). Na een drukke dag waar veel te horen, te zien en te netwerken viel, werd nog eventjes nagepraat op de al even traditionele, maar gezellige receptie.

V.l.n.r.: Oscar Bos, Ivy Meert, en Kristien Schelfaut krijgen hun prijs overhandigd door Colin Janssen.

Het concept van de vorige jaren werd dus grotendeels behouden, maar uitgebreid met een fotowedstrijd. Deze wedstrijd, met als thema 'De Noordzee', stond open voor alle deelnemers aan de Jongerencontactdag. Het aanwezige publiek kon zijn stem uitbrengen. Na een succesvolle editie in 2006, kunnen we de formule na 6 edities nog niet als versleten beschouwen. Volgend jaar zeker opnieuw dus!

To Sea or not to Sea

Maritieme archeologie werd tot voor kort niet als een echte prioriteit aanzien in België. Sinds 2003 kwam daar verandering in en worden strategieën ontwikkeld voor de studie, de bekendmaking en het beheer van dit waardevolle erfgoed. Het tweede internationale colloquium 'To Sea or not to Sea', georganiseerd door het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed (VIOE), i.s.m. diverse partners waaronder het VLIZ, wou daar een bijdrage toe leveren en de internationale samenwerking rond maritieme archeologie in het volledige gebied van de Zuidelijke Noordzee optimaliseren.

Het colloquium bracht gedurende drie dagen voordrachten en posters rond onderzoek, conservering, bekendmaking en wetgeving. Er werd een overzicht gegeven van alle grote of belangrijke maritiem-archeologische onderzoeken uit het Noordzeegebied en het Balticum.

Het internationale evenement ging door in het 'Provinciaal Hof' te Brugge en trok 124 deelnemers. Simultaanvertalingen Nederlands/Engels, Nederlands/Frans en Engels/Frans werden voorzien. Het VLIZ stond in voor de praktische organisatie (communicatie- en secretariaatswerk), het drukken van de folder en affiche, het aanmaken van een logo en een website (www.vliz.be/marcol) voor dit evenement.

Studiedag 'Vlakte van de Raan van onder het stof gehaald'

Op het kruispunt van de Schelde en de Noordzee, op de grens van België en Nederland, ligt een uniek zeegebied: de Vlakte van de Raan. Als een ondiepe, wigvormige zandbank strekt dit gebied zich uit over een belangrijk deel van de Scheldemonding tussen Zeebrugge en Walcheren. De Vlakte van de Raan heeft fascinerende natuur- en historische waarden, en vervult een niet onbelangrijke vis-, paai- en kraamkamerfunctie. Tevens bevindt het zich op een cruciale plek ten aanzien van de veiligheid en toegankelijkheid van het Schelde-estuarium en vereist het vanuit deze eigenheid een geïntegreerde, grensoverschrijdende beleidsmatige aanpak. Vanwege zijn natuurwaarden zijn delen van de Vlakte van de Raan aan beide zijden van de grens bovendien voorgesteld of aangemeld als beschermde zone in opvolging van Europese regelgeving.

Ter ondersteuning van dit beleid bleek een diepgravende wetenschappelijke onderbouwing essentieel. Omdat nogal wat informatie niet publiek toegankelijk blijkt te zijn, beslisten het Vlaams Instituut voor de Zee en de Projectdirectie voor de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (ProSes2010) aan dit gebied een wetenschappelijke studiedag te wijten. Op 13 oktober 2006 werd informatie over het gebied van onder het stof gehaald, rond thema's zo ruim als hydrografie, geomorfologie, ecologie, historiek en archeologie.

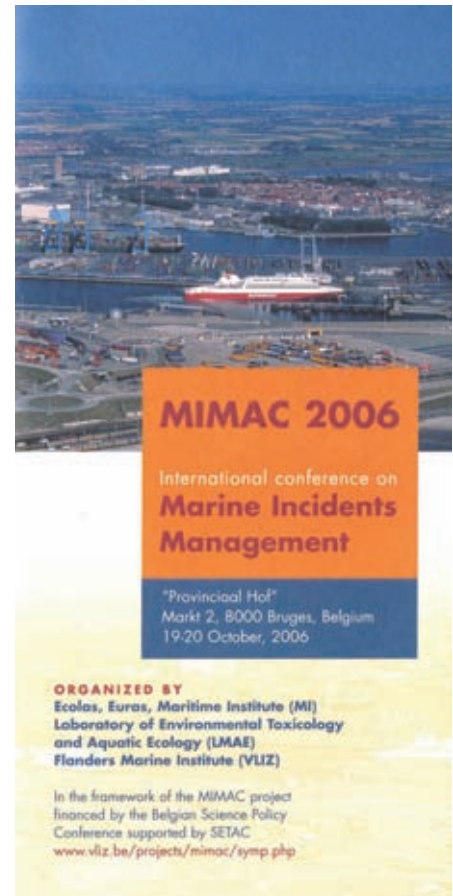

Internationale MIMAC conferentie rond het beheer van ongevallen op zee

Op 19-20 oktober 2006 kwamen in het 'Provinciaal Hof' in Brugge beleidsmakers, wetenschappers en eindgebruikers uit meerdere landen rond de Noordzee samen om zich te buigen over de recente veranderingen in het beleid van mariene incidenten op de Noordzee.

MIMAC staat voor 'Marine Incidents Management Cluster' en is een clusterproject gefinancierd door het PODO II onderzoeksprogramma van Federaal Wetenschapsbeleid, dat de projecten RAMA (Risk Analysis of Marine Activities in the Belgian part of the North Sea) en DIMAS (Development of an Integrated database for the Management of Accidental Spills) samenbrengt. Naast het voorstellen van de resultaten van beide projecten, werd tijdens de conferentie specifiek ingegaan op de huidige veranderingen in het beleid rond mariene interventie en risicobeheer van de Noordzeelanden (risico analyse & efficiënt databeheer).

Het VLIZ stond – samen met Ecolas, EURAS, het Maritiem Instituut en de onderzoeksgroep milieutoxicologie van de UGent – in voor de praktische organisatie van de conferentie, waarvoor ook een folder werd ontworpen. VLIZ ontwikkelde eerder een website voor het MIMAC (www.vliz.be/projects/mimac) en het DIMAS project (www.vliz.be/projects/dimas).

DEELNAME AAN STUDIEDAGEN, WORKSHOPS, SYMPOSIA E.A. EVENEMENTEN

VLIZ medewerkers namen in 2006 deel aan verschillende lokale, nationale en internationale wetenschappelijke studiedagen, workshops, symposia en andere evenementen. Daar presenteerden ze het VLIZ en haar activiteiten via mondelinge presentaties en posterpresentaties (zie tabel).

Ook wordt het VLIZ, haar activiteiten en zee-gerelateerde onderwerpen voorgesteld op niet-wetenschappelijke bijeenkomsten van service-clubs en andere verenigingen of bij het rondleiden van (groepen) studenten. Dit gebeurde in de loop van 2006 74 keer.

Overzicht van de actieve deelname aan wetenschappelijke evenementen

	aantal
Mondelinge presentatie – internationaal, wetenschappelijk evenement	21
Poster presentatie – internationaal, wetenschappelijk evenement	4
Voorzitten van sessie – internationaal, wetenschappelijk evenement	2
Mondelinge presentatie – lokaal, wetenschappelijk evenement	8
Poster presentatie – lokaal, wetenschappelijk evenement	9
Mondelinge presentatie – lokaal, niet-wetenschappelijk evenement (ev. inclusief een rondleiding in de gebouwen van VLIZ)	74

DEELNAME AAN PUBLIEKSEVENEMENTEN

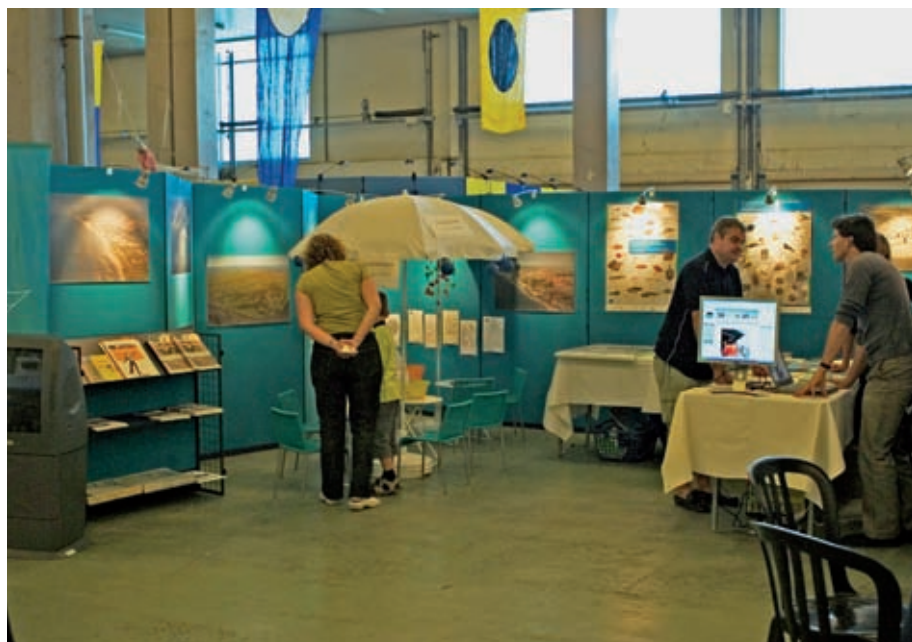
VLIZ participeert jaarlijks in tal van publieksevenementen (zie tabel rechts). Het VLIZ werkte in de loop van 2006 aan een VLIZ-QUIZ als aanvulling op de publieksstand. Passanten kunnen hiermee hun kennis over kust en zee testen door een reeks vragen op te lossen. Nadien krijgen ze hun score en de juiste oplossingen met wat duiding. De scores kunnen bijgehouden worden in een databank, samen met enkele anonieme gegevens van de deelnemende personen (geslacht, leeftijd, woonplaats, tijd doorgebracht aan zee). Medewerkers van het VLIZ geven jaarlijks ook talrijke presentaties over de zee en/of de activiteiten van het VLIZ.

Ook in 2006 waren VLIZ medewerkers actief in de organisatie van de strandopruimactie 'Lenteprikkel'.

AG

AH

De publieksstand van VLIZ op de visserijfeesten van Oostende.

Overzicht van deelname aan publieksevenementen

Datum	Naam en organisatie	Doelpubliek
8 maart	Belevingsbeurs Week van de Zee <i>Horizon Educatief, Oostende</i>	Leraars
1 april	Lenteprikkels <i>Coördinatiepunt Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden, Vlaamse kustgemeenten</i>	Grote publiek
22 maart	Vormingsmoment basisonderwijs 'Waaien de duinen nooit weg' <i>Coördinatiepunt Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden, Oostende</i>	Scholieren
15-19 maart	Rondvaarten met Zeeleeuw <i>Week van de zee - NME Provincie</i>	Basisonderwijs en NME Kust
25 juni	Dag van de Visserij Zeebrugge	Grote publiek
9 september	Visserijfeesten Oostende	Grote publiek
27-29 september	Wetenschapsfeest <i>Technopolis, Expo Gent</i>	Grote publiek (30.000)
18 november	12 ^{de} Vlaams Congres van Leraars Wetenschappen <i>VELEWE, Leuven</i>	Leraars wetenschappen (600)
30 november	Presentatie 'Duurzame Visconsumptie' Vormingsmoment Kustoverleg <i>NME, Oostende</i>	NME
27 december	2007 Presentatie 'Effecten klimaatsverandering op Noordzeefauna' <i>ILVO-Visserij, Oostende</i>	Visserijsector
etc.	extra voordrachten voor publieksgroepen door VLIZ medewerkers	Grote publiek, leraars, NME, ...

Wetenschapsfeest

Van vrijdag 27 oktober 2006 tot en met zondag 29 oktober 2006 bemande het VLIZ een stand over 'Zeekennis' op het Wetenschapsfeest in Flanders Expo Gent. Onder de vleugels van het VLIZ werd ruim 100 m² ingevuld door een cluster van verschillende universitaire teams en mariene instituten. De invalshoek 'Wat weten we over de zee?', 'Hoe gevaarlijk is de zee?', en 'Hoe kan onderzoek en monitoring ertoe bijdragen dat we op een verstandige manier omgaan met die (vermeende) gevaren?' werd voor een breed publiek op een interactieve en informatieve wijze uitgewerkt.

Het VLIZ verzorgde de intro tot de stand door o.a. een digitale kennistest uit te voeren met de bezoekers (de VLIZ QUIZ). Daarna werden de bezoekers in vier domeinen ondergedompeld. 'Golven en hun impact' werd o.a. met een golfgoot voorgesteld door het Waterbouwkundig Laboratorium. 'Vervuiling van de zee' werd toegelicht met proefjes met mosselen door Prof. Blust en zijn team (UA). Het gevaar van tsunami's kennen we allemaal, maar wenigen weten dat de 'tsunami-waarschuwingssystemen' voor de Indische Oceaan mee vorm gegeven worden door het UNESCO/IOC Project Office for IODE in Oostende. 'Niet-inheemse dieren en planten' kregen we te zien bij de Mariene Biologie van UGent en tenslotte kon men een 'navigatietest' doen bij de stand van het Schelde InformatieCentrum (SIC).

Het VLIZ zorgde voor uniformiteit doorheen de stand en stelde tentoonstellingsmateriaal en computers ter beschikking van de meewerkende onderzoeksgroepen. Over de drie dagen telde het feest ruim 30.000 bezoekers. Het doelpubliek op vrijdag bestond uit leerlingen uit de derde graad basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs. Op zaterdag en zondag was de happening open voor het brede publiek.

Congres Leraars Wetenschappen

Het 12de Vlaams Congres van Leraars Wetenschappen ging door op 18 november 2006 in Leuven op de campus Arenberg. Het VLIZ verzorgde er een stand op de didactische beurs. Hier werden aan de Vlaamse leerkrachten wetenschappen posters uit de reeks 'Leven in Zee' aangeboden, werd de derde editie van Expeditie Zeeleeuw voorgesteld en het online lesmateriaal nader toegelicht. In totaal bezochten een 600-tal leerkrachten de beurs.

PUBLICATIES

In de zes jaar sinds zijn ontstaan, stond het VLIZ in voor het publiceren van verschillende *reguliere en niet-reguliere* publicaties. Dit was in 2006 niet anders met:

- 2 nummers van 'De Grote Rede' met in totaal 60 pagina's, 6 hoofdbijdragen, 10 korte rubrieken, 16 korte berichten en 4 zeewoorden. We bereikten hiermee 2892 abonnees.
- 1 nummer van de VLIZ Nieuwsbrief (28 pagina's), gericht aan 887 abonnees.
- 5 nummers van de digitale nieuwsbrief 'VLIZINE' (met in totaal 91 berichtjes), gericht aan 930 emailadressen.
- 8 'Special publications' (voor in totaal 953 pagina's).
- 8 'Diverse publicaties', waarvan 3 bedoeld voor het grote publiek.
- 4 co-publicaties.

Bovendien droeg het VLIZ actief bij tot de totstandkoming van 7 andere publicaties voor een groot publiek en produceerde het 7 folders.

Uit dit overzicht blijkt dat deze omvangrijke communicatieopdracht ook in 2006 kon worden gecontinueerd. Het kleiner aantal reguliere publicaties in 2006 (VLIZINE en Grote Rede), werd ruimschoots gecompenseerd door het grote aantal uitzonderlijke publicaties die VLIZ heeft afgeleverd in ditzelfde jaar.

Twee affiches over het dier- en plantenleven in het Belgisch deel van de Noordzee

De affiches 'Strandhoofden en havenmuren' en 'Commerciële vissen e.a.' zijn de eerste in een reeks van affiches, waarop voor diverse leefgebieden aan onze kust of in zee de 30 talrijkste of meest markante levensvormen fotografisch afgebeeld en benoemd worden. Door de goede kwaliteit van de foto's (van natuurfotograaf Misjel Decler) en de selectie van enkel de algemeenste soorten wordt tegemoet gekomen aan een vraag bij het publiek.

De affiche 'Strandhoofden en havenmuren' werd ontwikkeld i.s.m. de afdeling Kust van MD&K. 'Commerciële vissen e.a.' is een product van samenwerking met het Instituut voor Landbouw- en Visserij Onderzoek en de vriendenkring Noordzeeaquarium. De affiches werden gedrukt op A1-formaat (ca. 60x89 cm) en kunnen tegen productiekost (3 EUR/stuk) verkregen worden bij het VLIZ.

Overzicht van niet-reguliere VLIZ publicaties van 2006

VLIZ Special publications (ISSN 1377-0950)

nr 29: Peeters Y. et al. (Eds) – 2006
Seminar: Flanders, a maritime region of knowledge (MAREDFlow), 24 March 2006, Flanders Marine Institute (VLIZ), Oostende, Belgium. 77 pp

nr 30: Mees J. & Seys J. (Eds) – 2006
VLIZ young scientists' day, Brugge, Belgium, 31 March 2006: book of abstracts. 99 pp

nr 31: Lescrauwaet A.K. et al. – 2006
Europese duurzaamheidsindicatoren voor kustgebieden in Nederland: een eerste inventarisatie. 128 pp
ISBN 90-81008-14-5

nr 32: Pieters M. et al. (Eds) – 2006
Colloquium: To sea or not to sea – 2nd international colloquium on maritime and fluvial archaeology in the southern North Sea area. Brugge, Belgium, 21-23 September 2006. 108 pp

nr 33: Becuwe M. et al. – 2006
Ecologische atlas van de Paarse Strandloper en de Steenloper aan de Vlaamse kust 1947-2005: Aantalsevolutie, terreingebruik, activiteitsritme en gedrag van de Paarse Strandloper (*Calidris maritima*) en de Steenloper (*Arenaria interpres*) aan de Vlaamse kust, 1947-2005. 183 pp
ISBN 90-810081-2-9

nr 34: Volckaert A. et al. (Eds) – 2006
Marine Incidents Management Cluster (MIMAC). Research in the framework of the BELSPO Supporting Actions – SPSPDII. MIMAC 2006 - International conference on Marine Incidents Management, 19-20 October 2006. 83 pp

nr 35: Coosen J. et al. (Eds) – 2006
Studiedag: De Vlake van de Raan van onder het stof gehaald. Oostende, 13 oktober 2006. 135 pp

nr 36: Lescrauwaet A.K. et al. – 2006
State of the Coast of the Southern North Sea: an indicators-based approach to evaluating sustainable development in the coastal zone of the Southern North Sea. 140 pp + cd rom
ISBN 90-810081-1-0

Diverse publications – Rapporten

Mees J. et al. (Eds) – 2006
VLIZ Jaarboek 2005 – voor al wie gefascineerd is door de zee en de kust. *Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), Oostende, België*. 120 pp
ISBN 90-810081-8-8

Termote T. & Cattrijse A. – 2006
Raising the Belgica: a report on the visit to Norway by the Belgica Society 19-23 August 2006. 38 pp

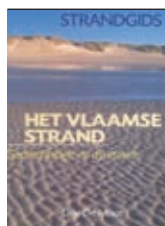

Cattrijse A. – 2006
Jaarverslag Zeeleeuw 2005. *Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), Oostende, Belgium*. 26 pp

Cattrijse A. et al. – 2006
IMIS Integrated Marine Information System Input Manual version 1.0 December 2006. *Flanders Marine Institute (VLIZ), Oostende, Belgium*. 139 pp

Diverse publicaties -Andere

De Moor G. – 2006
Strandgids het Vlaamse strand: geomorfologie en dynamiek. *Vlaams Instituut voor de Zee, Oostende, Belgium*. 154 pp
ISBN 90-810081-3-7

Affiche 'Commerciële vissen e.a.'

Affiche 'Strandhoofden en havenmuren'

	Costello M.J. <i>et al.</i> (Eds.) – 2006. Theme section 'Ocean Biodiversity Informatics (OBI)' in Marine Ecology Progress Series, 316: 201-310. (Open Source)
---	--

VLIZ Co-Publicaties

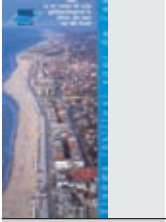
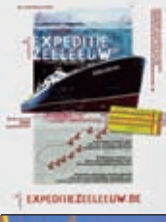

	Pieters M. <i>et al.</i> (Eds.) – 2006 Visserij, handel en piraterij: vissers en vissersnederzettingen in en rond de Noordzee in de Middeleeuwen en later. 1: Bijdragen van het Colloquium in Oostende-Raversijde, Provinciaal Museum Walraversijde, België, 21-23 november 2003. 219 pp
	Degraer S. <i>et al.</i> – 2006 De macrobenthosatlas van het Belgisch deel van de Noordzee. Federaal Wetenschapsbeleid, Brussel, Belgium. 164 pp + CD-rom ISBN 90-810081-5-3
	Degraer S. <i>et al.</i> – 2006 The macrobenthos atlas of the Belgian part of the North Sea. Belgian Science Policy, Brussel, Belgium. 164 pp + CD-rom ISBN 90-810081-6-1
	Degraer S. <i>et al.</i> – 2006 L'atlas du macrobenthos de la partie belge de la Mer du Nord. Politique scientifique fédérale, Bruxelles, Belgium. 164 pp + CD-rom ISBN 90-810081-7-X

Bijdrage door VLIZ aan publicaties voor grote publiek

	Vanden Abeele P. <i>et al.</i> – 2005 (verschenen in februari 2006) A sea of space: towards a spatial structure plan for the sustainable management of the North Sea (GAUFRE). Belgian Science Policy, Brussel, Belgium. 204 pp + cd rom
	Vanden Abeele P. <i>et al.</i> – 2005 (verschenen in februari 2006) Un océan d'espace: vers un plan de structure d'aménagement pour la gestion durable de la mer du Nord (GAUFRE). Politique Scientifique Fédérale, Brussel, Belgium. 204 pp + cd rom
	Folder 'De Zee op de Korrel' Week van de Zee 2006
	De Kust kijkt verder Initiatieven als impuls voor duurzaam kustbeheer
	Kustkompas
	Mira-T 2005
	ScheldeKrant 4

Folders en andere

	Kalender 2006 luchtfoto's Vlaamse kust		Folder en A3-Affiche Prijs Dr. Edouard Delcroix 2007
	Getijdenboekje 2006		Folder To Sea or not to Sea
	Folder MIMAC 2006 International conference on Marine Incidents Managements		VLIZ folder - actualisatie
	Folder en A3-Affiche 'Expeditie Zeeleeuw 2007'		Bladwijzer ScheldeMonitor
	Folder BENCORE The Belgian Network for Coastal Research		

'De Grote Rede' in een nieuw kleedje

Vanaf het 16de nummer werd ons gratis infoblad over zee en kust in vierkleurendruk uitgegeven. Het werd gedrukt op een betere – maar nog steeds milieuvriendelijke – papierkwaliteit. Het Vlaams Instituut voor de Zee en de redactie van de Grote Rede beslisten tot deze opwaardering, voortgaand op de gestage groei van ons lezerspubliek (zie onderstaande grafiek) en de vele positieve reacties en evaluaties. Er zijn ook vijf nieuwe rubrieken toegevoegd.

Van nu af aan helpt 'Cis de strandjutter' je de meest bizarre strandvondsten herkennen en bekijkt Nancy samen met een team visserij-experten de oorsprong van de vis, schelp- en schaaldieren die we allen zo graag consumeren. Maar er is meer. In 'Stel je zeevraag' kun je je meest prangende zee- en kustvragen kwijt en binnen de rubriek 'Kustbarometer' wordt een licht geworpen op hoe onze kust eraan toe is. En om het voor de lezer allemaal nog wat spannender te maken, leggen we je in 'Kustkiekjes' een verrassende foto voor en de uitdaging te achterhalen wat dit beeld voorstelt en waar het is gefotografeerd. Je kunt er overigens een prijs mee winnen!

Daarnaast zijn er natuurlijk ook de gebruikelijke drie hoofdbijdragen, de historisch/etymologische verklaring van twee zeewoorden en een uitgebreide reeks korte berichtjes, in de branding gesprokkeld.

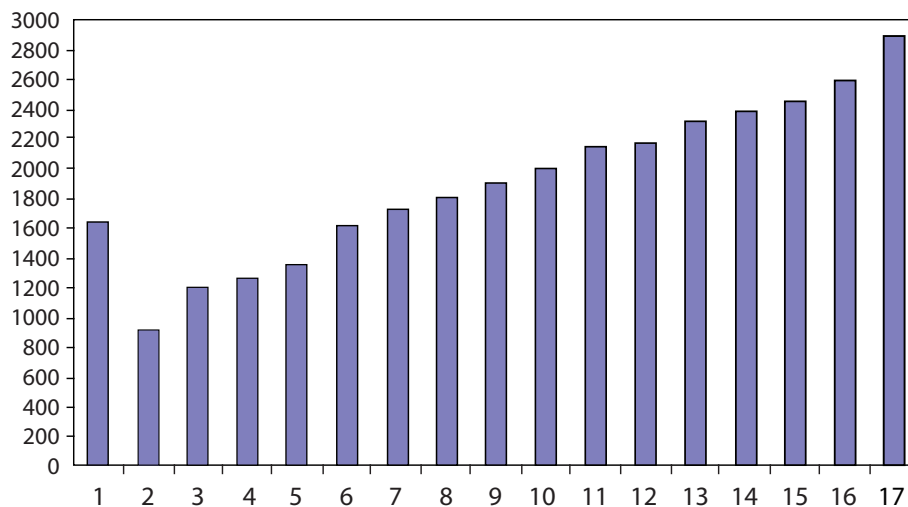

Na vijf jaar en vijftien nummers was het gratis infoblad over zee en kust 'De Grote Rede' aan een opfrissing toe. In vierkleuren-druk, met een betere papierkwaliteit en tal van nieuwe rubrieken ziet het tijdschrift er een stuk aantrekkelijker uit.

In 2006 kwamen zowel de redactie (midden) als het zeewoordenteam (onder) van de Grote Rede drie keer samen op het VLIZ. De eerste om de inhoud van komende nummers te bepalen; de laatste om ijverig te zoeken naar de naamsverklaring van zandbanken, geulen en andere intigerende zee- en kust gerelateerde begrippen.

Het aantal adressen, waar de Grote Rede naartoe wordt gestuurd, stijgt bij elk nummer. In 2006 konden we 506 nieuwe abonnees optekenen, meer dan een verdubbeling in vergelijking met 2005, toen 'slechts' 193 nieuwe abonnees zich aanmeldde.

Aan de reacties en het grote aantal nieuwe abonnees is te merken dat de opsmuk-operatie duidelijk in de smaak valt bij onze lezers! Met een stijging van 506 nieuwe adressen, komt het aantal abonnees eind 2006 op 2.892 te staan. Het aantal nieuwe abonnees is hiermee meer dan verdubbeld ten opzichte van 2005 (+193).

Wie het blad in de bus wil krijgen, kan zich gratis abonneren door naam en post-adres te melden op 059/34 21 30 of door te mailen naar info@vliz.be. Vele mensen tekenden ook in op de Grote Rede ter gelegenheid van publieksevenementen of studiedagen, waar het VLIZ met een stand aanwezig was.

De strandgids 'Het Vlaamse strand: Geomorfologie en Dynamiek', door Guy De Moor

Met het nieuwe academische werk 'Het Vlaamse strand – Geomorfologie en dynamiek' is een unieke beschrijving en fotoreportage gemaakt van de strandvormen aan onze kust. Het is ook een eerbetoon geworden aan de auteur, prof. dr. em. Guy De Moor, die in zijn rijkgevolle carrière als geomorfoloog, doorgedreven studies verrichtte van de vormen en evolutie van onze stranden.

Prof. De Moor schuimde drie decennia lang de Vlaamse stranden af. Hij bestudeerde en fotografeerde er een grote diversiteit aan strandribbels, zwinnen, muien, en andere speciale geomorfologische fenomenen zoals afslagen bij stormen, ijsrichels, enz. Zijn kennis werd nu gebundeld in een strandgids, rijk geïllustreerd met origineel fotomateriaal.

Het boek is in beperkte oplage uitgegeven door het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en werd voorgesteld aan de pers en het publiek op 16 mei 2006.

'Ecologische atlas van de Paarse Strandloper en de Steenloper aan de Vlaamse kust 1947-2005' door Marc Becuwe en co-auteurs

Dit nieuwe boek is veel meer dan het zoveelste ornithologische werk uit de lage landen. Het is het relaas geworden van 60 jaar telwerk en gedragsstudie van twee merkwaardige, op het eerste zicht weinig verschillende waadvogels, karakteristiek voor de Vlaamse strandhoofden en havens.

Beide hoofdrolspelers vertegenwoordigen echter ook twee uitersten in aanpassingsvermogen aan onze mensenmaatschappij: de Paarse Strandloper heeft het, als stugge milieuspecialist van natuurlijke en kunstmatige rotskusten, sinds 1980 behoorlijk moeilijk gekregen. De Steenloper, als opmerkelijk opportunistische cultuurvolger, vertienvoudigde daarentegen zowaar in aantal tussen 1947 en 2005. Alles samen vormen ze een dankbaar studieonderwerp, dat in dit werk ten gronde werd doorwrocht door hoofdauteur Marc Becuwe en medeauteurs Paul Lingier, Raymond Deman, Georges De Putter, Koen Devos, Guido Rappé en Peter Sys.

De uitgever van het boek is het Vlaams Instituut voor de Zee, en coproducenten zijn het INBO, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Provincie West-Vlaanderen, de stad Oostende, de Mergus Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen en de afdeling Kust van het Agentschap MD&K. Het boek telt 184 pagina's, en is doorspekt met meer dan 100 authentieke foto's, grafieken en een uitgebreide kaartenbijlage.

Het boek 'Ecologische atlas van de Paarse Strandloper en de Steenloper aan de Vlaamse kust 1947-2005' werd door Marc Becuwe aan het publiek en de pers voorgesteld op 29 september 2006 in het IODE-auditorium in Oostende. Het wordt verdeeld via het VLIZ en Natuurpunt.

VLIZ IN DE PERS IN 2006

Op regelmatige tijdstippen lanceert het VLIZ persberichten, al dan niet gepaard aan een persmoment. Vaak worden deze berichten aangegrepen om meer ruchtbaarheid te geven aan een nieuwe publicatie of aan een evenement dat het VLIZ (co)orga- niseert.

In 2006 werden 13 persberichten de wereld in gestuurd én opgepikt door verschillende media (zie tabel). Ook kwamen spontaan berichten in de pers over het VLIZ en de mariene wetenschappen naar aanleiding van contacten met het VLIZ.

Overzicht van het VLIZ in de pers

Datum	Onderwerp	Opname van bericht door o.a.
februari 2006	Uitreiking Prijs Delcroix 2005	Het Nieuwsblad (7.2.06); Nieuwsblad online (7.2.06); De Zeewacht (17.2.06); Het Laatste Nieuws (17.2.06)
maart 2006	Verschuiven Kustkompas	Het Nieuwsblad (2.3.06); Het Laatste Nieuws (2.3.06)
maart 2006	Vlaanderen profileert zich als Maritieme Kennisregio (label gelanceerd op seminarie MAREDFlow)	Belga (20.03.06); Onafhankelijk Radionieuws Oostkust-online (21.03.06)
april 2006	'Expeditie Zeeleeuw'	Het Nieuwsblad (21.04.06); De Standaard (22.04.06); Focus TV Nieuws; Het Laatste Nieuws
mei 2006	Het Vlaamse Strand – Guy De Moor	Onafhankelijk Radionieuws Oostkust-online (10.5.06); Mediargus-Belga (16.5.06); Focus TV Nieuws (16.5.06); Het Nieuwsblad (20.5.06); De Standaard (24.5.06)
mei 2006	Verhuis ESF/MB naar Oostende	Gazet van Antwerpen (13.5.06); Het Nieuwsblad (19.5.06)
mei 2006	1 jaar UNESCO/IOC Project Office for IODE in Oostende	Het Nieuwsblad (19.5.06); Focus TV Nieuws (24.4.06)
juli 2006	Kurt Defrancq: de zee en VLIZ	De Standaard (7.7.06)
juli 2006	Visconsumptie in Vlaanderen (n.a.v. artikel in Grote Rede 16)	Het Laatste Nieuws (18.7.06); De Tijd (22.7.06)
augustus 2006	Microplastics (n.a.v. artikel in Grote Rede 16)	Het Laatste Nieuws (4.8.06); Focus TV Nieuws (4.8.06); Planet.nl (4.8.06); metrotime.be (4.8.06)
september 2006	Belgisch Instituut voor de Zee: VLIZ(bis)?	De Standaard (7.9.06); Belga (22.9.06); De Standaard (25.9.06)

Datum	Onderwerp	Opname van bericht door o.a.
september 2006	Samenwerkingsakkoord met ILVO-visserij	Belga (18.9.06); Intervisserijnieuws.punt.nl (18.9.06); Onafhankelijk Radionieuws Oostkust-online (19.9.06); Focus TV Nieuws (22.9.06)
september 2006	Bezoek Prins Laurent aan UNESCO/IOC Project Office for IODE	Focus TV Nieuws (25.9.06); Het Laatste Nieuws (26.9.06); Het Nieuwsblad (26.9.06)
september 2006	Carlo Heip hoofd van NIOZ	Belga (26.9.06)
oktober 2006	Studiedag 'Vlakte van de Raan van onder het stof gehaald'	Scheldenieuwsbrief
oktober 2006	Zachte winters – opwarming Noordzee	Focus TV Nieuws (20.10.06)
november 2006	Boekvoorstelling 'State of the Coast' (SAIL)	Focus TV Nieuws (13.11.06); Het Nieuwsblad (14.11.06); De Standaard (14.11.06); Le Soir (14.11.06); De Zeewacht Oostende (17.11.06); De Zondagskrant (18.11.06); Het Nieuwsblad (8.12.06)
december 2006	90 exotische soorten in Belgische kustwateren	Belga (19.12.06); Focus TV-WTV online (19.12.06); Het Laatste Nieuws (19.12.06); Belang van Limburg (19.12.06); Gazet van Antwerpen (19.12.06); Metro Nederlandstalig nr. 1363 (20.12.06); Metro Franstalig nr. 1363 (20.12.06); Het Nieuwsblad (20.12.06); Le Soir (21.12.06); De Morgen (21.12.06); EOS nr. 2 (februari 2007); Touring Explorer nr. 14 (februari 2007)

INFOLOKET 'ONZE KUST'

Het infoloket van het VLIZ ontvangt jaarlijks tientallen vragen naar informatie, documenten, coördinaten van personen betrokken bij het zeewetenschappelijk gebeuren, etc. Een groot deel van die vragen – met de antwoorden – worden geregistreerd en bijgehouden. In 2006 werden zo 170 vragen beantwoord en geregistreerd (waarvan 24 van de pers).

De interessantste vragen/antwoorden worden vervolgens ingebracht in de module 'Onze Kust' van de VLIZ-website (zie hiernaast), zodat ze vrij consulteerbaar worden voor een breder publiek. Daarbovenop wordt jaarlijks een inspanning gedaan om extra vragen en antwoorden toe te voegen aan dit luik van de website. Daarnaast worden ook zeebegrippen uitgelegd. In 2006 werden 287 vragen en antwoorden toegevoegd, waarvan 216 in het Nederlands en 71 in het Engels. In totaal staan nu 514 vragen en antwoorden online in het Nederlands en 71 in het Engels.

VLIZ WEBSITE

De eerste VLIZ website was na vijf jaar dringend aan verfrissing toe. In 2005 werd gestart met het volledig updaten van de website (www.vliz.be). Het online plaatsen vond plaats op 20 maart 2006. Navigeren binnen de website gebeurt nu via een horizontale menubalk. Ze brengt je in één muisklik naar de pagina's met diensten en producten van de zes cellen binnen het VLIZ: coördinatie (over vliz), communicatie en informatie (infoloket), bibliotheekwerking (zeebibliotheek), beleidsondersteuning (zeecijfers), logistieke ondersteuning (faciliteiten) en data- en informatiemanagement (datacentrum).

De nieuwe VLIZ website helpt diverse doelgroepen de weg wijzen naar de voor hen nuttige pagina's. Blikvangers verwijzen frequente gebruikers naar de nieuwste informatie. Op de homepagina worden regelmatig nieuwsberichten geplaatst over de werking van VLIZ.

Nieuw is dat de website meer publieksgericht werkt, doordat diverse doelgroepen (bv. leerkrachten, ondernemers, journalisten) directer aangesproken worden. Ze komen via het linker menu op de homepagina direct terecht op een webpagina die hen wegwijs maakt naar die diensten en producten van het VLIZ die voor hen nuttig kunnen zijn.

Op de homepagina is er nu de mogelijkheid voor het plaatsen van nieuwsberichten over evenementen georganiseerd of gecoördineerd door het VLIZ, resultaten en producten van projecten die lopen binnen het VLIZ, etc. Vanaf het lanceren van de website verschenen er 53 berichten: 35 op de Nederlandstalige homepagina, 18 op de Engelstalige homepagina. Binnen elke deelrubriek vestigen blikvangers (rechts) de aandacht op nieuwe en/of bijzondere pagina's, applicaties, aankopen, evenementen, etc. Sinds het lanceren van de nieuwe website – eind maart 2006 – werden 30 blikvangers gecreeërd (17 in het Nederlands, 13 in het Engels).

De nieuwe versie van de VLIZ website biedt vooral meer ruimte voor kant en klare producten die ook voor een breed publiek aantrekkelijk zijn (zoals filmpjes, foto's, interessante weetjes, etc.) en die je gemakkelijk kunt terugvinden in de rubrieken 'infoloket' en 'zeecijfers'. Het betreft hier zowel reeds bestaande realisaties die een prominentere en dus meer zichtbare plaats op de website krijgen, als nieuw ontwikkelde zaken. Ook de bibliotheekwerking kreeg op de nieuwe website een apart plaatsje.

Het aantal geraadpleegde pagina's en het aantal bezoeken aan de nieuwe VLIZ-website bedroeg op het einde van 2006 respectievelijk 2.371.833 en 263.896. In 2005 werd hiervoor respectievelijk 2.131.950 en 505.474 gerapporteerd. Voor het

tellen van het gebruik van de nieuwe website werd andere (lees modernere) software gebruikt in vergelijking met de oude VLIZ website die dateerde van het jaar 2000. Het aantal bezoekers wordt nu op een volledig andere manier geteld. De gerapporteerde cijfers zijn dan ook niet vergelijkbaar met deze uit het jaarboek van 2005. De methode voor het tellen van het aantal geconsulteerde pagina's komt wel overeen. Maar let erop dat de cijfers in het jaarboek van 2006 slaan op een periode van 9 maanden (sinds het lanceren van de nieuwe website op 20 maart 2006) en niet op 12 maanden.

EDUCATIEVE ACTIVITEITEN

Expeditie Zeeleeuw 2006

Binnen het project 'Expeditie Zeeleeuw' worden 17-18 jarigen uit gans Vlaanderen uitgedaagd om creatieve oplossingen te vinden voor tien zeeproblemen, daarbij geholpen door een netwerk aan zeewetenschappers. Dit educatieve e-learning project voor de derde graad secundair onderwijs (ASO, TSO, BSO) is een initiatief van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) in een partnerschap met SHE Consultancy en de DAB Vloot van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust. Het kadert in het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie van de Vlaamse overheid en wil 17-18 jarigen aanzetten om een studierichting te kiezen die betrekking heeft op wetenschappelijk onderzoek en maritieme technologie. In 2006 liep het project voor de tweede keer.

Een zeskoppige vakjury van pedagogen en mariene wetenschappers beoordeelde de inzending van het Barnum Instituut Roeselare als het meest correct en origineel. Als prijs mochten de leerlingen van het vijfde jaar ASO gedurende één week (18-21/4/2006) aan de lijve ondervinden hoe onderzoek op de Noordzee verloopt vanop het onderzoeksschip de 'Zeeleeuw'. Onder leiding van een VLIZ team deden ze een volle week echt wetenschappelijk onderzoek op zee. Elke namiddag waren ze te gast bij Horizon-Educatief voor de naverwerking van de gegevens en voor veel zeepret. Op vrijdag 21 april werden de expeditieleden feestelijk onthaald in Oostende om hun bevindingen in woord en beeld te demonstreren aan de verzamelde pers.

Het 7de jaar Houtbewerking van het KTA Gistel kaapte de 2de prijs weg en kreeg een instructie diepzeeduiken in het Olympia zwembad van Brugge, aangeboden door Aquatec Diving Technology.

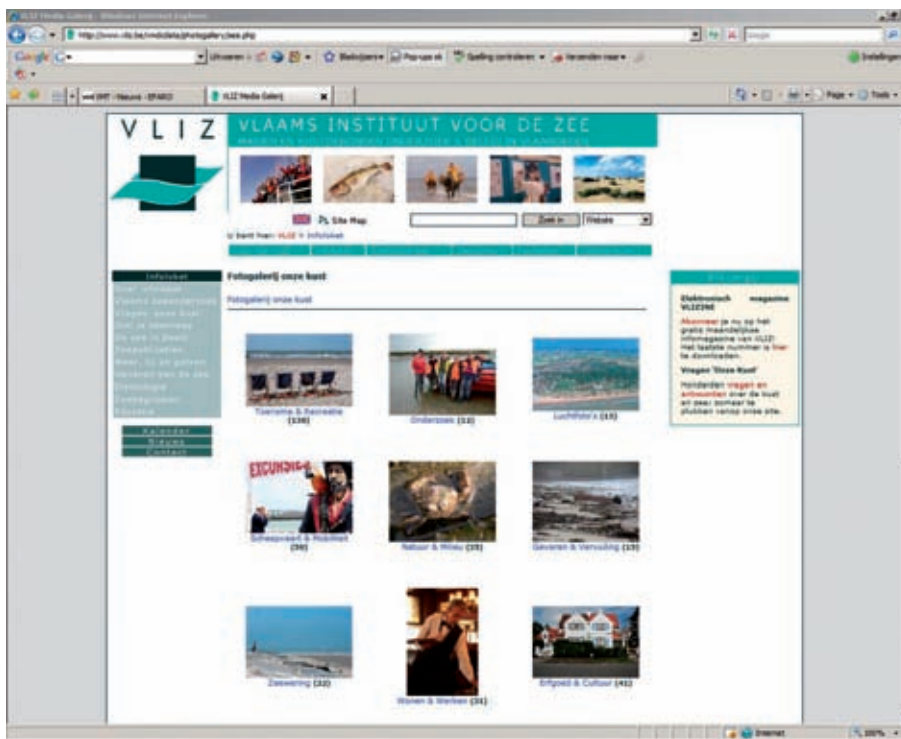
De editie 2006 werd opnieuw een groot succes. Het VLIZ en de DAB Vloot oordeelden het dan ook opportuun om deze actie in 2007 te herhalen. Vanaf juni 2006 werd een nieuwe oproep gelanceerd via de vertrouwde communicatiekanalen van het VLIZ en werden nieuwe flyers en affiches gedrukt. Het project werd door het VLIZ voorgesteld op het Congres Leraars Wetenschappen (georganiseerd door de Vereniging Leraars Wetenschappen). Zo konden leerkrachten uit de wetenschappelijke richtingen (4de – 6de jaars ASO, TSO en BSO) warm worden gemaakt om zich in te schrijven voor de 3de editie van dit succesvolle e-learning project.

De zee in beeld: Foto's en filmpjes

Leerkrachten, maar ook leerlingen, studenten en onderzoekers, hebben nood aan foto's over de zee en kust en de activiteiten die er zich afspelen. Het VLIZ wil via zijn website dit fotomateriaal aanbieden voor niet-commercieel gebruik (bv. in lessen, werkjes, powerpoints, rapporten). Het gaat over niet professionele foto's die iedereen op de fotogalerij via de website kan bekijken ([www.vliz.be/NL/Infoloket/Infoloket De zee in beeld](http://www.vliz.be/NL/Infoloket/Infoloket%20De%20zee%20in%20beeld)) en die vrij downloadbaar zijn op een medium resolutie (72 dpi, ong. 600 x 450 pixels). Gebruik van de foto's is

toegestaan door derden (met uitzondering van commercieel gebruik), mits het vermelden van de fotograaf (aangegeven onderaan de foto). In 2006 werden reeds 468 foto's opgeladen in de fotogalerij 'de zee in beeld'.

Ook heeft de website een fotogalerij waar de VLIZ activiteiten worden getoond in beeld: studiedagen, conferenties, publieksdagen etc. Op de VLIZ fotogalerij (www.vliz.be/ymdcdata/photogallery/index.php) werden in 2006 146 foto's online gezet.

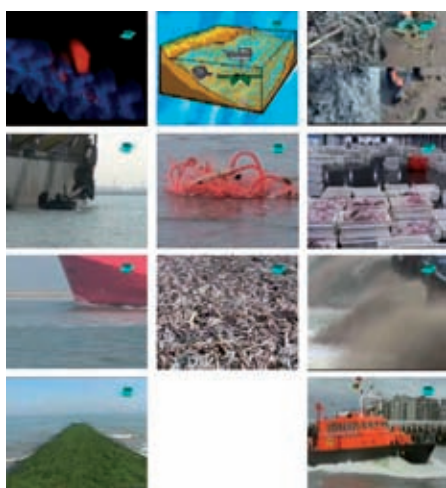
Via de fotogalerij worden digitale beelden over de kust en zee vrij aangeboden aan de gebruikers van onze website. Informatie over het afgebeelde onderwerp, de datum van fotograferen en de naam van de fotograaf wordt bij elke foto meegegeven. Foto's kunnen ad random in een doorlopende diavoorstelling afgespeeld worden.

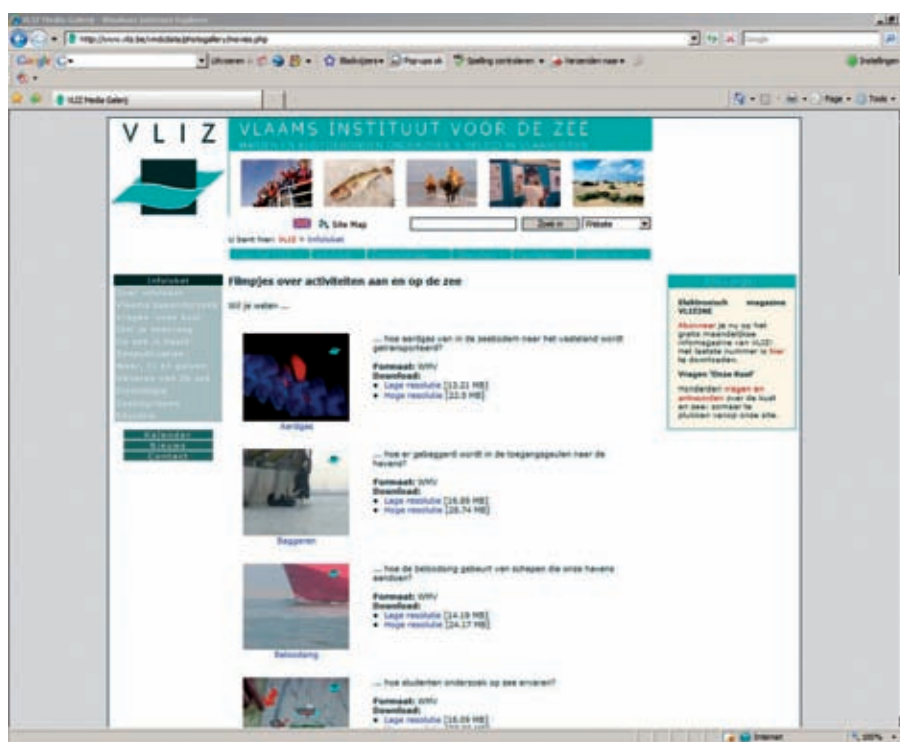

Eén van de grootste problemen bij het informeren van het brede publiek over de zee is de moeilijke toegankelijkheid van dit milieu. Als je bijvoorbeeld wil zien wat er op de bodem van onze Noordzee leeft, dan heb je al snel een schip en dure apparatuur nodig. Of je moet het geluk hebben eens te mogen meevaren met een onderzoeksschip. Omdat dit alles behalve vanzelfsprekend is, maakte het VLIZ informatieve filmpjes. Deze willen een algemene introductie bieden tot diverse onderwerpen en kunnen o.a. binnen het onderwijs hun nut bewijzen.

In korte documentaires van 6-8 minuten, doorlopend te zien en vrij toegankelijk en downloadbaar via www.vliz.be/yvmdcdata/photogallery/movies.php, kan men kennismaken met de onderwerpen 'baggeren op zee', 'beloodsing', 'kustverdediging', 'leven op de zeebodem', 'leven op het strand', 'viscontrole', 'zandwinning op zee' en 'zeereddingen'. De kortfilmpjes kwamen tot stand in samenwerking met verschillende Vlaamse onderzoeksgroepen, administraties en bedrijven.

In kortfilmpjes van 6-8 minuten kan je kennismaken met diverse activiteiten aan de kust en op zee. De filmpjes kwamen tot stand in samenwerking met verschillende Vlaamse onderzoeksgroepen, administraties en bedrijven.

Digitale lespakketten

In het kader van de B.Sc. thesis van Evy Copejans (Artevelde Hogeschool Gent) werden meerdere digitale lespakketten ontwikkeld voor het vak aardrijkskunde van de eerste en tweede graad ASO. De pakketten bevatten een overzichtelijke powerpoint presentatie, een infopakket voor de leraar met extra uitleg over het onderwerp en hoe het pakket aansluit bij de leerdoelen, en doe-blaadjes voor de leerlingen (incl. bereikte leerdoelen). Het opstellen van de lespakketten is voorafgegaan door een grondige leerplananalyse voor het vak aardrijkskunde.

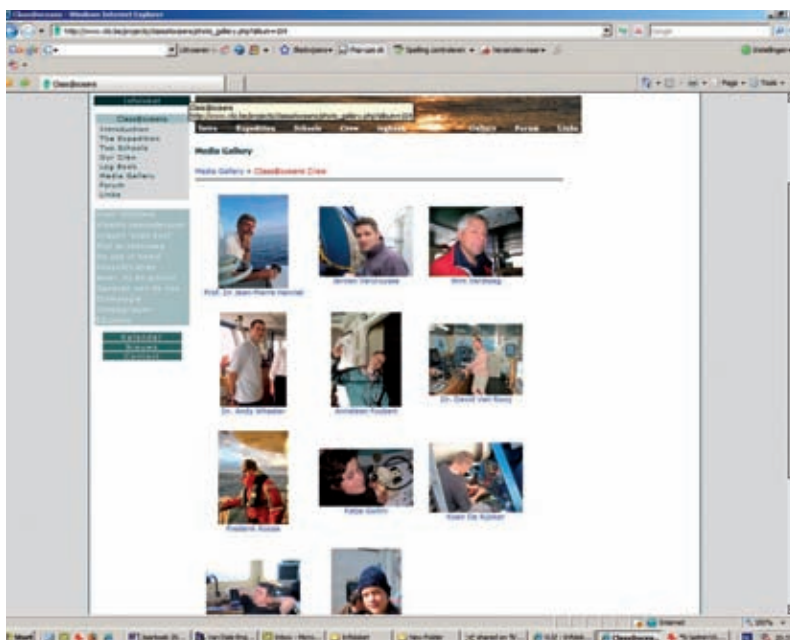
De pakketten werden eerst geëvalueerd en uitgetest door vakleerkrachten in de klas. De zestien pakketten worden vanaf begin 2007 online beschikbaar gemaakt via de VLIZ website.

Class@oceans en Class@desert

Tot twee keer toe werd het VLIZ gevraagd mee te werken in educatieve projecten gekoppeld aan expedities door diepzee-onderzoekers. Telkens werd een website ontwikkeld.

Via Class@oceans (www.vliz.be/projects/classatoceans) konden leerlingen uit het secundair onderwijs de mysteries van de diepzee in het klaslokaal brengen en de expeditie van Belgische, Ierse en Franse wetenschappers naar de 'hot spots' van diepwaterkoraalriffen voor de kusten van Frankrijk en Ierland (13-20 juni 2006) live volgen vanop de desktop (zie beelden hieronder). Twee geselecteerde klassen van Europese scholieren kregen de extra mogelijkheid om de indrukwekkende expeditie interactief te volgen met behulp van een real-time videoverbinding met het onderzoeksschip en de gloednieuwe ROV (Remotely Operated Vehicle) en de wetenschappers vragen te stellen.

Tussen 1 en 4 december 2006 ging een groep van diepzeegeologen het op land zoeken. Ze onderzochten de 400 miljoen jaar oude Kess-Kess heuvels – aan de rand van de Saharawoestijn in Marokko – op aanwezigheid van fossiele riffen. Ook dan kon je hun doen en laten volgen vanop je computer via de website Class@desert (www.vliz.be/projects/classatdesert). Opnieuw werden drie klassen geselecteerd die in rechtstreeks contact stonden met de groep internationale wetenschappers in het veld.

Op de website class@oceans kon men de expeditie online volgen. Via het forum (rechtsboven) werden vragen gesteld aan de wetenschappers en op de fotogalerij kon men beelden downloaden (links).

ZEEBIBLIOTHEEK

De Zeebibliotheek van het VLIZ beheert de meest uitgebreide collectie marien-wetenschappelijke literatuur in België. De kern van de collectie bestaat uit documenten en multimedia over de Zuidelijke Bocht van de Noordzee, de Belgische kustzone, de Vlaamse duinen- en poldergordel en de getijgebonden rivieren en estuaria. Aanvullend zijn ook alle publicaties van Vlaamse en Belgische mariene vorsers – ook wanneer hun onderzoek over buitenlandse mariene gebieden gaat – en alle buitenlandse publicaties over hogergenoemde mariene zones welkom. De collectie wordt verder uitgebreid met alle relevante internationale literatuur en multimedia die ondersteuning bieden aan het Vlaams marien onderzoek. Bovendien wordt speciaal aandacht besteed aan de opbouw van een collectie algemene boeken over het mariene milieu, toegespitst op het brede publiek.

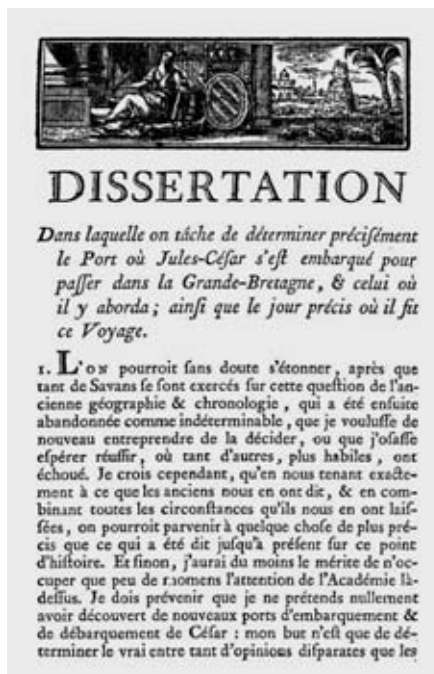
AANBOD PUBLICATIES IN DE ZEEBIBLIOTHEEK

In 2006 groeide het aanbod van titels in de IMIS-literatuurmodule aan met 12.247 eenheden tot 99.792. Van de bijna 100.000 titels uit de collectie, behoren er op dit moment 19.910 tot de **Belgische Mariene Bibliografie** (BMB), dé referentielijst van alle publicaties over de Vlaamse kust, en alle andere mariene literatuur bijeengeschreven door Belgische auteurs en wetenschappers. Hiervan hebben 7.359 publicaties (een aspect van) de Zuidelijke Bocht van de Noordzee als onderwerp, terwijl er 12.551 titels door (een) Belgische auteur(s) bijeengeschreven werden. De collectie Belgische mariene thesissen bevat momenteel 998 titels. Van de bijna 100.000 referenties beschreven in de literatuurmodule van IMIS, waren er 88% (87.346) fysiek aanwezig in de zeebibliotheek of weten we in welke andere bibliotheek de titel aanwezig is. Dit cijfer steeg met 13.860 titels in de loop van 2006.

In de loop van 2006 werden 12.247 nieuwe titels ingevoerd in de IMIS-literatuurmodule. Dit brengt het totaal aantal referenties op 99.792.

Het aanbieden van de actuele productie van het Vlaamse mariene onderzoek is één van de belangrijkste doelstellingen van de Zeebibliotheek van het VLIZ. In 2006 hebben we 505 publicaties, van de hand van Belgische auteurs én verschenen in 2006, aan de collectie toegevoegd. Dit bewijst dat het marien- en kustgebonden onderzoek in onze contreien springlevend is!

Maar bijzondere aandacht gaat ook naar het verwerven van de oudere, historische literatuur (zie foto's hierboven). Van de meeste Belgische mariene vorsers uit de 18e en 19e eeuw zijn alle boeken, artikels, rapporten en grijze publicaties aanwezig in onze collectie, in papieren of digitale vorm. Van notoire namen zoals Edouard en Pierre-Joseph Van Beneden, Alphonse Renard, Pieter Bortier, Antoine en Alphonse Belpaire, en de pionier Abbé Mann staan alle geschriften reeds op onze planken. Ook de verschillende wetenschappelijke expedities naar de Noord- en Zuidpool (denk maar aan de Belgica-expedities naar Antarctica en Groenland) zijn volledig en goed gedocumenteerd. Een minder gedocumenteerde periode blijft het tijdvak 1900-1950, maar dankzij de goede samenwerking met andere bibliotheken wordt ook daar vooruitgang geboekt.

AH

De VLIZ bibliotheek als decor in een roman...

De VLIZ bibliotheek inspireert blijkbaar ook de auteurs van fictie. Johan Verminnen liet in zijn laatste boek 'De laatste boot' (Van Halewyck, Leuven - 2006) zijn hoofdpersonage zaken opzoeken in de zeebibliotheek: "... In het VLIZ, het Vlaams Instituut voor de Zee, dat bij de vismijn ligt, was Walter een vertrouwde gast. Hij vond er boeken over zeevaart, die hij dan in de leeszaal van de bibliotheek verslond, want ontlener mag daar niet... (pagina 91)"

DIENTVERLENING

De VLIZ Zeebibliotheek streeft ernaar zoveel mogelijk publicaties uit het vermelde doelgebied te verzamelen en toegankelijk te maken. Daarom beschouwt ze het keer op keer als een uitdaging om moeilijk traceerbare bronnen die bij ons aangevraagd worden, op te diepen en aan te schaffen voor de collectie. Van de 598 **aanvragen** (door leden: 502; door externen: 96) konden 585 referenties of 97,8 % worden aan-geleverd. 401 hiervan (67 %) kwam uit eigen collectie; 197 uit externe bronnen – vnl. via netwerken als Euraslic en Iamslic (gratis), Antilope/Impala en Subito Duitsland (tegen betaling).

Het digitale archief 'OMA' (**Open Marien Archief**) groeide in 2006 spectaculair uit. Dit open archief laat internetgebruikers toe om volledige artikels van Vlaamse mariene wetenschappers volstrekt legaal en vrij te lezen en te downloaden. Het gaat daarbij zowel om peer-reviewed artikels, pre-print versies, artikels uit lokale tijdschriften, persknipsels, wetenschappelijke posters, rapporten, congresverslagen,

thesissen, foto's, video's, enz. Het doel van OMA is om zoveel mogelijk al dan niet gepubliceerde onderzoeksresultaten van Vlaams/Belgische mariene wetenschappers volledig, onmiddellijk, permanent en vrij beschikbaar te maken en zo de zichtbaarheid, de verspreiding en het gebruik van deze resultaten, alsook de wetenschappelijke communicatie maximaal te bevorderen.

OMA blijkt een schot in de roos! Sinds het ontstaan ervan eind 2005, staan er eind 2006 maar liefst 2221 publicaties online beschikbaar. Deze worden vlot geconsulteerd door de gebruikers van de Zeebibliotheek via de OMA website. Er werden in 2006 12.487 downloads geteld. Dit verklaart misschien het lagere cijfer van de fysieke aanvragen in 2006 (585 t.o.v. 815 in 2005), en toont aan dat de gebruikers van de Zeebibliotheek de digitale dienstverlening weten te smaken!

SAMENWERKING BINNEN PROJECTEN EN NETWERKEN

De Zeebibliotheek is op verschillende fronten actief, werkt als dusdanig mee aan projecten en sluit zich aan bij diverse netwerken, regionaal, nationaal en internationaal.

Samenwerkingen

De Zeebibliotheek van het VLIZ werkt stap voor stap verder aan de uitbouw van een Vlaams platform dat toegang biedt tot alle aquatische bibliotheken en literatuurcollecties van onze regio.

Het '**WL's Information System**' van het Waterbouwkundig Laboratorium (WL) te Borgerhout (zie VLIZ Jaarboek 2005) werd in 2006 volledig operationeel, en de nieuwe invoer van titels uit de WL-bibliotheek gebeurt rechtstreeks op de IMIS databank. Op deze manier wordt een unieke collectie over hydrologie, hydrografie, waterbouwkunde en nautica beschikbaar via de IMIS-databank.

In 2006 werd met ILVO-Visserij een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Eén van de directe resultaten van deze overeenkomst was het overbrengen van de **ILVO wetenschappelijke bibliotheek** naar de VLIZ-gebouwen. Deze unieke collectie – met onder meer de belangrijkste internationale visserijtijdschriften, alle rapporten en mededelingen van het vroegere Departement Zeevisserij, en alle rapporten opgemaakt in samenwerking met ICES – werd onmiddellijk ingevoerd in de centrale IMIS-databank van het VLIZ, en is dus ook doorzoekbaar via de bibliotheekpagina's van het VLIZ. Gaandeweg wordt ook de monografiecollectie van het ILVO ingevoerd in de IMIS-literatuurmodule. Hierdoor worden de belangrijkste referentiewerken over visserijwetenschap, visverwerking, -opslag en -bewaring, en aquacultuur beschikbaar voor een breed publiek.

Sinds 2006 maakt het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) voor hun informatiemanagement in de verschillende INBO-vestigingen gebruik van een IMIS-kloon op de eigen INBO-server. Er werden afspraken gemaakt om zoveel mogelijk informatie uit te wisselen over verdere ontwikkelingen van beide IMIS-databanken, zodat zowel de VLIZ- als **INBO-bibliotheek** hier voordeel kunnen uithalen.

Regionaal en nationaal

De collectie van de Zeebibliotheek is als geheel of gedeeltelijk ook doorzoekbaar via andere databanken. De **Antilope** catalogus bevat records van alle tijdschriften en reeksen, aanwezig in Belgische wetenschappelijke bibliotheken, dus ook het VLIZ-tijdschriftenbestand.

De Zeebibliotheek is lid van **FELNET** (Flanders Environmental Library Network). Dit is een samenwerkingsverband van de belangrijkste milieudocumentatiecentra in

Vlaanderen, met als doel de gebruiker wegwijs te maken in het zoeken naar milieu-informatie. De catalogi van 18 bibliotheken (waaronder die van VLIZ) zijn via deze link doorzoekbaar.

De bibliotheek is lid van **VVBAD** (Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief-, en Documentatiewezenen) en **VOWB** (Vlaams Overlegorgaan inzake Wetenschappelijk Bibliotheekwerk). VVBAD biedt ondersteuning aan bibliotheken, archieven en documentatiecentra en de professionals die er werken. VOWB zorgt voor coördinatie in het wetenschappelijk bibliotheekwerk in Vlaanderen.

Internationaal

Op Europees niveau is de VLIZ-bibliotheek actief binnen **EURASLIC** (European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres), de grootste organisatie van Europese aquatische bibliotheken. De organisatie heeft leden in zowat alle landen van ons continent. EURASLIC verdedigt de belangen van haar leden op regionaal, nationaal en internationaal vlak, en biedt een platform voor uitwisseling van informatiemanagement-expertise. Verder zorgt de organisatie ook voor het uitbouwen van groepscatalogi en netwerken voor documentleveringen. Dit zorgt er voor dat heel veel mariene grijze literatuur onmiddellijk beschikbaar wordt binnen heel Europa (en daarbuiten). De VLIZ bibliothecaris Jan Haspeslagh was tot eind 2006 voorzitter van de organisatie en is webmaster van de EURASLIC website (www.euraslic.org).

Wereldwijd is de VLIZ-bibliotheek verder ook actief binnen **IAMSILIC** (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centers). Deze organisatie coördineert de werking van en ondersteunt alle internationale aquatische informatiecentra. Zij overkoepelt ook de regionale groepen, waar EURASLIC één van is. In oktober 2006 hield IAMSILIC haar jaarlijks congres in Portland, Oregon (USA), waar de VLIZ-bibliothecaris, samen met de IFREMER-bibliothecaris, een presentatie hield over digitale archieven en OMA (zie foto's).

DDK

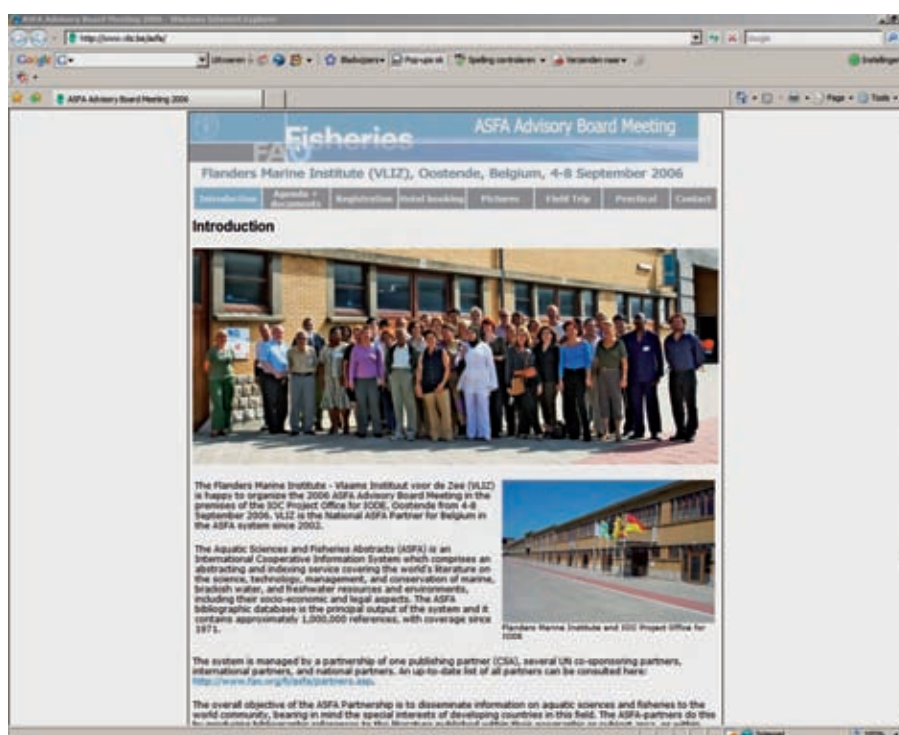
Partnerships

In 1995 werd in het kader van UNEP (United Nations Environment Programme) het 'Global Programme of Action for the protection of the marine-environment from land-based activities' (afgekort als GPA) opgestart. Dit GPA richt zich op zowel zoetwatersystemen, als op de kustwateren en op de interactie tussen beide. Het is een flexibel, niet-bindend instrument om bij te dragen aan de duurzame ontwikkeling van kusten, oceanen en eilanden. Om de vijf jaar wordt dit GPA door de deelnemende regeringen herzien, en de tweede Intergovernmental Review greep plaats in Peking, China in oktober 2006. Het UNEP-GPA secretariaat in Nederland vroeg aan het VLIZ om een workshop te organiseren rond mariene bibliotheken en informatiemanagement, de **Oceans Library Workshop**. De VLIZ-bibliothecharis bracht hiervoor enkele internationale experts samen op het gebied van marien informatie-management. Deze groep bracht een gebundelde set presentaties over internationale bibliotheeknetwerken, mariene bibliotheekassociaties, literatuurdatabases zoals de ASFA-databank, open mariene digitale archieven en de doelstellingen en realisaties van de Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC). Er werd gefocust op de bijzondere noden aan goede en volledige mariene informatie ter ondersteuning van de GPA-acties, in het bijzonder voor partnerlanden in ontwikkeling. Het resultaat van deze workshop is de ontwikkeling van een partnerschap tussen GPA en de Oceans Library-groep.

De VLIZ-bibliotheek treedt op als het Belgisch depotcentrum voor alle publicaties van het IOC (**Intergovernmental Oceanographic Commission**). Eén van de doelen van dit netwerk is om het IOC-secretariaat toe te laten mensen door te verwijzen naar een centrum in hun eigen land, wanneer zij een aanvraag doen naar IOC-publicaties of documenten. Bovendien ondersteunt de VLIZ-bibliotheek ook de werking van het **UNESCO/IOC Project Office for IODE**, de internationale buur van het VLIZ.

In 2006 heeft de VLIZ-bibliothecharis tijdens twee trainingssessies voor een internationale groep mariene informatiemanagers cursussen gegeven over mariene databases, bibliografisch onderzoekwerk, digitale archieven en de IMIS-databank. Mensen uit de Indische Oceaanregio (ODINCINDIO Marine Information Management training) en een groep uit Oost-Europa (Marine Information Management Course for ECET-countries) kwamen zo in februari-maart 2006 hun professionele kennis bijspijkeren.

De VLIZ-bibliotheek treedt op als nationaal invoercentrum voor de ASFA-database (**'Aquatic Sciences and Fisheries Abstracts'**), de meest complete internationale

informatiebron over marien-wetenschappelijke literatuur. Door het invoeren van alle Vlaamse mariene referenties in deze database, promoot het VLIZ het Vlaams marien onderzoek bij een internationaal wetenschappelijk publiek. In 2006 werd het belang hiervan nog eens onderstreept met het inrichten van de **ASFA Advisory Board Meeting** te Oostende 4-8 september 2006 die de VLIZ-bibliotheek, in samenwerking met het IODE Project Office organiseerde. De ASFA Advisory Board evalueert jaarlijks de werking, inhoud en efficiëntie van de ASFA-databank, waarbij telkens het belang onderstreept wordt van het refereren naar de lokale grijze literatuur. Vooral op dit vlak doet het Belgisch inputcentrum een grote inspanning. In 2006 konden wij rapporteren dat 273 Vlaamse mariene referenties toegevoegd werden, wat de teller voor België op een totaal van 939 records brengt.

AH

ZEECIJFERS

Om de Vlaamse kust efficiënt te beheren heb je betrouwbare cijfergegevens nodig. Om deze relevante wetenschappelijke data vertaald te krijgen zodat beleidsmakers er ook daadwerkelijk iets mee kunnen aanvangen, en het brede publiek ze kan begrijpen, is er nood aan een nauwe samenwerking tussen de verschillende actoren en aan een allesomvattende aanpak. Het VLIZ speelt een actieve rol in de coördinatie van deze samenwerking. Het is daarnaast ook verantwoordelijk voor het tot stand komen van beleidsondersteunende producten. Na het nemen van beleidsmaatregelen kan zo – aan de hand van een set indicatoren voor duurzame ontwikkeling in kustgebieden – nagegaan worden of de Belgische kust evolueert naar een meer duurzame situatie. Het VLIZ verzorgt binnen samenwerkingsverbanden een aantal afgeleide producten die complexe en omvangrijke databanken vertalen naar een handig en bruikbaar formaat voor een ruimere doelgroep. Hieronder volgen een aantal belangrijke realisaties m.b.t. beleidsondersteuning, indicatoren en samenwerking op dit terrein in 2006.

BELEIDSONDERSTEUNING

Scheldemonitor

De Scheldemonitor is een Vlaams-Nederlands kennis- en informatiesysteem voor het gevoerde onderzoek en monitoring in het Schelde-estuarium. In dit informatiesysteem zal je een uitgebreid aanbod terugvinden aan publicaties, wie-is-wie informatie, projectinformatie, documentatie over datasets, enz... VLIZ voert het project uit in opdracht van de Afdeling Maritieme Toegang - Antwerpen (Vlaanderen) en RIKZ (Nederland). Het VLIZ werkte eerder de visie uit voor dit initiatief, ontwikkelde de website www.scheldemonitor.be (of www.scheldemonitor.nl) en zorgde dit jaar voor de update van dit virtueel informatiecentrum. Eind 2006 bevatte de Scheldemonitor 4.197 publicaties, 165 datasets, 322 instituten, 34 conferenties, 554 personen en 451 projecten (zie ook *Datacentrum – Databanken*).

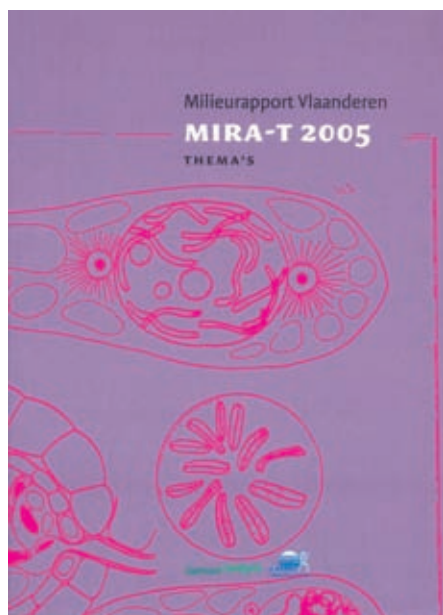
Beheerscommissie Spuikom

Het VLIZ was ook in 2006 voorzitter van de beheerscommissie Spuikom en vormt – in opdracht van de eigenaar/beheerder afdeling Kust van MD&K – een direct aanspreekpunt voor de gebruikers van de Oostendse Spuikom. VLIZ wordt tevens betrokken bij de opmaak van het inrichtingsplan voor het gebied, waarin de eerder opgestelde gebiedsvisie concreet uitgewerkt wordt.

Coördinatiepunt voor Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden

Het Coördinatiepunt voor Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden (GBKG) is een aanspreekpunt voor de kustzone, waar sectoroverschrijdende thema's aan bod komen. Het VLIZ is partner binnen het Coördinatiepunt, naast de provincie West-Vlaanderen,

de afdeling Kust van MD&K, het Agentschap voor Natuur en Bos en de FOD Leefmilieu. Het maakt als neutraal voorzitter deel uit van het dagelijks bestuur en de strategische overleggroep.

Lenteprikkel

Na het succes van de edities 2004 en 2005, organiseerde het Coördinatiepunt Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden, in samenwerking met de kustgemeenten en het VLIZ, op 1 april 2006 voor de derde keer de Lenteprikkel. Tijdens deze grote strandopruiactie ruimden ongeveer 362 vrijwilligers samen 1.800 kg afval op ruim 11 km strand in alle kustgemeenten samen (zie ook Infoloket).

MiRa-T

In de editie 2005 van het jaarlijkse VMM Milieurapport MiRa-T kwam er voor het eerst een nieuw hoofdstuk bij over 'Kust en Zee'. Het VLIZ coördineerde en bundelde de bijdragen van verschillende onderzoekers tot een achtergronddocument (digitaal) en een syntheserapport (gedrukt). Aan de hand van indicatoren werd een zo ruim mogelijk beeld gegeven van de toestand van onze Vlaamse zee- en kustgebieden. Het rapport verscheen net op de valreep van 2005-2006. In het MiRa-T rapport van 2006 wordt het achtergronddocument 'Kust en Zee' geactualiseerd. Dit verschijnt begin 2007.

INDICATOREN

State Of The Coast Of The Southern North Sea

Zit je met vragen als: 'Hoe is het gesteld met het strandwater aan de kust?', 'Vermindert de olievervuiling op zee?', 'Wat is de rol van zeehavens, toerisme en visserij in de lokale economie?', enz. Dan zijn de SAIL indicatoren zeker iets voor u! Het VLIZ verzamelde gegevens van 45 aandachtsthema's voor 1.700 (kust- en hinterland) gemeenten uit de regio's Zeeland, West-Vlaanderen, Nord-Pas de Calais, Kent, Essex en Greater London. De SAIL indicatoren worden samengevat in interactief grafiek- en kaartmateriaal op de website, door het VLIZ ontworpen en actueel gehouden (www.vliz.be/projects/SAIL). Maar bekijk je het liever op papier, dan moet je er het boek 'State Of The Coast Of The Southern North Sea' op naslaan. Het rijkelijk geïllustreerd naslagwerk staat vol grafiek- en kaartmateriaal van de zuidelijke Noordzee. Het werd op 13 november 2006 aan het publiek voorgesteld in de IOC Conference Hall in Oostende en kreeg heel wat pers aandacht (zie kader rechts). De studie en het ontwikkelen van de website, boek en Cd-rom gebeurde in opdracht van het SAIL partnerschap 'Schéma d'Aménagement Intégral du Littoral'.

DEDUCE project

Het SAIL initiatief voor de zuidelijke Noordzee brengt een belangrijke ervaring voort die door het VLIZ en het Coördinatiepunt voor Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden – in opdracht van de provincie West-Vlaanderen – wordt ingezet als bijdrage in het Europees DEDUCE project (INTERREG IIIC - South). Organisaties in Spanje, Frankrijk, Polen, Malta en Letland zijn partners in het project.

Het VLIZ werkte in 2006 specifiek aan het opstellen van 10 (van de 45) 'Standard Indicator Formats' (SIFs). Hierin wordt voor elke duurzaamheidsparameter uitgelegd wat ze voorstelt en welke methodologie men moet volgen om het cijfer te bepalen. Het VLIZ stelde daarnaast ook vier 'Indicator Fact Sheets' (IFS) op. In deze sheet komen de samengesprokkelde data van elk van de partnerlanden voor één van de 27 indicatoren. Er werd een eerste analyse uitgevoerd om de gegevens te kunnen vergelijken tussen de landen. Het VLIZ werkte in 2006 tevens mee aan het opstellen van twee DEDUCE-nieuwsbrieven.

De zuidelijke Noordzee: een open boek - State of the Coast of the Southern North Sea

In opdracht van het SAIL partnerschap brengt het Vlaams Instituut voor de Zee enkele honderden datasets samen voor 45 aandachtsthema's voor de zuidelijke Noordzee. Dit dankzij de voortreffelijke medewerking van meer dan 300 dataleveranciers in Engeland, Frankrijk, Nederland en België.

Deze wetenschappelijk betrouwbare gegevens worden systematisch gearchiveerd en beschreven voor 1.700 (kust-en hinterland)gemeenten en honderden staalnamepunten in de kustwateren van Zeeland, West-Vlaanderen, Nord-Pas de Calais, Kent, Essex en Greater London. Een gezamenlijke methode voor het beschrijven, berekenen en weergeven van resultaten is niet zo eenvoudig. Verschillen in definities, staalname-methodes, statistische eenheden tussen landen onderling, maar ook wijzigingen over de jaren heen, maken het een hele uitdaging.

De resultaten worden samengevat in het rijkelijk geïllustreerd boek 'State of the Coast of the Southern North Sea', maar zijn ook toegankelijk via de website www.vliz.be/projects/SAIL. Wil je zelf een kijkje nemen? Even piepen hoe je gemeente zich vergelijkt met je buurgemeente of met de Noorderburen? Wat met de (strand)waterkwaliteit? Vermindert de olievervuiling op zee als gevolg van de 'nul-tolerantie'? Waar komt het zwerfvuil op het strand vandaan? Wat is de rol van de zeehavens, het toerisme en de visserij in de lokale economie en tewerkstelling?

Op 13 november werd het boek 'State of the Coast of the Southern North Sea' voorgesteld aan het publiek en de pers.

Expertengroep geïntegreerd kustzonebeheer

Binnen Europese projecten maakt het Coördinatiepunt GBKG deel uit van de expertengroep geïntegreerd kustzonebeheer (ICZM), dat wordt geleid door DG Environment van de Europese commissie. In de werkgroep 'Indicatoren & Data' (WG-ID) van deze expertengroep wordt nagedacht hoe duurzaamheidsindicatoren kunnen ingebed worden in de beleidsplanning en beleidsevaluatie. Het VLIZ kreeg een mandaat om het Coördinatiepunt GBKG in deze werkgroep bij te staan, omwille van de in huis opgebouwde expertise in duurzaamheidsindicatoren.

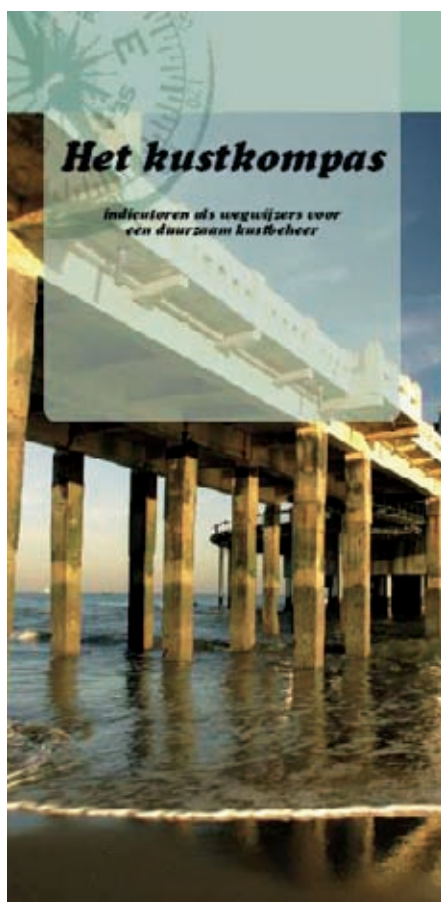

Kustbarometer

De 'Kustbarometer' van het Coördinatiepunt GBKG bundelt een set indicatoren voor het opvolgen van een meer duurzaam beheer van de Vlaamse kust.

Het VLIZ fungeert voor de barometer als datacentrum en bouwt de website uit (www.vliz.be/projects/indicatoren). In 2006 publiceerde het Coördinatiepunt GBKG het Kustkompas, waarvoor het VLIZ deel uitmaakte van de redactieraad. In 2006 werd een SWOT analyse uitgevoerd op de Kustbarometer. Deze sterkte-zwakke analyse is de aanloop naar een herziening van de 20 bestaande indicatoren (voorzien in 2006-2007).

Europese duurzaamheidsindicatoren voor kustgebieden in Nederland: een eerste inventarisatie

Ook voor de Nederlandse kustgebieden is een eerste inventarisatie van de Europese duurzaamheidsindicatoren opgemaakt door het VLIZ. Dit gebeurde onder leiding van het Rijkswaterstaat/Rijksinstituut voor Kust en Zee (RWS/RIKZ), in opdracht van DG Water (eindverantwoordelijkheid VLIZ). In 2006 rolde een tweetalige kleurenpublicatie van de persen: 'Europese duurzaamheidsindicatoren voor kustgebieden in Nederland: een eerste inventarisatie'.

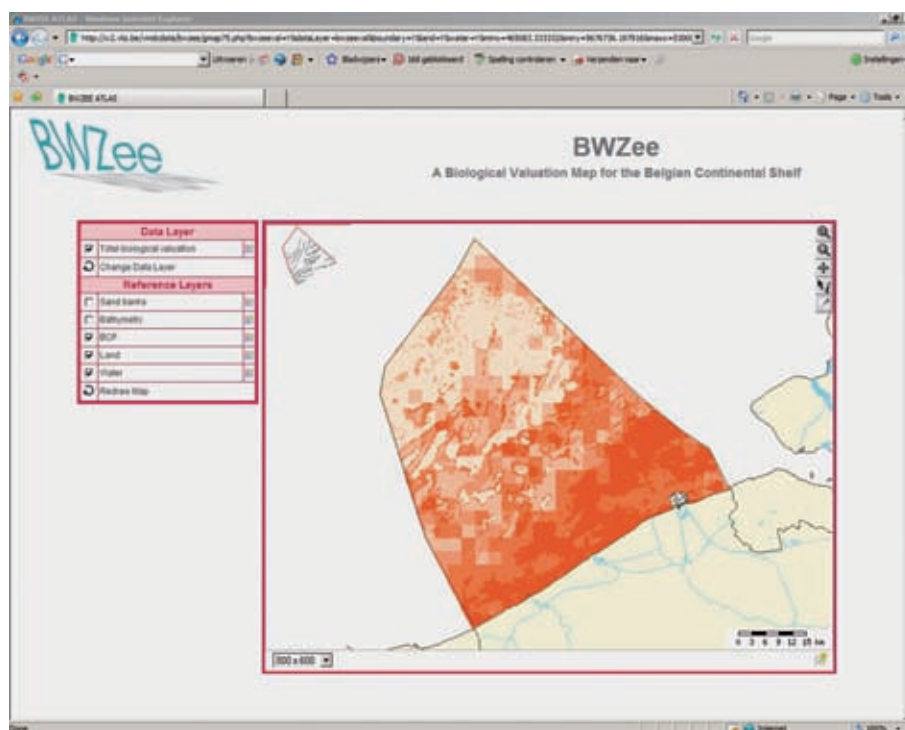
SAMENWERKING

Het VLIZ participeert als datacentrum in tal van onderzoeksprojecten waarvan de eindproducten relevant zijn voor het kust- en Noordzeebeleid. Enkele voorbeelden voor het jaar 2006 zijn:

BWZee

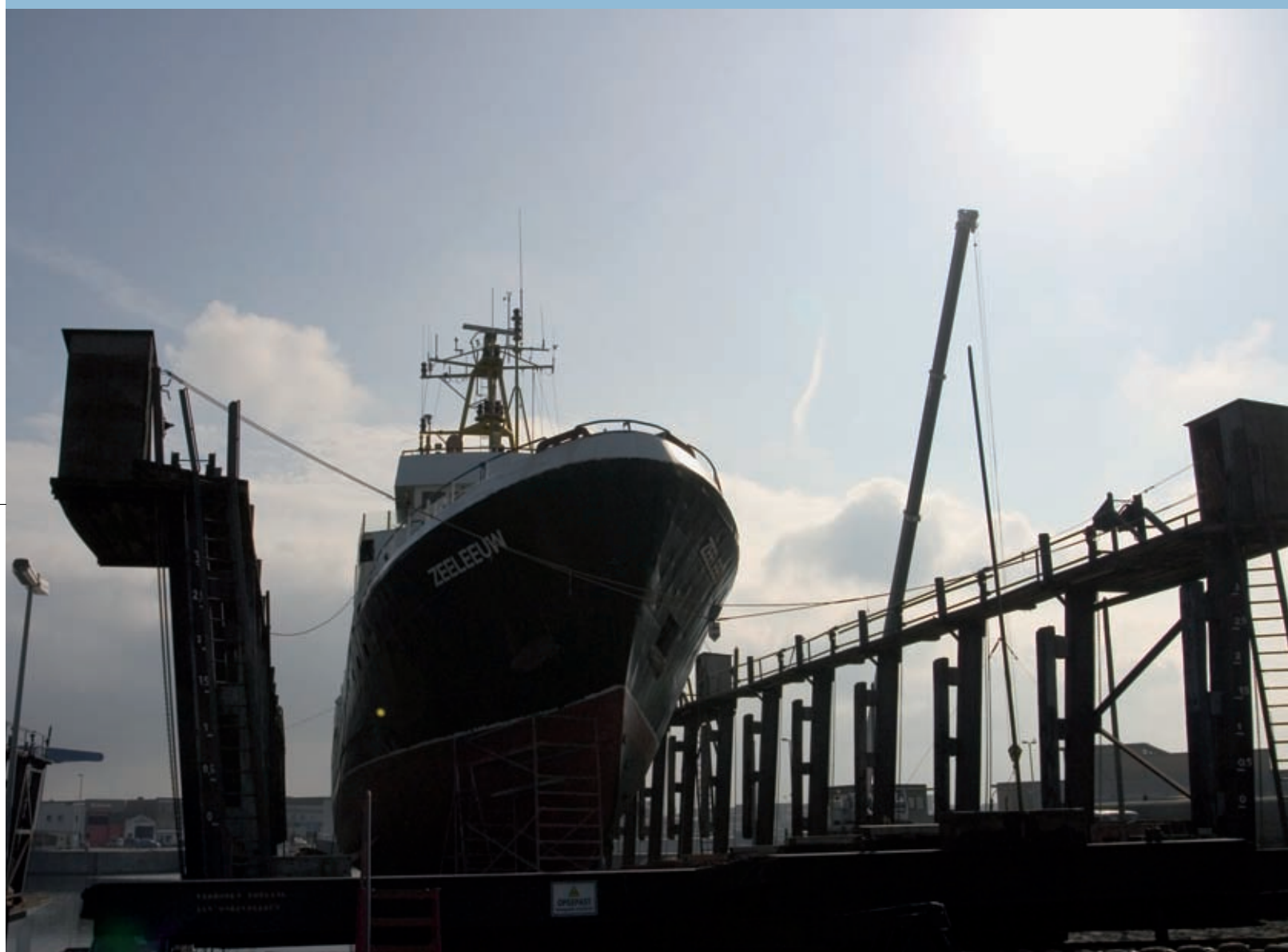
Voor het project BWZee werkte het VLIZ, samen met 5 onderzoeksgroepen, aan een methode voor het ontwikkelen van een praktische en bruikbare kaart die de biologische en ecologische waarden van de mariene gebieden in het Belgisch deel van de Noordzee vertaalt. Hierbij is gestreefd naar een wetenschappelijk

aanvaardbaar én ruim toepasbaar kader. Het eindproduct is een dynamische atlas waarin de biologische waardering op een interactieve manier raadpleegbaar is (www.vliz.be/projects/bwzee/atlas.php). Naast deze zuiver technische ontwikkelingen (zie Datacentrum – Websites en Technologische ontwikkelingen), speelde het VLIZ ook een belangrijke rol bij de integratie van de verschillende gegevens en bij het genereren van de waarderingskaarten op basis van deze gegevenssets.

Zeecijfers

Voor het indicatorenwerk wordt binnen het VLIZ nauw samengewerkt met het datacentrum, de zeebibliotheek en de cel communicatie. Deze laatste voelde een nood bij haar gebruikers naar het toeleveren van marien- en kust gerelateerde 'zeecijfers'. Er zijn heel wat feiten en cijfers (Facts & Figures) gepubliceerd en beschikbaar omtrend de zee. Wie bijvoorbeeld eens wil weten hoe lang onze kust is, hoeveel ton kabeljauw er aangevoerd werd door de Belgische vissers of hoeveel schepen er dagelijks voor onze kust passeren, zal dit binnenkort allemaal kunnen terug vinden in een nieuwe rubriek op de website. In 2006 werd vooral gewerkt aan de technische opzet en de structuur van de databank en de zoekfunctie. Ook werd gestart met het inbrengen van zeecijfers. In de loop van 2007 komen deze zeecijfers online.

FACILITEITEN

Het VLIZ verleent logistieke steun aan onderzoekers door in te staan voor het beheer, het onderhoud en de manipulatie van onderzoeksinfrastructuur en -apparatuur. Het oceanografisch onderzoeksschip 'Zeeleeuw' kan ingezet worden in de Belgische en aanpalende kustwateren en in het Schelde-estuarium. De 'Zeekat' is een RIB (Rigid Inflatable Boat) die zowel vanop de Zeeleeuw als autonoom kan opereren. Het VLIZ beheert serres in de duinen van De Haan ten gevolge van een samenwerkingsovereenkomst met de afdeling Kust van MD&K. Daarnaast stelt VLIZ een brede range aan meet- en staalnameapparatuur en opslagruimte ter beschikking van de Vlaamse wetenschappers. Het VLIZ kan ook vergaderruimtes ter beschikking stellen en voorziet in een print service voor wetenschappelijke posters.

RV ZEELEEUW EN RIB ZEEKAT

Het VLIZ heeft een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de DAB Vloot van MD&K om het onderzoeksschip 'Zeeleeuw' (en indien nodig andere vaartuigen van de Vlaamse vloot) in te zetten voor onderzoek door de Vlaamse en de internationale mariene onderzoeksgemeenschap. Het schip is inzetbaar voor staalnames in de Belgische kustwateren en het Schelde-estuarium. De DAB Vloot exploiteert de 'Zeeleeuw', draagt de operationele kosten en zorgt voor de bemanning.

GD

Het VLIZ zorgt voor de coördinatie van het wetenschappelijke programma en beheert de onderzoeksapparatuur. Jaarlijks worden op deze manier 1.470 vaaruren ter beschikking gesteld.

Tijdens het kalenderjaar 2006 werden in totaal 188 wetenschappelijke vaardagen gerealiseerd, waarvan 122 met de 'Zeeleeuw', 35 met de 'Zeekat' en 41 met andere schepen. In 2006 scheepten 697 personen in, waarvan 392 wetenschappers en 287 andere passagiers (vnl. voor de educatieve tochten).

Aantal gerealiseerde vaardagen voor onderzoek

	2004	2005	2006
RV 'Zeeleeuw'	155	151	122
RIB 'Zeekat'	37	45	35
'derde' schepen: Ter Streep, Veeremans, Scheldewacht en Scaldis	3	44	41
Totaal aantal gerealiseerde vaardagen voor onderzoek	195	240	188

De daling in het aantal gerealiseerde vaardagen met de Zeeleeuw i.v.m. 2004 en 2005 is vooral te wijten aan afgelaste duikopdrachten. Van de 39 geplande tochten voor wetenschappelijke duikopdrachten werden er slechts 26 uitgevoerd. Ter vergelijking: voor 2005 zijn 28 van de 171 geplande tochten door weersomstandigheden afgelast. De lange onderhoudsperiode had een bijkomende invloed op de verlaagde inzet van de 'Zeeleeuw'.

De RV 'Zeeleeuw' wordt ingezet voor tal van onderzoeksprojecten en voor de monitoring (zie verder) van de kustwateren, maar biedt ook mogelijkheden binnen educatieve projecten (zie Infoloket), zoals 'Expeditie Zeeleeuw' en 'Week van de Zee' en demonstraties voor studenten (zie tabel rechts).

Een computernetwerk aan boord van de RV 'Zeeleeuw' registreert tijdens het varen de navigatiedata, en meteorologische en oceanografische (fysico-chemische) gegevens. Deze worden bewaard en beheerd in de MIDAS-databank, wat staat voor Marine Information and Data Acquisition System. Het systeem helpt ook om de cruises te plannen en de activiteiten van het schip te registreren.

GD

Onderzoeks- en educatieve projecten die in 2006 gebruik maakten van RV 'Zeeleeuw'

Onderzoeksprojecten		# tochten
VLIZ	Monitoring BCP, apparatuur trials	16
UGent – MarBiol	<i>Lanice</i> riffen	14
UGent – MarBiol	Artificiele riffen	16
UGent – MarBiol	MER Haven Oostende	4
UGent – Lab Paleontologie	Dinoflagellaten cysten in sedimentcores	1
UGent – Lab Protistologie	Cryptische variatie in <i>Pseudo-nitzschia pungens</i>	4
UGent – RCMG	Marebasse project	1
KULeuven – Lab Aquat. Ecol.	TROPHOS project	7
UCL – Lab Biol Marine	BEWREMABI project wrakken	9
IN	Monitoring zeevogels	24
BMM	Belcolour	5
UA – Mitac	Atmosferische input van stikstof in de Noordzee	3
ILVO	Monitoring benthos BCP (Ter Streep)	5
VIOE	Archeologische opnames wrakken	1
Educatieve projecten		# tochten
Week van de Zee		6
Expeditie Zeeleeuw		4
UGent – MarBiol		7
UGent – Milieutechnologie		4
KULeuven – Lab Aquat. Ecol.		1
VUB – Ecomama		4

Opvolging haalbaarheidstudie voor een nieuw Vlaams onderzoekvaartuig

Uit de haalbaarheidsstudie, die eind 2005 werd afgerond, is gebleken dat de 'Zeeleeuw' (bouwjaar 1977) het best kan vervangen worden door een middelgroot vaartuig, optimaal uitgerust om in ondiepere kustwateren en in de Schelde onderzoek te kunnen uitvoeren.

Het VLIZ heeft in de loop van 2006 de wetenschappelijke specificaties van een nieuw onderzoekvaartuig verfijnd. Dit werd mogelijk door de contacten binnen de 'European Research Vessel Operators' en na verdere consultatie van de behoeften bij de onderzoeksgroepen. Nautische en scheepsbouwkundige aspecten, die een rol zullen spelen in het uiteindelijke concept, werden een eerste maal afgetast.

De belangrijkste eisen die gesteld worden aan de mogelijkheden van het vaartuig als wetenschappelijk platform werden opgesteld na een vergelijking met gelijkaardige ontwerpen. De 'Prince Madog' (United Kingdom), de 'Gunnerus' (Noorwegen) en een nog te bouwen concept voor een Spaans kustonderzoeksschip werden daarbij als leidraad gebruikt. Deze lijst specificaties dient nog voorgelegd te worden aan de wetenschappelijke wereld, maar vormt alvast de eerste stap naar het opstellen van een gedetailleerd bestek waarmee uiteindelijk naar scheepsontwerpers en/of -bouwers kan gestapt worden.

SERRES DE HAAN

In de duinen van Nieuwmunster in de gemeente Zuienkerke (nabij De Haan) ligt een serrecomplex, dat kan gebruikt worden voor onderzoek van kustvegetaties (duinen, schorren, polders). Het complex bestaat uit 5 serres (waarvan 3 kunnen worden verwarmd), 6 kweekbedden, een terrein van 6 ha en bijgebouwen met

beperkte mogelijkheden tot overnachting en een elementair laboratorium. Afdeling Kust van MD&K stelt deze serres en omliggende terreinen ter beschikking, terwijl het VLIZ zorgt voor de coördinatie van het wetenschappelijke programma en het beheer van de onderzoeksapparatuur.

In 2006 werden de serres gebruikt door UGent – INBO (prof. Hoffmann en medewerkers), UA (prof. Van Grieken) en VUB (prof. Dehairs).

APPARATUUR

Het VLIZ beheert een brede waaier aan marien wetenschappelijke faciliteiten die kunnen ingezet worden door de mariene onderzoeksgemeenschap (zie tabel rechts).

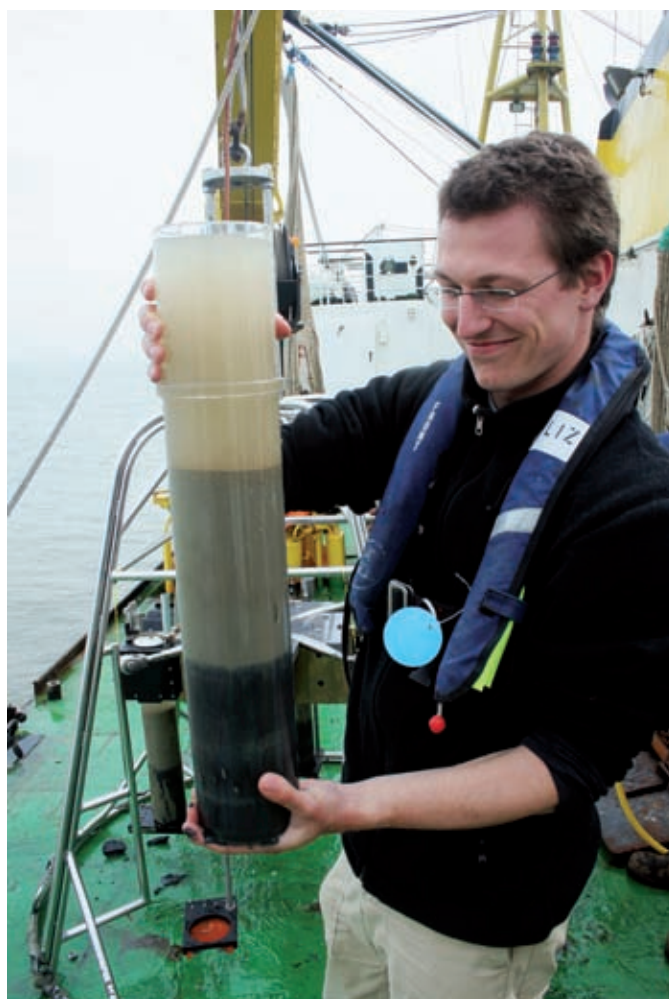
In 2006 werd door het VLIZ een kleine ROV (**Remotely Operated Vehicle**) aangeschaft voor gebruik in ondiep kustwater. Ook werd een onderwater-fotocamera gekocht. De ROV en de camera zullen in eerste instantie ingezet worden bij duikopdrachten en voor educatieve doeleinden.

Het VLIZ beschikt sinds 2006 ook over een **Bowers & Connely multi-corer** (foto's onder). Dit is een staalnameapparaat voor het bemonsteren van sedimenten en de bijhorende infauna zonder veel verstoring te veroorzaken bij het 'landen' op de zeebodem. Het is vooral bedoeld voor gebruik in zachte sedimenten, zoals bv. in de diepzee.

Eén pakhuis van het VLIZ werd ingericht als **koelcel** (zie foto rechts) en moet dienen om geologische stalen (vnl. boorkernen maar ook sedimentmonsters) te bewaren. Rekken en een kofferdiepvries voor stockage van die boorkernen werden ook voorzien.

GD

GD

Overzicht van de wetenschappelijke apparatuur en infrastructuur voor wetenschappelijk onderzoek

(situatie eind 2006)

Fysico-chemische parameters

- Meteo-installatie Zeeleeuw
- Meteo-installatie De Haan
- Thermosalinograaf
- Fluorimeter
- CTD SBE-19plus
- OBS
- YSI-85 probe
- Acoustic Doppler Current Profiler (ADCP)
- LISST-100

Bemonstering van water

- Niskin fles
- GO-FLO
- Van Dorn fles

Bemonstering van sediment

- Van Veen grijper
- Reineck Box Corer
- Bowers & Connelly Multi-Corer
- Hamon grab

Biologische bemonstering

- Van Veen grijper
- Reineck Box Corer
- Hamon grab
- Bowers & Connelly Multi-Corer
- Boomkor
- Plankennet - Ottertrawl
- Neustonnet
- IKMT net
- WP2 planktonnet
- Trawl Planktonnet
- Bongo net
- Planktonnet
- Planktonpomp
- Hyperbenthische slee

Varia

- Opspoeltafel
- Wilson Automated Siever
- Vissorteertafel
- Tough Book
- DGPS handtoestel
- Aquarium
- Compressor voor vullen duikflessen
- ROV (incl. videocamera)
- Onderwater-fotocamera

Opslagruimte

- Pakhuizen
- Diepvriezers
- Koelcel

Twee andere pakhuizen zijn ingericht als **opslagplaats** voor staalnameapparatuur van RCMG (Renard Center for Marine Geology - UGent). Zij hebben een grote ROV aangekocht die tussen twee staalnamemomenten in Oostende geplaatst wordt en waaraan ter plekke kan gewerkt worden. Ook hun RIB en bijhorende trailer kreeg een plaatsje.

Omwille van het toenemend aantal duikopdrachten, in het kader van verschillende onderzoeksprojecten, werd door het VLIZ een professionele **compressor** aangekocht.

In de loop van 2006 werd een nieuwe module voor het informatiesysteem IMIS ontwikkeld: de **module 'Infrastructuur'**. De bedoeling van deze module is om alle in Vlaanderen aanwezige infrastructuur te documenteren. De apparatuur, schepen, instrumenten, etc. aanwezig op universiteiten, in onderzoeksinstellingen en administraties zullen zo efficiënter ingezet kunnen worden. Eind 2006 werd de module online geplaatst en sindsdien telt ze 41 records.

MONITORING IN HET BELGISCH DEEL VAN DE NOORDZEE

Het VLIZ startte in augustus 2002 met de monitoring van 10 stations in het Belgisch deel van de Noordzee (zie kaart). Maandelijks worden er waterstalen genomen en CTD-metingen uitgevoerd met de 'Zeeleeuw'. De staalnames meten de turbiditeit, het gehalte aan nutriënten en de chlorophyll-a concentraties. Deze parameters worden uiteindelijk bepaald door de samenwerking met drie onderzoeksgroepen die de analyses uitvoeren.

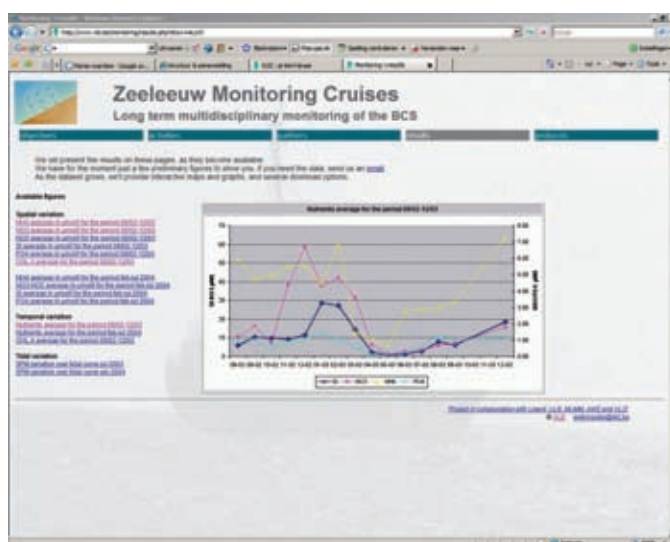
Het VLIZ hoopt op deze manier het kustgebonden onderzoek van nodige informatie en data te kunnen voorzien. Op lange termijn zal een tijdsreeks aan gegevens worden bijeengebracht die moet kunnen bijdragen tot een beter beheer van onze kustwateren. Ook in 2006 werd deze maandelijkse monitoring verder gezet, met uitzondering van 4 maanden (mei, september, oktober en november). Via een website (www.vliz.be/monitoring/) wordt meer informatie gegeven over het project en kunnen de beschikbare resultaten geconsulteerd worden.

VLIZ monitoring cruises in 2006

27 januari 2006	25 juli 2006
27 februari 2006	31 augustus 2006
27 maart 2006	-
25 april 2006	-
-	-
27 juni 2006	19 december 2006

Om het beheer van de Spuikom te ondersteunen, investeerde Afdeling Kust in een uitgebreid meetsysteem. Elscolab onderhoudt het systeem terwijl VLIZ de data beheert en via de Spuikom website aanreikt (www.vliz.be/spuikom/monitoring.php) aan elke geïnteresseerde gebruiker. De uitgekozen meetpunten zijn: het midden van de Spuikom, in de haven net voor de Spuikom en aan het sluisencomplex. Wegens werkzaamheden werd de boei die voor de haven bestemd was tijdelijk opgesteld in de Spuikom dicht bij de sluisen.

DATACENTRUM

Het datacentrum van het VLIZ – ook wel Vlaams Marien Data- en Informatie Centrum (VMDC) genoemd – is een modern data- en informatiecentrum dat, volgens de nieuwste internationale standaarden (IODE), data en informatie archiveert en ter beschikking stelt van wetenschappers en beleidsmakers. Het VMDC is in belangrijke mate een dienstencentrum, en levert in het kader van tal van samenwerkingsprojecten expertise en logistieke steun bij het ontwikkelen van data- en informatiesystemen, bij het archiveren van datasets en bij de communicatie van de projecten (bv. door het bouwen en hosten van websites).

DATABANKEN

Het VLIZ-datacentrum is gespecialiseerd in het ontwikkelen van informatiesystemen, taxonomische en biogeografische databanken, alsook in databanken die monitoring- en surveydata bundelen. De meeste van deze databanken (een dertigtal) worden vrij, online ter beschikking gesteld aan elke geïnteresseerde via een zoekinterface op de website (zie tabel hieronder): [www.vliz.be/NL/Datacentrum/VMDCWaar data vinden](http://www.vliz.be/NL/Datacentrum/VMDCWaar%20data%20vinden).

Nog eens 244 datasets kunnen bij het VLIZ worden opgevraagd, maar zijn (nog) niet consulteerbaar via de website (zie: www.vliz.be/dblist.php?type=datasets). In totaal worden meer dan 714 datasets uit verschillende mariene onderzoeksdisciplines en met een internationale context gedocumenteerd via de inventaris op de VLIZ website (www.vliz.be/vmdcdata/imis2/dataset.php?c=datacentrum). Het aantal gearchiveerde en ontsloten databanken is stevig aangegroeid in het afgelopen jaar! Op het einde van 2006 bedroeg het totale archief 5.896 bestanden,

goed voor een 6,22 GB aan gegevens. Dit betekent meer dan een verdrievoudiging van de hoeveelheid gearchiveerde en ontsloten data in één jaar tijd. Het totaal aantal op kwaliteit gecontroleerde records in alle databanken van het VLIZ bedraagt 36.303.562 eenheden, d.i. een groei van 49% t.o.v. 2005 en een toename van 106% t.o.v. 2004.

Het data-acquisitiesysteem aan boord van de 'Zeeleeuw' MIDAS (4.037.139 records) en de biologische databanken (5.951.961 records in de databases 'Aphia', 'EurOBIS', 'MacroBel', 'NSBP', 'NSBS', 'IMERS' en 'Antobis': zie tabel in bijlage) nemen hiervan een belangrijk deel voor hun rekening.

De sterkst groeiende databank in 2006 is de databank die de operationele data van meetboeien archiveert. Het gaat over de meteo- en waterparameters van de twee meetboeien in de Spuikom te Oostende, real-time consulteerbaar via de website www.vliz.be/spuikom/monitoring.php en waterhoogten gemeten door een reeks boeien in de Indische Oceaan, real-time consulteerbaar via www.vliz.be/ymdcdata/ode. Dit laatste is een activiteit die gebeurt in het kader van een samenwerking met het UNESCO/IOC Project Office for IODE binnen het project ODINAFRICA.

Online databanken beschikbaar op het VLIZ (situatie eind 2006)

Informatie over mariene experts, hun coördinaten, instituten, projecten, publicaties en datasets

• Binnen Vlaanderen en België	Integrated Marine Information System – IMIS
• Specifiek over de Schelde	Scheldemonitor

Taxonomische data en biogeografische gegevens

• Taxonomisch register: Mariene biota - VLIZ	Species Register – Aphia
• Taxonomisch register: Mariene biota - Europa	European Register of Marine Species – ERMS
• Taxonomisch register: Mariene biota - Noord-Atlantische Oceaan	North Atlantic Register for Marine Species – NARMS
• Verspreidingsgegevens: Mariene biota - Belgische kustzone	Taxonomic Information System for the Belgian Coastal Area – Tisbe
• Verspreidingsgegevens: Mariene biota - Oost Afrika	Marine Species Database for Eastern Africa – MASDEA
• Verspreidingsgegevens: Mariene biota - Antarctica	Register of Antarctic Marine Species – RAMS
• Verspreidingsgegevens: Macrobenthos - Noordzee	North Sea Benthos Survey – NSBS North Sea Benthos Project – NSBP
• Verspreidingsgegevens: Rhabditophora - Wereldwijd	The World database of Proseriata and Kalyptorhynchia – Rhabditophora
• Verspreidingsgegevens: Porifera - Wereldwijd	World Porifera Database
• Verspreidingsgegevens: Cumacea – Wereldwijd	Cumacea World Database
• Verspreidingsgegevens: Brachiopoda – Wereldwijd	World database of Brachiopoda
• Verspreidingsgegevens: Phoronida – Wereldwijd	World database of Phoronida

Geografische informatie, digitale kaarten, shapefiles van mariene gebieden

• Algemeen	The VLIMAR Gazetteer
• Exclusief Economische Zones	VLIZ Maritime Boundaries Geodatabase – MARBOUND

Ecologische data

• Stalen en metingen fysico-chemische en ecologische data Belgische kustzone en aangrenzende gebieden	Integrated Marine Environmental Readings and Samples – IMERS
• Macrobenthos - Belgische kustzone	Macrobenthos of the Belgian Continental Shelf – MACROBEL

Oceanografische monitoring en operationele data

• CTD data, 'Underway data' R/V Zeeleeuw (navigatie, meteorologie, oceanografie)	Marine Information and Data Acquisition System – MIDAS
• Weer, wind, golven, getij - Belgische kust	Meetnet Vlaamse Banken
• Waterkwaliteit - Spuikom, Oostende	Spuikom
• Meteorologie en oceanografie Belgische kustzone	WOD98 (extractie Belgische gegevens uit World Ocean Database WOD98)

Ecotoxicologische data

• Toxische stoffen vervoerd op de Noordzee	EcoTox
• Impact endocriene verstoorders Noordzee-ecosysteem	ED North

Indicatoren voor geïntegreerd kustbeheer

• Duurzaamheidsindicatoren: Vlaamse Kust	Kustbarometer
• Duurzaamheidsindicatoren: Zuidelijke bocht Noordzee	SAIL

FN

Aphia

Het soortenregister Aphia, ooit gestart als een lokaal initiatief om de taxonomische informatie van mariene soorten van het Belgisch deel van de Noordzee in onder te brengen, is eind 2006 uitgegroeid tot een databank die internationaal bekeken wordt als een standaardsysteem. Aphia bevat inmiddels verschillende wereldlijsten (Porifera, Rhabditophora, Nematoda, Mysidacea, Euphausiacea, Cumacea, Phoronida en Brachiopoda), maar bijvoorbeeld ook het European Register of Marine Species (ERMS) en de mariene soorten van Oost-Afrika (MASDEA). In 2006 werd tevens het soortenregister van de Noord-Atlantische Oceaan (NARMS) en het Antarctische soortenregister (RAMS) aan de databank toegevoegd. Deze zullen allen bijdragen tot Species2000.

Eind 2006 bevatte Aphia in totaal 116.148 namen van mariene taxa, waarvan 95.000 geldige namen. De overige zijn de ongeldig geworden, oude benamingen die ook gedocumenteerd worden in de databank. Aphia verzamelde eind december 90.343 mariene soorten, waarvan 71.377 geldige soortsnamen.

IMIS

Het informatiesysteem IMIS heeft als doel het Vlaams marien-wetenschappelijk landschap in kaart te brengen. Informatie wordt gestructureerd in verschillende modules: personen, instituten, literatuur, projecten, evenementen, datasets en kaarten. Deze databank kende een gestage groei en bevatte op het einde van 2006 een totaal van 99.792 publicaties, 714 datasets, 5.154 instituten, 493 conferenties,

TD

Ward Vanden Berghe (links) en Roeland T'Jampens (midden) bezochten tussen 2 en 5 oktober 2006 de Escuela Superior Politécnica del Litoral (ESPOL) in Guayaquil (Ecuador). Er werd onderzocht hoe IMIS ter plaatse kan geïmplementeerd worden. De medewerkers aldaar vertaalden de verschillende modules van IMIS naar het Spaans.

11.635 personen, 1.376 projecten en 108 kaarten. In 2006 werden er enkele nieuwe functies aangebracht in de zoekinterface van IMIS en werd de module infrastructuur opgestart (zie Faciliteiten). Met de actie de 'VLIZ Ronde van Vlaanderen' (zie Coördinatie) wordt er een extra inspanning gedaan om de records te updaten en aan te vullen. Verschillende onderzoeksinstellingen gebruiken IMIS om het informatiebeheer binnen hun eigen instelling te optimaliseren: het Waterbouwkundig Laboratorium (WL), het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), het West-Vlaams Economisch Studiebureau (WES), de UA-VUB opleiding ECOMAMA en de Escuela Superior Politécnica del Litoral (ESPOL) in Guayaquil (Ecuador).

Scheldemonitor

De Scheldemonitor maakt gebruik van hetzelfde systeem en bundelt alle informatie over personen, instituten, literatuur, projecten, evenementen, datasets en kaarten specifiek voor de Schelde (Nederland en België). Eind 2006 bevatte de Scheldemonitor 4.197 publicaties, 165 datasets, 322 instituten, 34 conferenties, 554 personen en 451 projecten. De databank is doorzoekbaar via de website www.scheldemonitor.be.

IMERS

Een datasysteem in ontwikkeling, maar met een grote toekomst, is de 'Integrated Marine Environmental Readings and Samples' of IMERS. Hierin worden meetgegevens bewaard die gebaseerd zijn op staalnames van water, sedimenten, zwevende stoffen en biota. De database werd opgezet naar aanleiding van een groeiende behoefte aan een systeem voor uniforme opslag van data voortkomend uit diverse staalnamecampagnes.

De gemeten waarden - de zogenoemde readings - worden opgeslagen met een maximum aan informatie aangaande de staalname. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld biotische readings samen opgevraagd worden met de overeenkomstige abiotische readings die geregistreerd werden gedurende hetzelfde bezoek aan een bepaald station. Er is gestreefd naar een maximum aan integratie met de andere VLIZ-databanken. Alle taxa zijn gelinkt aan het mariene soortenregister voor de Noordzee Aphia. De personen en instituten zijn gelinkt aan het geïntegreerd marien informatiesysteem IMIS. Waar mogelijk zijn de cruises en trips gelinkt aan deze uit

de databank voor mariene informatie en data acquisitie van het onderzoeksschip RV 'Zeeleeuw' (MIDAS).

IMERS werd in 2006 opnieuw gebruikt om data toe te leveren aan de IDOD-databank van de BMM (betreffende de kwaliteit van het mariene milieu), zoals contractueel gevraagd door Federaal Wetenschapsbeleid voor de door hen gefinancierde projecten rond de Noordzee (ENDIS-RISKS, TROPHOS en BEWREMABI).

In 2005 ontwikkeld en gestart, nam de hoeveelheid metingen in IMERS in 2006 toe tot 281.042 (van 200.000 eind 2005). In de loop van 2006 is een interface ontwikkeld om de data online doorzoekbaar te maken en statistieken over de gegevens te bekijken. Ook is er nu de mogelijkheid voor instituten (zoals ILVO-Visserij) om online data toe te leveren.

Andere databanken

Tijdens de zomer van 2006 werd gestart met de inventarisatie van **exotische mariene soorten** aanwezig in het Belgisch deel van de Noordzee. Ook werd in samenwerking met tal van vrijwilligers een eerste aanzet gegeven tot het verzamelen, documenteren en archiveren van **kruigegevens** van de Vlaamse strandwateren. Het datacentrum zal in de loop van 2007 die gegevens in zijn databanken opnemen en de analyses beschikbaar maken.

KS

FN

WEBSITES

VLIZ website

De VLIZ website werd in 2006 volledig vernieuwd (zie Infoloket) en dit bleef niet onopgemerkt! Webometrics (www.webometrics.info) stelde een top-500 op van R&D instituten wereldwijd; voornamelijk gebaseerd op de visibiliteit van hun website. Er worden drie Belgische instituten in vermeld: IMEC, VITO en VLIZ (op de 497ste plaats).

Naast de VLIZ website, host het datacentrum van het VLIZ eveneens de websites van 32 verschillende projecten en ondersteunt het de websites van 11 organisaties (zie kader hieronder).

Vogelopvangcentrum Oostende (VOC)

In 2006 ontwikkelde het VLIZ een website voor het Opvangcentrum voor vogels en wilde dieren in Oostende (www.vogelopvangcentrum.be) die in oktober online kwam. Op het VOC komen jaarlijks honderden zieke of met olie besmeurde zeevogels binnen. Op deze website vind je alle info over het reilen en het zeilen van het opvangcentrum en hoe jij hierin kan helpen. Er wordt onder meer besproken welke eerste hulp je kan bieden wanneer je een vogel of een ander wild dier vindt. Enkele dossiers rond o.a. olieslachtoffers of botulisme onder de vogels is in meer detail uitgewerkt. De fotogalerij telt meer dan honderd foto's en enkele duizenden bezoekers hebben de website reeds bezocht. De inhoud van de VOC website wordt verzorgd door de medewerkers van het centrum. Ze kunnen zelf foto's en nieuwsberichten plaatsen en de website beheren via een online formulier.

Overzicht van websites die door het VLIZ gehost worden (situatie eind 2006)

Project websites

- Zeeleeuw Monitoring Cruises
- Managing Fisheries to Conserve Groundfish and Benthic Invertebrate Species Diversity, MAFCONS
- Antarctic Marine Biodiversity Information Network, SCAR-MarBIN
- Marine Incidents Management Cluster, MIMAC
- Risk Analysis of Marine Activities in the Belgian Part of the North Sea, RAMA
- Indicators of Sustainable Development in the SAIL Coastal Region, SAIL-indicators
- A biological valuation map for the Belgian Continental Shelf, BWZee
- Ontwikkeling van een geïntegreerde database voor het beleid bij accidentele lozingen, DIMAS
- Expeditie Zeeleeuw
- Belgian Shipwreck: hotspots for Marine Biodiversity, BEWREMABI
- Onderzoek en monitoring in het Schelde-estuarium, de Scheldemonitor
- De Oostendse Spuikom
- Higher trophic levels in the Southern North Sea, TROPHOS
- Endocrine Disruption in the Scheldt estuary: distribution, exposure and effects, ENDIS-RISKS
- Electronic conference on MARine Biodiversity in Europe, m@rble
- Creating a long term infrastructure on marine biodiversity research in the European Economic Area and the newly Spatial and Temporal Assessment of high Resolution Depth profiles Using novel Sampling Technologies, STARDUST
- Spatial and Temporal Assessment of high Resolution Depth profiles Using novel Sampling Technologies. The fate of pollutants in fluvial and marine sediments in cross-border zones, STARDUST II
- On the Ecological impacts of Beach Nourishments, BEACH NOURISHMENT
- Wetenschappelijke OnderzoeksGemeenschap (WOG) voor de Ecologische karakterisatie van Europese estuaria, met het Schelde-estuarium als model
- Long term trends in the macrobenthos of the Belgian Continental Shelf, MACROBEL
- E-conference on Marine Research Infrastructures - the need for better information and co-ordination, MRI E-conference
- Marine Biodiversity and Ecosystem Functioning, MARBEF
  - Biodiversity and ecosystem function under changing climatic conditions in the Arctic as a model system (ArctEco)
  - Role of Secondary Metabolites in driving ecosystem functionality and maintaining ecosystem biodiversity (ROSEMEB)
  - Bringing Biogeographical Data Online (BBDO)
  - European integration of marine microplankton research (MARPLAN)
  - Meiobenthic And Nematode biodiversity: Unraveling Ecological and Latitudinal Aspects (MANUELA)
  - Effects of biodiversity on the functioning and stability of marine ecosystems: European scale comparisons (BIOFUSE)
  - Functioning of FOOD WEbs across ecosystems of different BIOdiversity level (FOODWEBIO)
  - Causes and consequences of changing marine biodiversity - a fish and fisheries perspective (MarFish)
  - Marine Propagation Along the Coasts of Europe (MarPace)

Andere organisaties

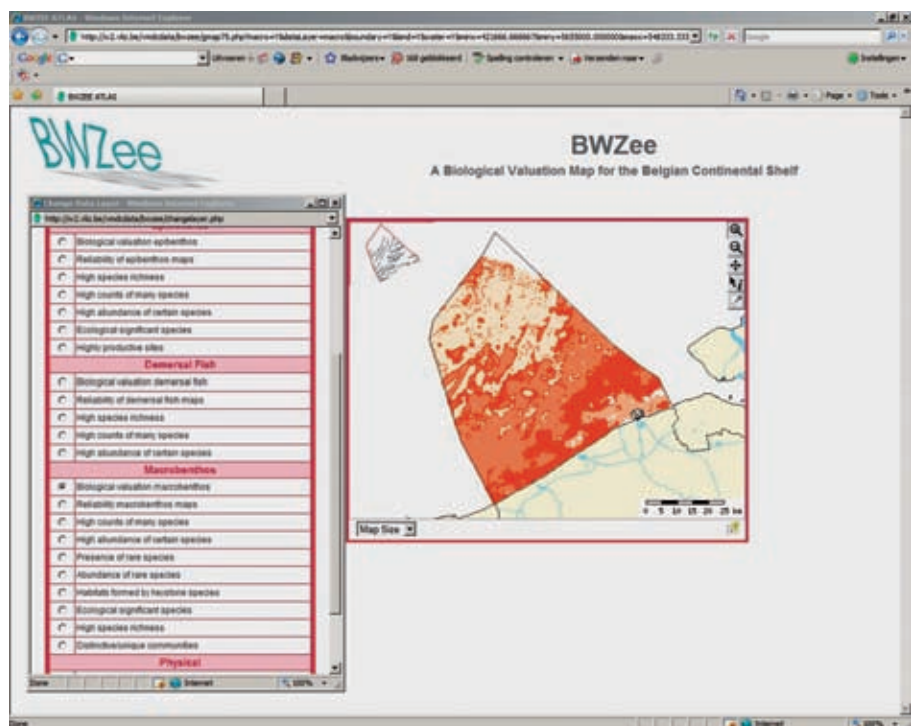
- Het Belgisch Netwerk voor Kustonderzoek (BeNCoRe)
- Het Belgica Genootschap
- De kustatlas online
- Waterbouwkundig Laboratorium
- Duurzaamheidsbarometer voor de kust
- De StrandWerkGroep België - een vereniging voor mariene biologie
- Marine Research Stations Network, MARS
- VOC Oostende, opvangcentrum voor vogels en wilde dieren
- Opvang olieslachtoffers winter 2003 in Oostende
- European Association of Aquatic Science Libraries and Information Centres, EURASLIC
- IMIS voor de bibliotheek van het West-Vlaams Economisch Studie bureau (WES)

Aan de website werd tevens een luik 'olieramp' ontwikkeld. Deze bevat alle info van het Interventieplan Olievogels (2005) en staat momenteel stand-by. In geval er zich een olieramp aan onze kust voordoet en het rampenplan van kracht wordt, zal dit luik publiek gezet worden en als een belangrijk communicatiemiddel dienen. Het VLIZ is immers verantwoordelijk voor de coördinatie van de communicatie binnen het **Interventieplan Olievogels**.

BWZee

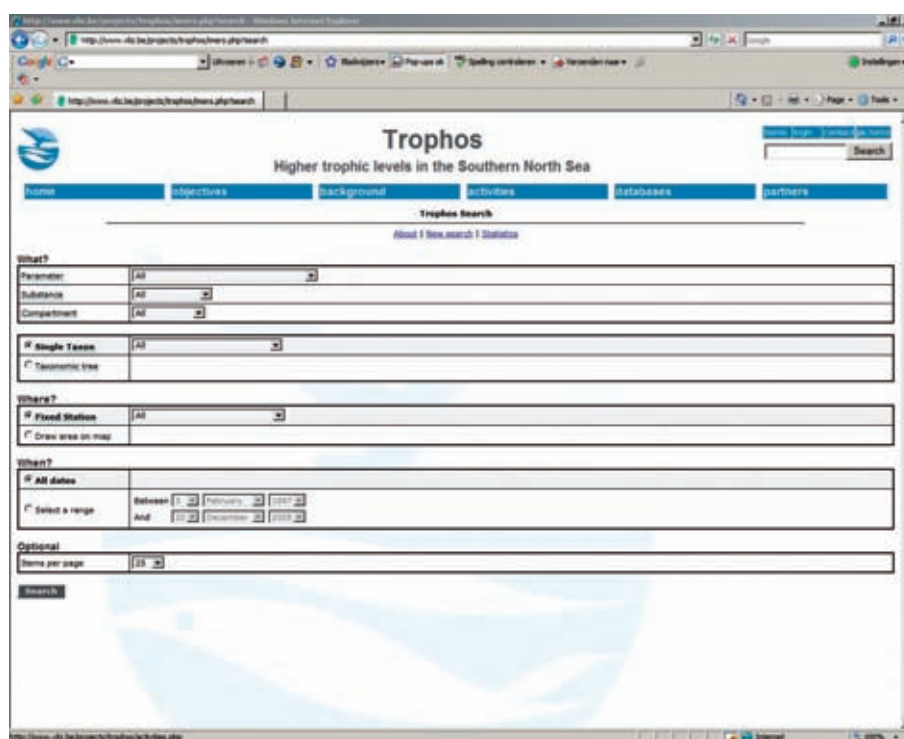
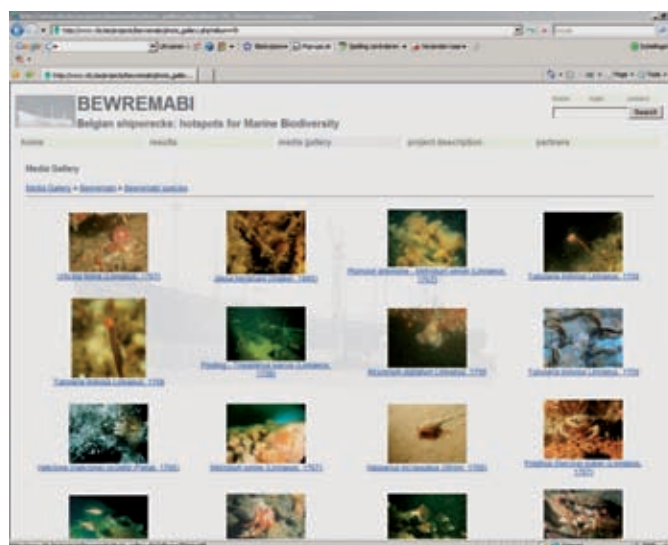
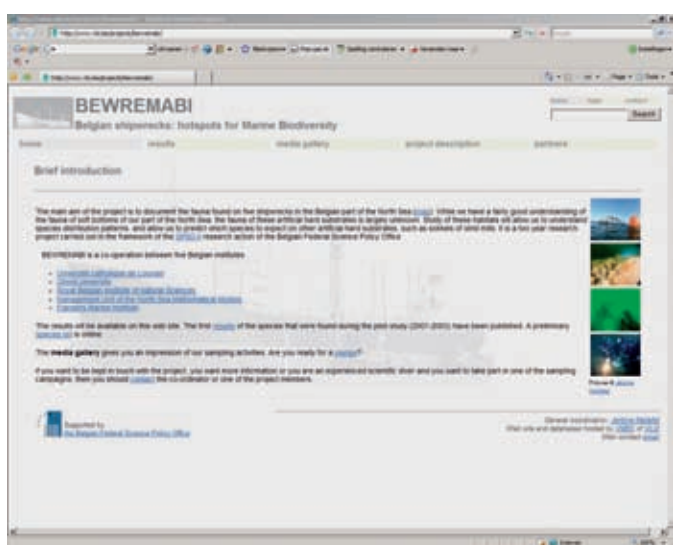
De vraag wordt wel eens gesteld: welke gebieden in het Belgisch deel van de Noordzee zijn het waardevolst voor dieren en planten? Een op het eerste zicht simpele vraag die echter heel wat voeten in de aarde heeft om ze gefundeerd te beantwoorden... Wat er ook van zij, het project BWZee, ressorterend onder de PODO-II actie van Federaal Wetenschapsbeleid en uitgevoerd door vijf wetenschappelijke groepen (UGent - Mariene Biologie, RCMG, INBO, ILVO en VLIZ) werkte een methodologie uit en produceerde nu ook synthetiserende kaarten met de relatieve waarde van verschillende deelgebieden. Op de website, door het VLIZ ontwikkeld (www.vliz.be/projects/bwzee/atlas.php) kun je de atlas-applicatie opstarten en zelf kiezen of je een globaal waardeoordeel wenst te zien, of een evaluatie enkel op basis van vogels, epi- of macrobenthos, of demersale vis. Ook een aantal fysische parameters (zoals slib-klei gehalte, mediane korrelgrootte, ...) kunnen worden afgebeeld. Naast deze zuiver technische ontwikkelingen speelde het VLIZ ook een belangrijke rol bij de integratie van de verschillende gegevenssets en bij het genereren van de waarderingskaarten binnen het project (zie Zeecijfers).

BEWREMABI

Wrakken in de Noordzee zijn als hotspots van mariene biodiversiteit. Welke soorten de wrakken koloniseren en hoe de soortensamenstelling verschilt tussen de wrakken werd bestudeerd door het project BEWREMABI. Het VLIZ ontwikkelde de projectwebsite (www.vliz.be/projects/bewremabi). Deze bevat algemene informatie over het project (doel, achtergrond en activiteiten) en toont enkele resultaten, zoals soortenlijsten, publicaties en exclusieve foto's en filmpjes over de staalnames en de onderwaterwereld. Ook het datamanagement van het project neemt het VLIZ voor zijn rekening.

De dataset wordt als een speciale collectie geïntegreerd in de IMERS databank (zie hierboven). Ze werd aangeleverd aan de IDOD databank. Eind 2006 neemt de BEWREMABI collectie meer dan 4.800 metingen voor haar rekening, waaronder de dichtheden en biomassa's van 300 taxa en verschillende omgevingsvariabelen.

TROPHOS

Op de TROPHOS project website werden in de loop van 2006 de gegevens beschikbaar gemaakt die verzameld werden tijdens de voorloper van TROPHOS, nl. het PODO-I project 'Structurele en functionele biodiversiteit van Noordzee-ecosystemen'. Deze gegevens zijn nu online opvraagbaar via een webinterface die toelaat selecties te maken op basis van een aantal zoekcriteria zoals parameter, taxon, locatie en tijdstip (www.vliz.be/projects/trophos/imers.php). Op die manier kan de gebruiker bepaalde subsets van de databank opvragen en exporteren.

INTERNATIONALE VERANKERING

Het VLIZ datacentrum werkt nauw samen met heel wat nationale en internationale organisaties.

Intergovernmental Oceanographic Commission - IOC

Zo zijn er nauwe banden met de 'Intergovernmental Oceanographic Commission' (IOC) van UNESCO. Het VMDC is het 'Nationaal Oceanografisch Datacentrum' (NODC) voor Vlaanderen, en als dusdanig actief betrokken bij verschillende initiatieven van het IODE-netwerk (IOC Committee on International Oceanographic Data and Information Exchange). Ward Vanden Berghe, de manager van het VLIZ datacentrum, is voorzitter van de werkgroep GEBICH (Group of Experts on Biological and Chemical Datamanagement and Exchange Practices) en belegde op 27 en 28 november 2006 een vergadering van de werkgroep in Oostende. Het VLIZ levert ook input in het expert-team ET/DMP (Expert Team on Data Management Practices) van de 'Joint Commission on Oceanography and Marine Meteorology' (JCOMM).

International Council for the Exploration of the Sea - ICES

Ook aan activiteiten van de 'International Council for the Exploration of the Sea' (ICES) wordt meegewerkt. Zo is VMDC betrokken bij de 'Working Group on Marine Data Management' (WG/MDM) en de 'Study Group on XML' (SG/XML). Ward Vanden Berghe en Klaas Deneudt namen actief deel aan de 'ICES Annual Scientific Conference 2006' (19-23 september, Maastricht). Specifiek in verband met biologisch gegevensbeheer is VMDC actief in de 'Benthos Ecology Working Group' (BEWG) en het 'North Sea Benthos Project' (NSBP). De gegevens van een voorloper van dit laatste project, de 'North Sea Benthos Survey' (NSBS), worden via de VLIZ website verspreid. Op 8-10 november 2006 organiseerde het datacentrum van VLIZ de NSBP werkgroep rond data-analyse (16 deelnemers).

Europese netwerken voor mariene informatie- en databeheer

Het datacentrum van het VLIZ verzorgt het databeheer en de website van **MarBEF**, een EU 'Network of Excellence' binnen het 6de kaderprogramma (www.marbef.org). Het netwerk groeide eind 2006 tot 91 partners. Allen worden gedocumenteerd in IMIS en beslaan 1149 personen, 625 instituten, 414 datasets en 988 referenties (waarvan 250 beschikbaar zijn in Open Access).

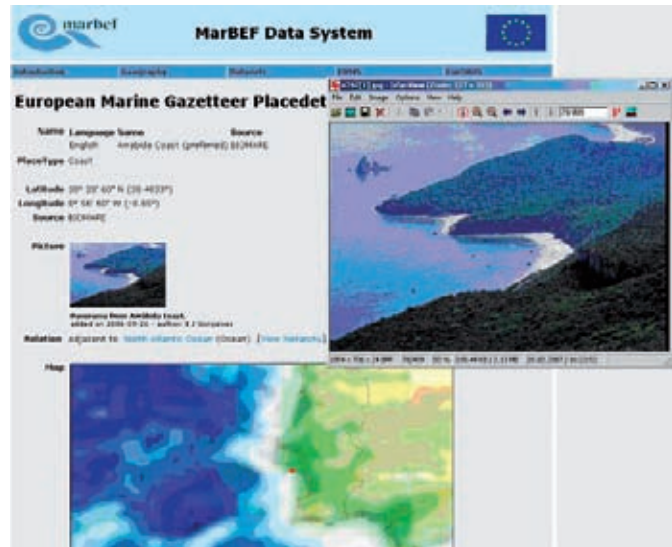
Het VLIZ stelt wekelijks de nieuwsbrief 'MarBEF Web News' samen met projectinformatie en relevante weetjes over mariene biodiversiteit. Eind 2006 werden reeds 130 edities aangemaakt en uitgestuurd naar 1507 abonnees.

De MarBEF website wordt door VLIZ actief gehouden en kent een stijgend bereik. In 2006 werden maandelijks gemiddeld 15.400 bezoeken geregistreerd door 9650 bezoekers en 104.000 pagina's geraadpleegd.

Op de MarBEF website worden verschillende instrumenten geplaatst die de communicatie tussen de leden van het mariene diversiteitsnetwerk bevorderen. Op de in 2005 aangemaakte 'Marine Science Job and Candidate Finder' staan nu 91 curricula en passeerden 144 vacatures. De MarBEF fotogalerij bevatte eind 2006 ongeveer 2300 foto's van 1400 mariene soorten, 450 foto's van MarBEF evenementen en 100 beelden van de Europese kusten. Het MarBEF discussieforum werd 282 keer gebruikt. De evenementenkalender wordt gebruikt om tal van workshops, conferenties, e-conferenties, trainingen, e.d. aan te kondigen binnen Europa (eind 2006: 231 evenementen).

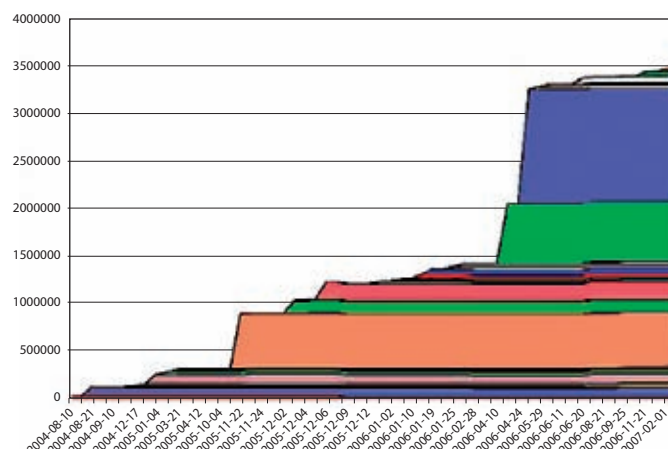
Een van de nieuwe ontwikkelingen in 2006 is het **MarBEF Open Archive** (MOA), een collectie publicaties over mariene biodiversiteit dat onmiddellijk en vrij toegankelijk

is via de MarBEF website (www.marbef.org/moa). Het bundelt dat deel van de reguliere 'MarBEF collectie' waarvoor men de toestemming van de uitgevers verkregen heeft om het document in een full text formaat (pdf) publiek beschikbaar te maken via het internet. Het principe van Open Archieven kent steeds meer succes. Ook binnen de MarBEF gemeenschap, waarvan de leden steeds meer publiceren in de zogenaamde 'groene' tijdschriften (d.i. tijdschriften die toelaten dat hun artikelen in open archieven gepost worden). Van de artikels gepubliceerd in 2005 konden 43% in MOA opgenomen worden. In 2006 zijn 89% van de MarBEF publicaties verschenen in de 'groene' literatuur.

Een tweede initiatief dat door het VLIZ in 2006 ontwikkeld werd voor MarBEF is de **European Marine Gazetteer**. Het is dé bron wanneer je de naam zoekt voor een bepaalde mariene locatie. Zulke via internet beschikbare Gazetteer bestond nog niet voor de mariene wereld. Het VLIZ integreerde verschillende bestaande, maar beperkte deellijsten binnen één databank en maakte ze online doorzoekbaar. Als deze standaardnamen door de ganse MarBEF gemeenschap gebruikt worden, kan het de integratie van data substantieel versnellen. Je kan zoeken op een naam of door de locatie aan te wijzen op een kaart. Sinds 2006 kan je ook een gebied aanduiden op een kaart en worden voor meerdere locaties foto's aangeboden (afkomstig uit de MarBEF fotogalerij). In het laatste jaar steeg het aantal locaties dat beschreven werd van 450 naar 784.

Een van de belangrijkste activiteiten van het MarBEF datamanagement team is het bijhouden van het taxonomisch soortenregister voor Europa **ERMS** (wat staat voor European Register of Marine Species). Veel van het update-werk wordt rechtstreeks gedaan door de taxonomen d.m.v. een door het VLIZ ontwikkelde webinterface. Eind 2006 staan 53.130 taxonomische namen in de databank, waarvan 31.537 geldige soortnamen. Slecht 10% van het totaal aantal records werd eind 2006 door de taxonomische editors gevalideerd. Slechts enkele kleine groepen zijn voltooid of naderen de voltooiing, zoals de Brachiopoda (140 namen). Bij de Porifera en de Mollusca zijn het meeste aantal namen gevalideerd (respectievelijk 3401 en 5769). Maar zelfs in deze groepen is nog heel wat werk aan de winkel: slechts 30% en 13% van de namen binnen de respectievelijke phyla zijn op kwaliteit gecheckt. De namen van de mariene organismen binnen ERMS worden door het VLIZ verder toegeleverd aan het Europees project Species2000 Europa (sp2000europa.org). VLIZ participeert daarnaast ook binnen het netwerk 'European Census of Marine Life' (EuroCoML).

Het VLIZ coördineert binnen MarBEF de Europese node (**EurOBIS**) van OBIS, het wereldwijde 'Ocean Biogeographic Information System'. Mariene biogeografische data worden binnen Europa verzameld binnen de MarBEF-doelstelling 'Bringing biodiversity data online'. De data-integratie wordt ondersteund door verschillende VLIZ-producten: IMIS, ERMS, de Gazetteer. EurOBIS groeit snel, zowel in het aantal verspreidingsgegevens als in het aantal datasets dat gecapteerd wordt.

Belangrijke datasets die in 2006 toegevoegd werden aan EurOBIS zijn:

- **SAHFOS** – zooplankton en fytoplankton data van de Continuous Plankton Recorder
- **SESAM** – het collectie management systeem van het Senckenberg Museum, met de verspreidingsgegevens van hun museumspecimens

Kaartje met daarop alle locaties waarvan gegevens beschikbaar zijn via EurOBIS (links). De evolutie van records beschikbaar gemaakt via EurOBIS (rechts).

Binnen EurOBIS wordt ook gewerkt aan het samenbrengen van data in thematische, geïntegreerde databanken. In eerste instantie zullen deze data enkel toegankelijk zijn voor de dataleveranciers. Ze worden pas publiek toegankelijk gemaakt, als de analyses op de geïntegreerde data gepubliceerd zijn.

In 2006 werden twee geïntegreerde databanken opgestart:

- **MACROBEN** – Soft-bottom macrobenthos: eind 2006 integreert deze databank 24 datasets met 458.424 verspreidingsrecords, 11.358 taxa, 22.030 stations en 40.766 abiotische metingen
- **MANUELA** – Meiobenthos: eind 2006 integreert deze databank 92 datasets met 140.431 verspreidingsrecords, 1.864 taxa, 1.448 stations en 21.325 abiotische metingen.

In 2006 ging het Europese project **SeaDataNet** van start (www.seadatanet.org). Het project heeft

tot doel de diverse en grote datasets, verzameld door de Pan-Europese oceanografische onderzoeksvloot en de nieuwe geautomatiseerde observatiesystemen, binnen één efficiënt gedistribueerd data-systeem beschikbaar te maken.

Professionele datacenters uit 35 landen werken hiervoor samen binnen het SeaDataNetwerk. Het datacentrum van VLIZ is één van de 49 partners en levert de in Vlaanderen gecapteerde data en metadata door naar dit netwerk.

Het project wordt gefinancierd door het 6de kaderprogramma (Integrated Infrastructure Initiative). De kick-off meeting ging door op Kreta (8-10 juni 2006).

Bilaterale projecten

De wetenschappelijke commissie en de raad van bestuur van het VLIZ hebben beslist dat het VLIZ **bilaterale akkoorden** kan aangaan met instituten in ontwikkelingslanden. VLIZ heeft een jaarlijks budget voor het voorbereiden, afsluiten en opvolgen van samenwerkingsovereenkomsten. De partners worden gezocht in landen waar er reeds enige samenwerkingstraditie is met Vlaanderen op het vlak van marien onderzoek. Zo worden er momenteel gesprekken gevoerd met instituten in Kenia en Chili.

Daarnaast worden er bilaterale projecten gesponsord door de Vlaamse overheid (Buitenlands Beleid, Buitenlandse handel, Internationale Samenwerking en Toerisme - Afdeling Europa). Zo ging in 2006 het **SIBEMA** (Scientific and institutional capacity building for implementing European marine policy in the Black Sea Region) project van start met het 'Institute of Oceanology' van de 'Bulgarian Academy of Sciences' (IO-BAS) in Varna, Bulgarije (i.s.m. UNESCO/IOC Project Office for IODE). Het project wil ondersteuning bieden in oceanografisch data- en informatiebeheer en wil het implementeren van Europese standaarden in het mariene onderzoek in Bulgarije en de regio van de Zwarte Zee bevorderen. De startvergadering ging door in Oostende; later bezocht een uitgebreide VLIZ delegatie het instituut aldaar.

Ook met twee instituten in **Oekraïne** werd in 2006 een projectvoorstel ingediend en goedgekeurd (i.s.m. het UNESCO/IOC Project Office for IODE). Het gaat over het 'Marine Hydrophysical Institute' (MHI) in Sebastopol en het 'Institute of Biology of the Southern Seas' (IBSS) in Odessa. Er worden trainingen voorzien in oceanografisch databeheer. Daarnaast zal ook 'data rescue' gebeuren voor de mariene gegevens van de zuidelijke zeeën beschikbaar in deze Oekraïense instituten.

TECHNISCHE ONTWIKKELINGEN

VLIZ Quiz

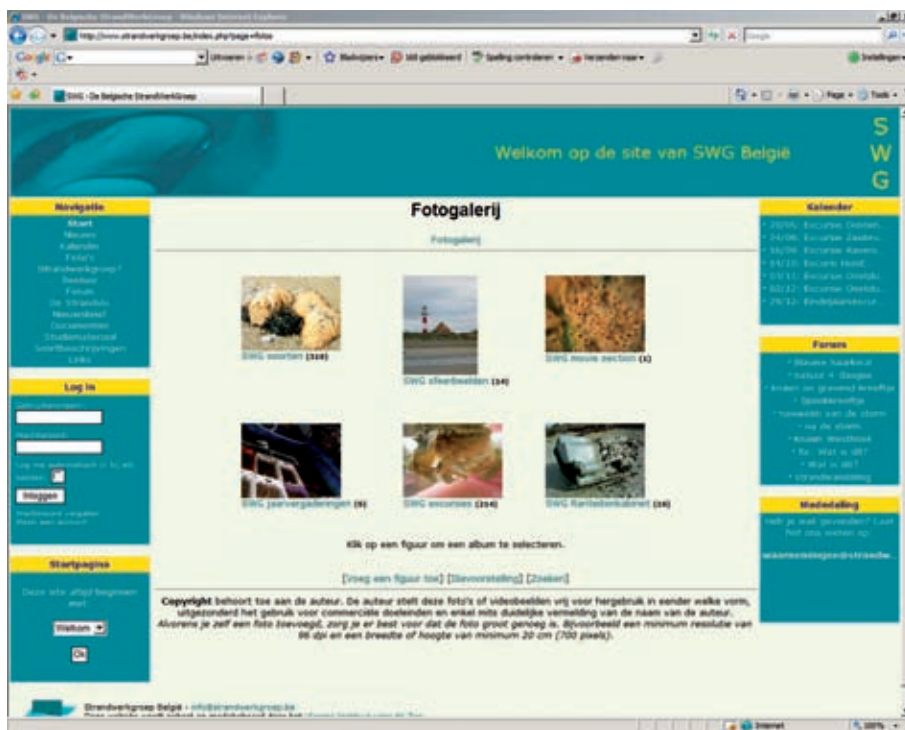
Om de VLIZ-stand op publieksevenementen en studiedagen interactiever te maken, werd in 2006 door het datacentrum de VLIZ QUIZ ontworpen. Met de quiz kan je je kennis over zee en kust testen. Verschillende moeilijkheidsgraden zijn mogelijk naargelang de leeftijd van de deelnemer. Na het beëindigen van de test krijgt de speler zijn score, de juiste antwoorden, eventueel wat extra uitleg en feedback over hoe zijn/haar resultaat zich verhoudt tot dat van de gemiddelde deelnemer.

De databank die de VLIZ QUIZ ondersteunt, houdt naast de score ook anonieme gegevens van de deelnemer bij (geslacht, leeftijd, woonplaats en zijn/haar betrokkenheid met de zee) met het doel om nadien analyses uit te voeren en trends na te gaan.

Fotobank

Het datacentrum ontwikkelde in 2005 een fotodatabank waar eind 2006 reeds meer dan 10.000 foto's in opgeslagen en gedocumenteerd werden voor de verschillende websites die op het VLIZ gehost worden (VLIZ website, MarBEF website, Vogelopvangcentrum Oostende VOC, BEWREMABI, etc.).

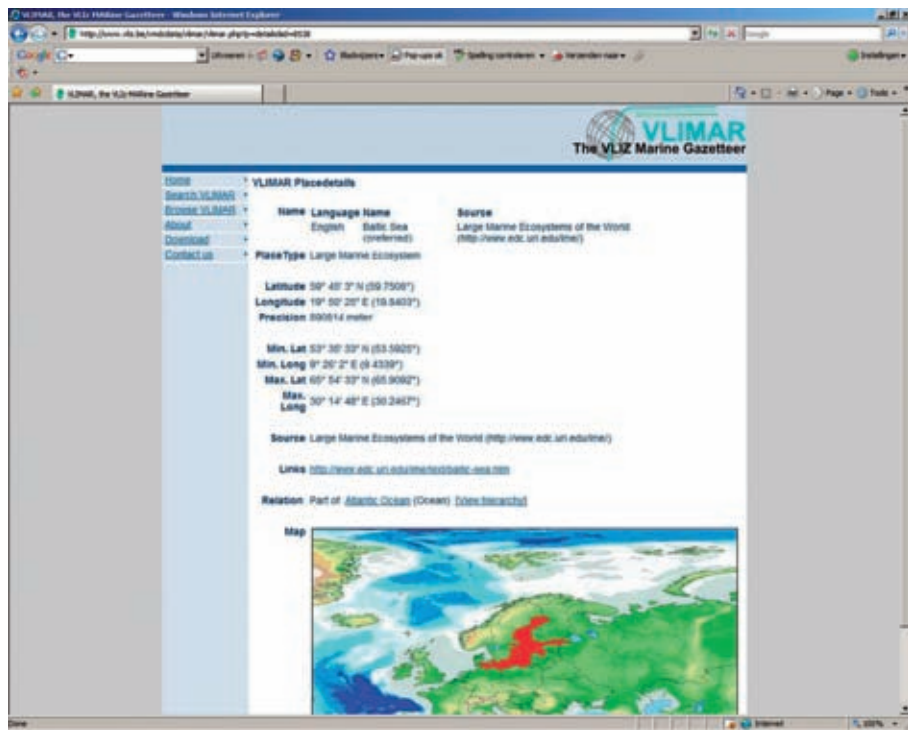

Het datacentrum ontwikkelde een fotodatabank die via alle websites – door VLIZ ontwikkeld – kan getoond en doorzocht worden (hier de website van de Strandwerkgroep). Men kan navigeren via de rubrieken of zoeken op een trefwoord in de titel of beschrijving. Ook werd online invoer mogelijk gemaakt.

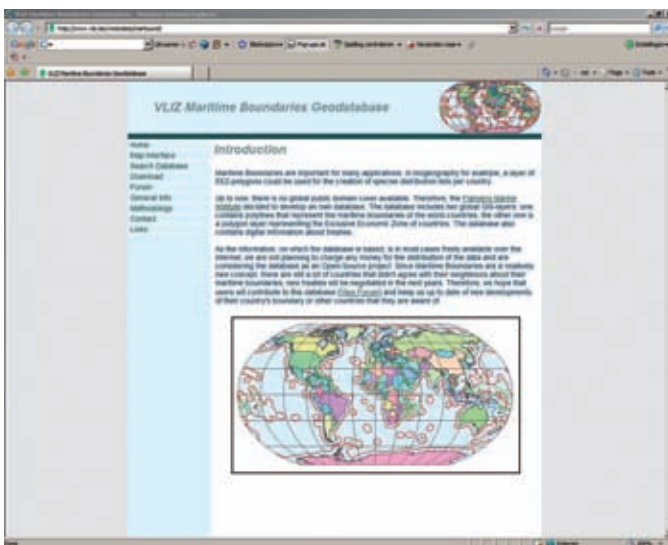

Geografische toepassingen

VLIMAR, de **Marine Gazetteer**, is een nieuwe databank van mariene geografische namen (www.vliz.be/vmdcdata/vlimar) van zeeën, zandbanken, baaien, etc. De gazetteer is aangemaakt op wereldschaal, maar dekt voorlopig vooral het Belgisch deel van de Noordzee, het Schelde-estuarium en de zuidelijke bocht van de Noordzee. Eind 2006 voorziet de VLIMARdatabank in informatie over meer dan 8.000 mariene geografische plaatsnamen. Men kan zoeken naar de standaardnaam van een bepaalde geografische entiteit aan de hand van de naam van het gebied, de lat-long-gegevens of via een kaart-zoekinterface. Deze databank dient binnen VLIZ ook als ondersteuning voor andere biogeografische toepassingen en werd voor de MarBEF gemeenschap uitgebreid met locaties voor heel Europa.

In 2006 werd de **Maritime Boundaries Geodatabase** (MARBOUND) ontwikkeld met daarin de Exclusief Economische Zones (EEZ's) van alle landen wereldwijd. De data werden gecompileerd uit internetbronnen en originele documenten. De GIS-databank is vrij consulteerbaar via : www.vliz.be/vmdcdata/marbound.

De databank werd snel opgemerkt door de Google community en is nu zichtbaar als een in te stellen layer voor **Google Earth**. Vink hiervoor onder de optie 'Places' de layer 'EEZ boundaries' aan, dan zie je op elke vergroting of projectie de EEZ-grenzen verschijnen. VLIZ wordt vermeld in de acknowledgements en in de disclaimer (linkerbovenhoek): ©VLIZ. De rechtstreekse link is:

<http://bbs.keyhole.com/ubb/showflat.php/Cat/o/Number/735077/Main/693949>.

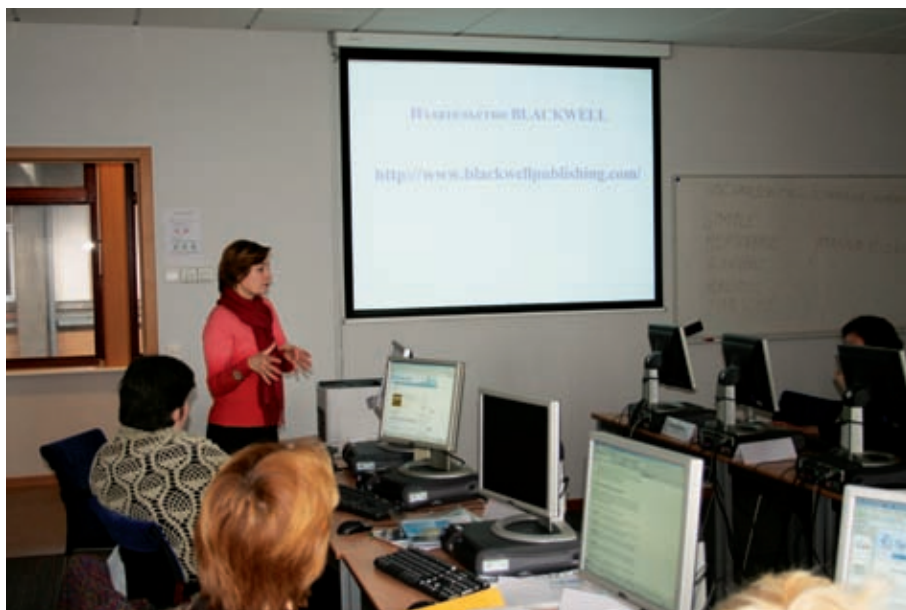
Op het VLIZ datacentrum werd met behulp van de MapServer technologie een **dynamische atlas** van biologische waarderingskaarten ontwikkeld voor het Belgisch deel van de Noordzee (zie ook website BWZee). Met de applicatie kan men eenvoudig inzoomen, verschuiven en kiezen welke lagen je zichtbaar wenst te maken. Naast een aantal vaste referentielagen kunnen ook de waarderingskaarten en bijbehorende betrouwbaarheidskaarten in de atlas worden opgeladen. De technologie en de databanken die in dit kader werden opgezet blijven uiteraard op het VLIZ beschikbaar voor eventuele toekomstige gelijkaardige oefeningen.

UNESCO/IOC PROJECT OFFICE FOR IODE

Als bijzondere opdracht staat het VLIZ in voor de huisvesting en ondersteuning van het UNESCO/IOC Project Office for IODE. Daarnaast besteedt VLIZ jaarlijks 500.000 EUR aan de ondersteuning van opleidingen van buitenlandse studenten en experts in oceanografisch databeheer, met bijzondere aandacht voor het ontwikkelen en exploiteren van vroege waarschuwingssystemen voor tsunami's en andere oceaangerelateerde natuurrampen.

Het projectkantoor opende zijn deuren in mei 2005. In het Project Office zijn twee trainingszalen beschikbaar met een totaal van 30 PC's. De conferentiezaal heeft een capaciteit van ca. 150 personen. Een kleinere vergaderzaal biedt ruimte aan 15 personen. Verder zijn 8 servers beschikbaar waarop 54 dynamische websites gehost worden. Door de snelle internetverbinding (850 Mbs) is er een optimale bereikbaarheid van deze websites.

Sinds december 2006 beschikt het Project Office over een state-of-the-art video conferencing systeem. Dit laat toe om van op afstand vergaderingen en seminars met het IOC hoofdkantoor in Parijs te beleggen.

In 2006 werd een nieuw Oceanographic Data and Information Network (ODIN) opgestart voor landen in Oost Europa. Een eerste groep van Marine Information Managers werd opgeleid in maart 2006. Er werd door de groep een toekomststrategie uitgewerkt om marien informatiebeheer in de regio verder te versterken.

Opleidingen in oceanografisch data- en informatiebeheer

In 2006 werden aan het UNESCO/IOC Project Office for IODE in totaal 17 trainingen en workshops georganiseerd. Hieraan namen in totaal 205 trainees deel uit 66 verschillende landen. In totaal bedroeg het aantal persoonsdagen 2348 (zie tabel hieronder). De deelnemers vertegenwoordigden 66 verschillende nationaliteiten. Volgende landen waren vertegenwoordigd (+ aantal deelnemers): Angola (4), Australië, Bangladesh (3), Barbados, België (2), Benin (3), Brazilië (2), Bulgarije (5),

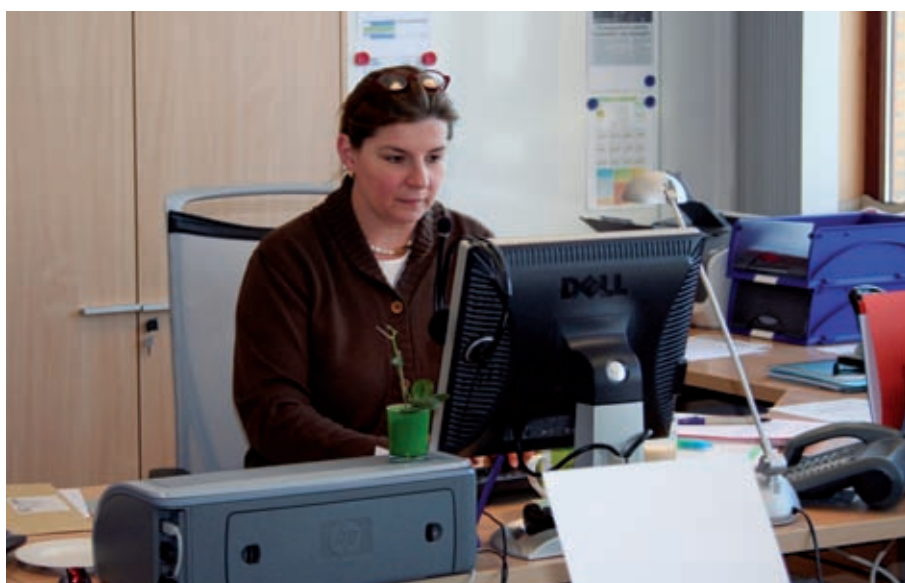
opleiding	regio	datum	#	niveau
ODINCINDIO Marine Information Management Training	Indische Oceaan	13-24/2	12	B
MARBEF/IODE/VLIZ Training Course on Marine Biodiversity Data Management	Afrika, Europa, Azië, Zuid-Amerika	6-11/3	16	B
First ODINAFRICA Workshop for Marine Biodiversity Data Compilation	Afrika	13-22/3	5	S
Marine Information Management Training for the ECET (European Countries in Economic Transition) countries	Oost-Europa	13-24/3	12	B
UNESCO/IOC/GTZ/ESRI/VLIZ Coastal Planning Training Course on Territorial Planning in Coastal Zones to cope with tsunami and other marine hazards	Afrika, Indische Oceaan	2-12/5	13	S
Ocean Data Management Training Course for the Indian Ocean Countries	Indische Oceaan (Asia), Europa	8-19/5	16	B
ODINAFRICA Atlas Data Mining Workshop.	Afrika	6-16/6	4	GV
International Training Course on Tsunami Numerical Modeling: Course I - Tsunami Sources and Tsunami Propagation	Afrika, Europa, Azië, Australië	6-16/6	25	S
ODINAFRICA Atlas Coordination and Planning Workshop	Afrika	19-23/6	12	GV
Joint IODE/IOI (International Ocean Institute) Training Course on the GIS and Remote Sensing Data	Azië, Zuid-Amerika, Afrika, Europa	18-23/9	17	S
ODINAFRICA Advanced Data Management Workshop	Afrika	25-29/9	6	GV
ODINAFRICA Atlas Progress Workshop	Afrika	2-4/10	10	S
Second ODINAFRICA Web Improvement Workshop	Afrika	2-6/10	15	B
Combined Modeling and Data Management Training Workshop (Jamboree-II)	Afrika, Oost-Europa, Zuid-Amerika, Azië	8-14/10	12	S
ODINAFRICA Workshop for Marine Biodiversity Data Compilation	Afrika	6-17/11	4	GV
GLOSS/ODINAFRICA Training Course on Sea Level Observation and Interpretation	Afrika	6-17/11	15	S
ISSTOCAM Training	Zuid-Amerika	4-15/12	11	S

Niveau: B = basis; GV = Gevorderden; S = Specialisatie

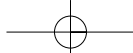
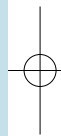
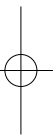
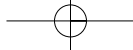
Kameroen (3), Chili (6), Colombia (2), Comoren, Ivoorkust (3), Kroatië, Cuba, Djibouti (2), Ecuador (3), Estland, Frankrijk, Gabon, Georgië, Duitsland (3), Ghana (12), Griekenland (2), Guinea, India (6), Indonesië (6), Iran (5), Italië, Japan, Kazachstan, Kenia (12), Koeweit (2), Letland, Madagascar, Maleisië (3), Maldiven (3), Malta, Mauritanië (8), Mauritius (9), Mexico, Mozambique, (8), Myanmar (3), Namibië (3), Nederland, Nigeria (4), Oman (2), Pakistan, Peru (3), Polen (2), Roemenië, Rusland (7), Saoedi Arabia, Senegal (3), Seychellen (5), Somalië (2), Zuid-Afrika (2), Sri Lanka (3), Tanzania (7), Thailand (8), Tunesië (2), Oekraïne (6), de Verenigde Arabische Emiraten, het Verenigd Koninkrijk, Vietnam.

Gastonderzoekers

In 2006 bezochten 54 gastonderzoekers uit 13 verschillende landen en 1 internationale organisatie het 'Project Office for IODE'. Afhankelijk van de opdracht bestreek het bezoek één dag tot enkele weken. In totaal bedroeg het aantal persoonsdagen 173.

Het IOC Project Office is in 2006 gestart met het beschikbaar maken van trainingsvideo's via internet. Momenteel zijn een dertigtal lessen beschikbaar in OceanTeacher (www.oceanteacher.org).

BIJLAGEN

Financiële rapportering
Performantie-indicatoren & andere graadmeters
Organigram
VLIZ coördinaten

FINANCIËLE RAPPORTERING

BALANS EN RESULTATENREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2006 (KEUR)

Activa	31/12/2004	31/12/2005	31/12/2006
Immateriële vaste activa	1,05	0,52	0,00
Materiële vaste activa	298,22	499,52	606,40
Financiële vaste activa	16,76	12,39	13,70
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	88,23	179,29	237,41
Geldbeleggingen	0,17	0,00	0,00
Liquide middelen	301,62	412,03	411,82
Overlopende rekeningen	228,26	80,74	40,76
Totaal	934,32	1.184,50	1.310,09

Passiva	31/12/2004	31/12/2005	31/12/2006
Bestemde fondsen	85,78	95,78	95,78
Overgedragen resultaat	381,02	666,19	901,84
Voorzieningen risico's en kosten	0,00	25,00	21,35
Schulden op ten hoogste 1 jaar	52,49	69,76	77,18
Overlopende rekeningen	415,03	327,78	213,94
Totaal	934,32	1.184,50	1.310,09

Er werd in 2006 geen overschot van de toegekende subsidie overgedragen als reserve (art. 9 §1 van de beheersovereenkomst). De inkomsten uit externe financiering vertegenwoordigden in 2006 71,51% van de vastgelegde 1ste + 2^{de} subsidie en 45,30% van de vastgelegde 1ste + 2^{de} + 3^{de} + 4^{de} subsidie (art. 5 §2 van de beheersovereenkomst).

Budgettaire afwijkingen t.o.v. de begroting 2006 (art. 9 §1 van de beheersovereenkomst): Aan de begroting 2006 werd een 4de subsidie toegevoegd ten bedrage van 120.000 EUR voor de ondersteuning en de werking van het secretariaat van de ESF Marine Board.

De vrijstelling voor bedrijfsvoorheffing die het VLIZ geniet tengevolge van haar erkenning als wetenschappelijke instelling ten bedrage van 87.890,00 EUR stond oorspronkelijk als vermindering op personeelskosten genoteerd op de begroting 2006. Dit bedrag werd overgeheveld naar de inkomsten.

Er werden tevens een aantal verschuivingen binnen de begroting 2006 doorgevoerd m.b.t. de uitgaven:

- de post 'Zeeleeuw investeringen' werd verminderd met 8.980,00 EUR ten voordele van de post 'Zeeleeuw werkingskosten'
- de post 'Bilaterale samenwerking' werd verminderd met 5.000,00 EUR ten voordele van de post 'Reizen en zendingen'.

RESULTATENREKENING 2006 (KEUR)

Opbrengsten	31/12/2004	31/12/2005	31/12/2006
Bedrijfsopbrengsten	2.858,98	2.978,96	3.650,53
Financiële opbrengsten	0,21	0,52	2,52
Uitzonderlijke opbrengsten	0,00	0,00	0,00
Totaal	2.859,19	2.979,48	3.653,05

Kosten	31/12/2004	31/12/2005	31/12/2006
Bezoldigingen en sociale lasten	1.073,67	1.273,51	1.540,74
Diensten en diverse goederen	670,86	1.179,27	1.542,45
Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	25,00	-3,64
Afschrijvingen	113,29	185,22	218,70
Financiële kosten	2,83	2,68	1,98
Andere bedrijfskosten	980,39	17,61	117,17
Uitzonderlijke kosten	0,00	1,00	0,00
Totaal	2.841,04	2.684,31	3.417,40

Resultaat	2004	2005	2006
Resultaat van het boekjaar	18,15	295,17	235,65
Overboeking naar bestemde fondsen	10,00	10,00	0,00
Overgedragen winst per 31/12	666,19	616,19	901,84

PERFORMANTIE-INDICATOREN & ANDERE GRAADMETERS

SAMENVATTENDE TABEL MET PERFORMANTIE-INDICATOREN VLIZ

(conform de beheersovereenkomst en het werkplan voor de periode 2005-2009):

Performantie-indicator	2004	2005	2006
P1 Het aantal en de kwaliteit van afgesloten samenwerkingsovereenkomsten met institutionele actoren binnen het zeewetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland	10	13	17
P2 Het aantal op kwaliteit gecontroleerde records in de literatuurmodule van IMIS	63.534	73.486	87.346
P3 Het aantal op kwaliteit gecontroleerde records toegeleverd aan de ASFA-databank	396	666	939
P4 Het aantal op kwaliteit gecontroleerde records in de databanken van het VLIZ	17.572.920	24.297.742	36.303.562
P5 Het aantal en de kwaliteit van informatieve publicaties voor een groot publiek:			
• aantal nummers 'De Grote Rede' (*)	3	3	2
• totaal aantal pagina's 'De Grote Rede' (*)	72	92	60
• aantal abonnees 'De Grote Rede'	2193	2386	2892
• aantal nummers 'VLIZINE' (*)	6	5	5
• totaal aantal berichten 'VLIZINE' (*)	140	117	91
• aantal abonnees 'VLIZINE'	730	839	930
• aantal andere publicaties voor een groot publiek waartoe actieve bijdrage is verleend (*)	5	3	10
• aantal vragen/antwoorden toegevoegd aan het luik 'Onze Kust' van de VLIZ website	50	113	287
P6 Het aantal gastonderzoekers, uitgedrukt in aantal persoonsdagen, dat gebruik maakt van het 'IODE Project Office' (*)	0	296	173
P7 Het effectief aantal gerealiseerde vaardagen voor wetenschappelijk onderzoek (*)	195	240	188
P8 Het aantal opleidingsactiviteiten, uitgedrukt in aantal persoonsdagen, dat in het kader van de in artikel 4 geformuleerde bijkomende opdracht wordt gerealiseerd (*)	0	1227	2348

(*): gerapporteerd per kalenderjaar

PERFORMANTIE-INDICATOREN NADER TOEGELICHT

Hieronder volgt een nadere toelichting bij de 8 performantie-indicatoren, op basis van dewelke de prestaties van het VLIZ voor het afgelopen jaar 2006 worden afgemeten.

P1: het aantal en de kwaliteit van afgesloten samenwerkingsovereenkomsten met institutionele actoren binnen het zeewetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland

Als ondersteunende onderzoeksinfrastructuur voor de zeewetenschappen, vervult het VLIZ een bijzondere rol. Om de samenwerking met binnen- en buitenlandse universiteiten, onderzoeksinstituten en individuele onderzoeksgroepen nog nauwer aan te halen, sluit VLIZ samenwerkingsovereenkomsten af. Het VLIZ participeert tevens in nationale en internationale netwerken en verzorgt er de uitstraling van het Vlaamse marien en kustgebonden onderzoek.

VLIZ heeft in de loop van 2006 vier nieuwe nationale samenwerkingsakkoorden afgesloten met onderzoeks- of administratieve entiteiten. Samen met de 13 reeds lopende overeenkomsten, komt hiermee de teller op een totaal van 17 samenwerkingsakkoorden te staan. De respectievelijke beheersovereenkomsten 2005-2009 met het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en met de provincie West-Vlaanderen zijn hierin niet meegeteld.

Overzicht van de **17 nationale samenwerkingsakkoorden** die VLIZ aanging met institutionele actoren binnen het zeewetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland.

Afgesloten met universiteiten

- Universiteit Gent, Vakgroep Biologie – biodiversiteitsdatabanken
  - prof. dr M. Vincx – meiobenthos/macrobenthos/hyperbenthos/epibenthos
  - prof. dr E. Coppejans – macroalgen
  - prof. dr W. Vyverman – protisten
  - prof. dr A. Vanreusel – meiobenthos van de diepzee en Antarctica
  - prof. dr K. Sabbe – microfytobenthos
- Universiteit Hasselt, prof. dr E. Schockaert – biodiversiteit/taxonomische databanken
- Katholieke Universiteit Leuven
  - prof. dr J. Berlamont & prof. dr J. Monbaliu – databanken hydrodynamica en sedimentmechanica
  - prof. dr F. Ollevier & prof. dr F. Volckaert – databanken mariene en estuariene biologie

Afgesloten met Vlaamse en nationale onderzoeksinstituten

- Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) – cel maritieme archeologie en varend erfgoed
- Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek, Eenheid Dier-Visserij (ILVO-Visserij) – monitoringgegevens en visserijbiologische data
- Afdeling BMM van het KBIN – samenwerking Zeeleeuw en Belgica

Afgesloten met Vlaamse administraties

- Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) – ontsluiting en uitwisseling wetenschappelijke informatie en exploitatie meetgegevens getijgebonden systemen
- Afdeling Kust van MD&K – herverdelen gegevens Meetnet Vlaamse Banken
- Afdeling Kust van MD&K – beheer Serres voor duinonderzoek in De Haan
- Afdeling Kust van MD&K – organisatie beheerscommissie Spuikom
- DAB Vloot van MD&K – beheer van het onderzoeksschip Zeeleeuw
- Afdeling Kust van MD&K en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) – monitoring van de Vlaamse stranden

Van deze 17 samenwerkingsovereenkomsten hebben er 11 betrekking op data-uitwisseling met mariene onderzoeksgroepen verbonden aan universiteiten of wetenschappelijke instellingen. Deze laatste vertegenwoordigen samen 145 voltijdse onderzoekers.

We zien een stijging van het aantal overeenkomsten met 7 eenheden sinds het begin van de nieuwe beheersovereenkomst (2005-2009).

P2: Het aantal op kwaliteit gecontroleerde records in de literatuurmodule van IMIS

De geïntegreerde databank IMIS is één van de databanken van het VLIZ-datacentrum. Dit 'Integrated Marine Data & Information System' brengt alle mariene en kustgebonden expertise in Vlaanderen/België (en omgeving) in kaart en stelt die vrij toegankelijk voor internetgebruikers. IMIS is een samenhangend, modulair systeem opgebouwd rond 'personen', 'instituten', 'projecten', 'infrastructuur', 'conferenties', 'datasets', 'kaarten', 'tijdschriften' en 'publicaties'. Aan deze laatste module worden continu nieuwe referenties toegevoegd na kwaliteitscontrole. Het is dit aantal op kwaliteit gecontroleerde records in de literatuurmodule van IMIS dat het voorwerp uitmaakt van performantie-indicator 2. Dit omvat alle titels die aanwezig zijn in de VLIZ bibliotheek (boek, rapport, artikel, pdf) of waarvan we weten waar de gebruiker het werk kan gaan ophalen.

De literatuurmodule van IMIS bevatte eind 2006 in totaal 87.346 op kwaliteit gecontroleerde records van mariene of kustgebonden publicaties. Dat zijn er 13.860 meer dan eind 2005.

Eind 2004 bedroeg het totale aantal op kwaliteit gecontroleerde literatuurrecords 63.534. Dit betekent een stijging met 23.812 eenheden sinds het begin van de beheersovereenkomst 2005-2009.

P3: Het aantal op kwaliteit gecontroleerde records toegeleverd aan de ASFA-databank

---

De VLIZ-bibliotheek treedt op als nationaal invoercentrum voor de ASFA-database ('Aquatic Sciences and Fisheries Abstracts'), de meest complete internationale informatiebron over marien-wetenschappelijke literatuur. Door het invoeren van alle Vlaamse mariene referenties in deze database, promoot VLIZ het Vlaams marien onderzoek bij een internationaal wetenschappelijk publiek. In 2006 werd het belang hiervan nog eens onderstreept op de ASFA Advisory Board Meeting te Oostende, georganiseerd door de VLIZ-bibliotheek in samenwerking met het IODE Project Office.

De ASFA Advisory Board evalueert jaarlijks de werking, inhoud en efficiëntie van de ASFA-databank, waarbij telkens het belang onderstreept wordt van het refereren naar de lokale grijze literatuur. Vooral op dit vlak doet het Belgisch inputcentrum een grote inspanning. In 2006 konden wij 273 Vlaamse mariene referenties toevoegen, wat de teller voor België op een totaal van 939 records brengt.

In 2004, het eerste jaar waarin gegevens werden toegeleverd, stopte de teller op 396 records. Sinds de start van de nieuwe beheersovereenkomst (2005-2009) werden zodoende 543 nieuwe records aangebracht.

P4: Het aantal op kwaliteit gecontroleerde records in de databanken van het VLIZ

VLIZ verzorgt tientallen mariene en kustgebonden databanken, die actief zijn op de servers van het VLIZ en na kwaliteitscontrole ter beschikking worden gesteld van de mariene onderzoeks- en gebruikerswereld.

Eind 2006 bedroeg het totaal aantal op kwaliteit gecontroleerde unieke records in alle VLIZ-databanken samen 36.303.562. Dit betekent een groei van 49% ten opzichte van de

het aantal records gerapporteerd in het jaarverslag van 2005 (i.e. maart 2006). In 2004 werd het aantal records in de databanken afgetikt op 17.572.920. Sinds het begin van de tweede beheersovereenkomst (2005-2009) is het aantal records in de databanken dus met 106% gestegen.

De databanken waarvan het aantal records het hardst gegroeid zijn in het afgelopen jaar worden geïllustreerd in de onderstaande tabel:

		eind 2004	eind 2005	eind 2006	Absolute groei in 2006
1	Boeien	0	59.827	6.280.702	6.220.875
2	Eurobis	340.000	1.437.781	3.479.908	2.382.127
3	Meetnet Vlaamse Banken	6.229.997	8.179.733	9.640.981	1.461.248
4	IMERS	0	734.558	2.180.822	1.446.264
5	Midas	2.580.000	3.506.515	4.037.139	530.624
6	Antobis	0	131.772	330.033	198.261
7	IMIS	792.893	1.153.866	1.285.903	132.037
8	Maridas	0	42.204	114.344	72.140
9	Marine Gazetteer	0	51.309	83.314	32.005
10	WIMIS	287.980	309.424	336.863	27.439

P5: Het aantal en de kwaliteit van informatieve publicaties voor een groot publiek

Het Vlaams Instituut voor de Zee speelt een belangrijke rol in het vulgariseren en verspreiden van zeewetenschappelijke informatie naar diverse doelpublieken toe. Naast het organiseren van diverse studiedagen, workshops, symposia en infomomenten en het bemensen van een infoloket, verzorgt VLIZ ook twee reguliere publicaties ('De Grote Rede' en de digitale 'VLIZINE') en werkt het mee aan tal van andere publicaties, waarvan een deel ook bestemd is voor een breder publiek. Daarnaast speelt vooral het 'Onze Kust'-deel van de VLIZ-website een niet onbelangrijke rol in het informeren van de 'wakkere burger'. Als performantie-indicator voor deze taakstelling werd geopteerd voor een combinatie van informatieve producten, veeleer dan deze brede opdracht in één kengetal weer te geven.

In 2006:

- publiceerde VLIZ 2 nummers (met in totaal 60 pagina's, 6 hoofdbijdragen, 10 korte rubrieken, 16 korte berichten en 4 zeewoorden) van het gratis infoblad over kust en zee 'De Grote Rede' en bereikte daarmee 2892 abonnees;
- publiceerde VLIZ 5 nummers (met in totaal 91 berichtjes) van de gratis digitale nieuwsbrief 'VLIZINE', gericht aan 930 abonnees;
- droeg VLIZ actief bij aan de totstandkoming van 10 andere publicaties voor een groot publiek;
- voegde het 287 vragen/antwoorden toe aan het luik 'Onze Kust' van de VLIZ-website, waarvan 216 in het Nederlands en 71 in het Engels. In totaal staan nu 379 vragen en antwoorden online in het Nederlands en 71 in het Engels.

Uit het volgende overzicht blijkt dat deze omvangrijke communicatieopdracht – zoals tevens gedocumenteerd voor het jaar 2004 en 2005 – ook in 2006 kon worden gecontinueerd. Het kleiner aantal reguliere publicaties (VLIZINE en Grote Rede) in 2006, werd ruimschoots gecompenseerd door het grote aantal uitzonderlijke publicaties die VLIZ heeft afgeleverd in ditzelfde jaar. Daarnaast werd 'de Grote Rede' in zijn 6de jaargang in een nieuw kleedje gestoken. Het steeds maar populairdere tijdschrift verschijnt vanaf 2006 in een vier-kleurendruk en heeft er vijf nieuwe korte rubrieken bij gekregen (Cis de Strandjutter, Vruchten van de Zee, De Kustbarometer, Stel je zeevraag en de fotowedstrijd 'Kustkiekjes'). Een opsmukoperatie die duidelijk gesmaakt wordt door onze lezers!

Bijlagen

Sinds de start van de nieuwe beheersovereenkomst 2005-2009 steeg het aantal abonnees van De Grote Rede met 753 postadressen; die van de VLIZINE met email-adressen.

Informatieve publicatie	Indicator	2004	2005	2006
'De Grote Rede'	aantal nummers	3	3	2
	totaal aantal pagina's	72	92	60
	totaal aantal hoofdartikels	9	9	6
	totaal aantal korte berichten	11	14	16
	aantal korte rubrieken	0	0	10
	aantal verklaarde zeewoorden	4	6	4
	aantal abonnees	2139	2386	2892
'VLIZINE'	aantal nummers	6	5	5
	totaal aantal berichtjes	140	117	91
	aantal abonnees	730	839	930
Andere publicaties groot publiek waaraan meegewerkt	aantal publicaties	5	3	10
Vragen/antwoorden over zee/kust, ontsloten via 'Onze Kust' deel VLIZ website	nieuw ingevoerd	50	113	287
	totaal aantal online	185	298	585

P6: Het aantal gastonderzoekers, uitgedrukt in aantal persoonsdagen, dat gebruik maakt van het UNESCO/IOC Project Office for IODE

Het VLIZ fungeert als het 'instrument' via dewelke de Vlaamse overheid het UNESCO/IOC Project Office for IODE ondersteunt. Daartoe ontvangt VLIZ extra middelen om huur, elektriciteit/water/gas en internetkosten te betalen (60.000 EUR/jaar) en beschikt het over een schijf van 500.000 EUR/jaar voor de organisatie van opleidingen naar tsunami-vroegwaarschuwingssystemen en andere zeegerelateerde fenomenen.

In 2006 bezochten 54 gastonderzoekers uit 13 verschillende landen en 1 internationale organisatie het 'Project Office for IODE'. Afhankelijk van de opdracht bestreek het bezoek één dag tot enkele weken. In totaal bedroeg het aantal persoonsdagen 173.

P7: Het effectief aantal gerealiseerde vaardagen voor wetenschappelijk onderzoek

Het VLIZ heeft een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de DAB Vloot van de Vlaamse administratie, teneinde het onderzoeksschip 'Zeeleeuw' (en bij ontstentenis andere vaartuigen van de Vlaamse vloot) te kunnen inzetten voor zeewetenschappelijk onderzoek. Om de performantie van de door VLIZ georganiseerde wetenschappelijke vaarten met mariene wetenschappers te kunnen evalueren, is als indicator het effectief aantal gerealiseerde vaardagen voor wetenschappelijk onderzoek vooropgesteld. Deze behelzen zowel de vaarten ondernomen met de 'Zeeleeuw', de RIB 'Zeekat' als met facultatieve derde schepen van de Vlaamse vloot.

Tijdens het kalenderjaar 2006 werden in totaal 188 wetenschappelijke vaardagen gerealiseerd. In 2004 waren dat er 195, in 2005 240 (zie tabel onder).

Aantal gerealiseerde vaardagen voor onderzoek op:	2004	2005	2006
RV 'Zeeleeuw'	155	151	122
RIB 'Zeekat'	37	45	35
'derde' schepen: Ter streep, Veeremans, Scheldewacht en Scaldis	3	44	41
Totaal aantal gerealiseerde vaardagen voor onderzoek	195	240	188

De daling in het aantal gerealiseerde vaardagen met de 'Zeeleeuw' is vooral te wijten aan afgelaste duikopdrachten. Van de 39 geplande tochten voor wetenschappelijke duikopdrachten werden er slechts 26 uitgevoerd. Ter vergelijking: voor 2005 zijn 28 van de oorspronkelijk 171 geplande tochten door weersomstandigheden afgelast. De lange onderhoudsperiode van de 'Zeeleeuw' had een bijkomende invloed op de verlaagde inzet.

P8: Het aantal opleidingsactiviteiten, uitgedrukt in aantal persoonsdagen, dat in het kader van de in artikel 4 geformuleerde bijkomende opdracht wordt gerealiseerd

Het aangehaald artikel 4 vermeldt de opdracht die VLIZ vervult ter ondersteuning van het UNESCO/IOC Project Office for IODE. Terwijl performantie-indicator P6 betrekking heeft op het aantal gastonderzoekers (uitgedrukt in aantal persoonsdagen) dat gebruik maakt van dit projectkantoor, slaat P8 specifiek op de opleidingen die er plaatsvinden. Ook bij P8 is geopteerd om de indicator uit te drukken in persoonsdagen van trainees.

In 2006 organiseerde het UNESCO/IOC Project Office for IODE 17 trainingen waaraan in totaal 205 trainees deelnamen uit 66 verschillende landen. In totaal bedroeg het aantal persoonsdagen 2348.

Hieronder volgt een overzicht van de georganiseerde trainingen in 2006, telkens met de datum waarop de opleiding plaatsvond en het aantal deelnemers:

opleiding	regio	datum	#	niveau
ODINCINDIO Marine Information Management Training	Indische Oceaan	13-24/2	12	B
MARBEF/IODE/VLIZ Training Course on Marine Biodiversity Data Management	Afrika, Europa, Azië, Zuid-Amerika	6-11/3	16	B
First ODINAFRICA Workshop for Marine Biodiversity Data Compilation	Afrika	13-22/3	5	S
Marine Information Management Training for the ECET (European Countries in Economic Transition) countries	Oost-Europa	13-24/3	12	B
UNESCO/IOC/GTZ/ESRI/VLIZ Coastal Planning Training Course on Territorial Planning in Coastal Zones to cope with tsunami and other marine hazards	Afrika, Indische Oceaan	2-12/5	13	S
Ocean Data Management Training Course for the Indian Ocean Countries	Indian Ocean (Asia), Europe	8-19/5	16	B
ODINAFRICA Atlas Data Mining Workshop	Afrika	6-16/6	4	GV
International Training Course on Tsunami Numerical Modeling: Course I - Tsunami Sources and Tsunami Propagation	Afrika, Europa, Azië, Australië	6-16/6	25	S
ODINAFRICA Atlas Coordination and Planning Workshop	Afrika	19-23/6	12	GV

Bijlagen

opleiding	regio	datum	#	niveau
Joint IODE/IOI (International Ocean Institute) Training Course on the GIS and Remote Sensing Data	Azië, Zuid-Amerika, Afrika, Europa	18-23/9	17	S
ODINAFRICA Advanced Data Management Workshop	Afrika	25-29/9	6	GV
ODINAFRICA Atlas Progress Workshop	Afrika	2-4/10	10	S
Second ODINAFRICA Web Improvement Workshop	Africa	2-6/10	15	B
Combined Modeling and Data Management Training Workshop (Jamboree-II)	Afrika, Oost-Europa, Zuid Amerika, Azië	8-14/10	12	S
ODINAFRICA Workshop for Marine Biodiversity Data Compilation	Afrika	6-17/11	4	GV
GLOSS/ODINAFRICA Training Course on Sea Level Observation and Interpretation	Afrika	6-17/11	15	S
ISSTOCAM Training	Zuid Amerika	4-15/12	11	S

Niveau: B = basis; GV = Gevorderden; S = Specialisatie

De deelnemers vertegenwoordigden 66 verschillende nationaliteiten. Volgende landen waren vertegenwoordigd (+ aantal deelnemers): Angola (4), Australië, Bangladesh (3), Barbados, België (2), Benin (3), Brazilië (2), Bulgarije (5), Kameroen (3), Chili (6), Colombia (2), Comoren, Ivoorkust (3), Kroatië, Cuba, Djibouti (2), Ecuador (3), Estland, Frankrijk, Gabon, Georgië, Duitsland (3), Ghana (12), Griekenland (2), Guinea, India (6), Indonesië (6), Iran (5), Italië, Japan, Kazachstan, Kenia (12), Koeweit (2), Letland, Madagascar, Maleisië (3), Maldiven (3), Malta, Mauritanië (8), Mauritius (9), Mexico, Mozambique, (8), Myanmar (3), Namibië (3), Nederland, Nigeria (4), Oman (2), Pakistan, Peru (3), Polen (2), Roemenië, Rusland (7), Saudi Arabia, Senegal (3), Seychellen (5), Somalië (2), Zuid-Afrika (2), Sri Lanka (3), Tanzania (7), Thailand (8), Tunesië (2), Oekraïne (6), de Verenigde Arabische Emiraten, het Verenigd Koninkrijk, Vietnam.

ANDERE GRAADMETERS

Aansluitend bij de hoofdactiviteiten en ter aanvulling van de hierboven gesitueerde performantie-indicatoren, kunnen nog andere graadmeters worden beschouwd die een beeld ophangen van de realisaties van het VLIZ in het afgelopen jaar. Deze graadmeters zijn in tegenstelling met de 8 performantie-indicatoren niet bindend en worden enkel weergegeven ter illustratie.

		2005	2006
Over VLIZ			
Omzet van het VLIZ (EUR)		2.528.646	2.746.084
Omzet buiten de basissubsidie (externe financiering – in EUR)		408.815	667.292
Financieel resultaat VLIZ (EUR)		285.170	235.653
Personeelsbestand (VTE vast & contractueel)		28,75	*29,38
Aantal leden van de vereniging		265	248
Aantal projecten door VLIZ uitgevoerd i.s.m. onderzoeksgroepen		27	28
Infoloket: communicatie & informatie			
Aantal 'Special' en 'andere' publicaties VLIZ		12	**16
Aantal gestelde/beantwoorde vragen via mail/telefoon		125	170
Aantal abonnees VLIZ Nieuwsbrief	C	873	887
Aantal georganiseerde evenementen		10	15
Aantal deelnemers aan georganiseerde evenementen		890	1117
Aantal pagina's 'Special Publications'		1465	953
Aantal hits/bezoekers op de VLIZ-website en op de door VLIZ gehoste andere websites: totaal aantal bezoeken		505.474	***263.896
Aantal hits/bezoekers op de VLIZ-website en op de door VLIZ gehoste andere websites: totaal aantal geraadpleegde pagina's		2.131.950	2.371.833
Zeebibliotheek			
Aantal uitwisselingsabonnementen met de VLIZ Collected Reprints (resultierend in minimaal een zelfde aantal tijdschrift- of reekstitels in de VLIZ-bibliotheek)	C	163	163
Aantal aanwinsten in de bibliotheek (referenties)		9.952	11.446
Aantal aangevraagde referenties in de bibliotheek		815	****598
Aantal titels digitaal beschikbaar via het Open Marien Archief	C	524	2221
Aantal titels gedownload via het Open Marien Archief		-	12.487
Percentage succesvol behandelde vragen		99	98
Faciliteiten			
Aantal onderzoekers/studenten/passagiers dat van de Zeeleeuw gebruik gemaakt heeft		830	*****697
Aantal vermeldingen van VLIZ in wetenschappelijke publicaties n.a.v. het gebruik van de faciliteiten	C	13	17
Hoeveelheid data (aantal records) in de databank MIDAS	C	3.506.515	4.037.139
Hoeveelheid data (aantal records) in de databank MONIT	C	0	(!)0
Datacentrum			
Aantal gearchiveerde en ontsloten datasets uitgedrukt in aantal bestanden	C	1701	5896
Aantal gearchiveerde en ontsloten datasets uitgedrukt in totale bestandsgrootte (in Gb)	C	1,83	6,22
Aantal records in biologische databases (Aphia, eurobis, Macrobel, NSBP, NSBP en antobis)	C	2.823.778	5.951.961
Aantal records in de module 'Publicaties' van IMIS	C	87.545	99.792
Aantal records in de module 'Datasets' van IMIS	C	500	714
Aantal records in de module 'Instituten' van IMIS	C	4.818	5.154
Aantal records in de module 'Conferenties' van IMIS	C	447	493
Aantal records in de module 'Personen' van IMIS	C	9.757	11.635
Aantal records in de module 'Projecten' van IMIS	C	1.266	1.376
Aantal records in de module 'Kaarten' van IMIS	C	47	108
Aantal records in de module 'Infrastructuur' van IMIS	C	0	41

* = 16 vaste en 13,38 contractuele VTE; 23,5 wetenschappelijke en 5,63 ondersteunende medewerkers (20,75 jobstudentmaanden of stagiairs niet meegerekend)

** = 8 'VLIZ Special Publications' en 8 'diverse publicaties'

*** Vanaf 20 maart 2006 is de VLIZ website vernieuwd. Het tellen van het aantal bezoeken gebeurt nu met andere software en is niet vergelijkbaar met de cijfers uit 2005.

**** Van de 598 aanvragen, die binnenkwamen via de bibliotheek (leden: 502; extern: 96), konden 585 referenties of 97,8% worden aangeleverd; 401 hiervan (67%) kwam uit eigen collectie, 197 uit externe bronnen (vnl. via netwerken als Euraslic en Iamslic (gratis), Antilope/Impala en Subito Duitsland (tegen betaling).

***** 392 onderzoekers + 287 studenten/passagiers

(!) Deze databank oorspronkelijk gepland voor het apart archiveren van de VLIZ monitoring data zal er niet komen. De data worden opgenomen binnen de IMERS databank (Integrated Marine Environmental Readings and Samples)

C Cumulatief

ORGANIGRAM

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) is een autonoom instituut met de rechtspersoonlijkheid in de vorm van een vzw, dat een jaarlijkse toelage ontvangt van de Vlaamse overheid en van de provincie West-Vlaanderen. Conform de statuten installeerde het VLIZ bij zijn opstart in 1999 als bestuursorganen een Raad van Bestuur, een Algemene Vergadering en een Wetenschappelijke Commissie. Deze laatste adviseert de Raad van Bestuur over de wetenschappelijke haalbaarheid en wenselijkheid van te nemen beslissingen.

RAAD VAN BESTUUR

Conform de statuten is de raad van bestuur samengesteld uit 14 leden. In de loop van 2006 werd Kapt. Yves Goossens (hoofd van DAB Vloot) voorgedragen door de Vlaamse regering als bestuurder van VLIZ. De reder ter visserij Willy Versluys vervangt Bart Schiltz. De andere leden zijn in hun functie verlengd voor drie jaar.

De voorzitter is de heer *Paul Breyne*, gouverneur van West-Vlaanderen

Acht leden werden voorgedragen door de Vlaamse regering:

- de heer *Patric Jacobs*, hoogleraar, Universiteit Gent, ondervoorzitter
- mevrouw *Marie-Claire Van der Stichele-De Jaegere*, ere-gedeputeerde, secretaris
- de heer *Jean Berlamont*, gewoon hoogleraar, Katholieke Universiteit Leuven
- de heer *Yves Goossens*, algemeen directeur DAB Vloot van MD&K
- de heer *Jean Lanckneus*, consultant mariene geologie, Magelas NV
- mevrouw *Veerle Lories*, directeur-generaal departement Economie, Wetenschap en Innovatie
- de heer *Jan Strubbe*, ere-directeur-generaal Administratie Waterwegen en Zeewezen
- mevrouw *Magda Vincx*, gewoon hoogleraar Universiteit Gent

De twee leden voorgedragen door de provincie West-Vlaanderen zijn:

- de heer *Gunther Pertry*, gedeputeerde
- de heer *Yves Debaere*, provincieraadslid

De drie overige leden zijn:

- de heer *André De Raes*, adjunct-directeur POM West-Vlaanderen
- de heer *Paul Gerard*, afgevaardigd bestuurder AG Haven Oostende
- de heer *Willy Versluys*, reder ter visserij

De regeringscommissarissen zijn:

- de heer *Luc Gobin*, voor de Vlaamse minister bevoegd voor Financiën
- mevrouw *Marie Claire Van de Velde*, voor de Vlaamse minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid

Wonen de vergaderingen bij:

- de heer *Rudy Herman*, navorser departement Economie, Wetenschap en Innovatie
- de heer *Jan Mees*, directeur VLIZ en verslaggever

ALGEMENE VERGADERING

In 2006 werd Prof. dr. Maurice Pensaert, voormalig secretaris-generaal van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen, vervangen door zijn opvolgster dr. ir. Elisabeth Monard. De huidige samenstelling van de Algemene Vergadering is dan ook als volgt:

De voorzitter is de heer *Paul Breyne*, gouverneur van West-Vlaanderen

De acht stemgerechtigde leden gemandateerd door de Vlaamse overheid zijn:

- prof. dr. *Patric Jacobs*, ondervoorzitter VLIZ

- prof. dr. *Willy Baeyens*, Vrije Universiteit Brussel
- prof. dr. *Jean Berlamont*, Katholieke Universiteit Leuven
- prof. dr. *Ernest Schockaert*, Universiteit Hasselt
- prof. dr. *René Van Grieken*, Universiteit Antwerpen
- prof. dr. *Magda Vincx*, Universiteit Gent
- dr. *Veerle Lories*, departement Economie, Wetenschap en Innovatie
- ir. *Jan Strubbe*, ere-directeur-generaal administratie Waterwegen en Zeewezen

De vier stemgerechtigde leden gemandateerd door de provincie West-Vlaanderen zijn:

- de heer *Gunther Pertry*, gedeputeerde
- mevrouw *Hilde Veulemans*, provinciaal lid
- de heer *Patrick Braet*, provincieontvanger
- de heer *Jan Denys*, directeur Maritiem Instituut van het Gemeenschaps-onderwijs Mercator

Het lid gemandateerd door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) is:

- dr. ir. *Elisabeth Monard*, secretaris-generaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen

De heer *Frederik Colson* heeft als stichtend lid stemrecht in de algemene vergadering.

De leden van de Raad van Bestuur van het VLIZ mogen de algemene vergadering met raadgevende stem bijwonen.

WETENSCHAPPELIJKE COMMISSIE

De Wetenschappelijke Commissie adviseert de Raad van Bestuur over alle wetenschappelijke en onderzoeksondersteunende activiteiten die het VLIZ ontplooit en ondersteunt het VLIZ in het formuleren van kwaliteitsvolle en wetenschappelijk onderbouwde adviezen.

De samenstelling van de Wetenschappelijke Commissie weerspiegelt het interuniversitaire en interdisciplinaire karakter van het VLIZ. Ook een goede samenwerking met de Vlaamse administraties en de federale overheid wordt hierbij niet uit het oog verloren. Ir. Guido Dumon (Afdeling Kust van de IVA MD&K, hoofd van de Vlaamse Hydrografie) werd begin 2006 verwelkomd als nieuw lid van de Wetenschappelijke Commissie van VLIZ. Nathalie Balcaen wordt zijn plaatsvervanger. Ook nieuw is Fabienne Vanderstraeten (Departement Leefmilieu, Natuur & Energie (LNE) - Afdeling Internationaal Milieubeleid (AIM), het vroegere AMINAL). Zij zal Els Martens vervangen in de Wetenschappelijke Commissie. Els Martens wordt de plaatsvervangster. Tenslotte wordt ook Rudy Herman – tot nu toe als waarnemer vertegenwoordigd – formeel lid van de Wetenschappelijke Commissie. Hieronder vindt u de samenstelling van de Wetenschappelijke Commissie in 2006.

Voor het Vlaams Instituut voor de Zee:

- *Patric Jacobs*, voorzitter, ondervoorzitter raad van bestuur
- *Jan Mees*, directeur
- *Jan Seys*, verslaggever (vervanger: *Nancy Fockedeij*)
- *Jean Berlamont*, Katholieke Universiteit Leuven, lid raad van bestuur
- *Jean Lanckneus*, consultant mariene geologie, lid raad van bestuur
- *Magda Vincx*, Universiteit Gent, lid raad van bestuur (vervangers: *Ann Vanreusel* of *Steven Degraer*)

Voor de Vlaamse universiteiten en wetenschappelijke instellingen:

Twee afgevaardigden van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven):

- *Filip Volckaert*
- *Jaak Monbaliu*

Drie afgevaardigden van de Universiteit Gent (UGent):

- *Colin Janssen*
- *Gilbert Van Stappen* (vervanger: *Patrick Sorgeloos*)
- *Frank Maes* (vervanger: *An Cliquet*)

Twee afgevaardigden van de Universiteit Antwerpen (UA):

- *Patrick Meire* (vervangers: *Stefan Van Damme* of *Eric Struyf*)
- *René Van Grieken*

Drie afgevaardigden van de Vrije Universiteit Brussel (VUB):

- *Frank Dehairs* (vervanger: *Martine Leermakers*)
- *Nanette Daro* (vervanger: *Natalie Beenaerts*)
- *Nico Koedam* (vervanger: *Farid Dahdouh-Guebas*)

Een afgevaardigde van de Universiteit Hasselt (UHasselt):

- *Tom Artois* (vervanger: *Ernest Schockaert*)

Een afgevaardigde van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO):

- *Eckhart Kuijken* (vervanger: *Eric Stienen*)

Een afgevaardigde van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, departement Visserij (ILVO-Visserij):

- *Kris Cooreman* (vervanger: *Frank Redant*)

Een afgevaardigde van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE):

- *Marnix Pieters* (vervanger: *Anton Ervynck*)

Voor de Vlaamse overheid:

Een afgevaardigde van de Afdeling Waterbouwkundig Laboratorium van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken:

- *Frank Mostaert*

Een afgevaardigde van de Afdeling Kust van het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening & Kust (MD&K):

- *Guido Dumon* (vervanger: *Nathalie Balcaen*)

Een afgevaardigde van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI):

- *Rudy Herman*

Een afgevaardigde van het Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur & Energie:

- *Fabienne Vanderstraeten* - Departement Leefmilieu, Natuur & Energie (LNE) - Afdeling Internationaal Milieubeleid (AIM) (vervanger: *Els Martens* - Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) - Centrale diensten)

Voor de federale overheid:

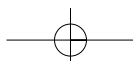
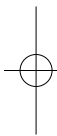
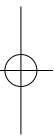
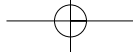
Een afgevaardigde van de FOD Wetenschapsbeleid:

- *David Cox*

Een afgevaardigde van het departement BMM van het KBIN:

- *Georges Pichot* (vervanger: *Brigitte Lauwaert*)

Deze lijst is niet exhaustief: vertegenwoordigers van andere instellingen en onder-vertegenwoordigde onderzoeksdisciplines kunnen op vraag van de Raad van Bestuur tot de Wetenschappelijke Commissie toegelaten worden. Als zich een specifiek probleem stelt, kunnen binnen- en/of buitenlandse experts uitgenodigd worden voor een of meerdere vergaderingen.

VLIZ Coördinaten

VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE - VLIZ

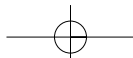
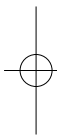
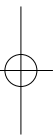
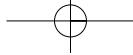
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
België

Tel.: +32 (0)59 34 21 30
Fax: +32/(0)59 34 21 31
E-mail: info@vliz.be
URL : <http://www.vliz.be>

De gebouwen van het VLIZ zijn voormalige pakhuizen van de vismijn van Oostende en bevinden zich op de Oosteroever in de haven. Het VLIZ vind je helemaal achteraan in het overdekte vismijngebouw, in de pakhuizen langs de waterkant. De gebouwen bieden een fraai zicht op de havengeul en het centrum van Oostende.

COLOFON

Dit jaarboek 2006 van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) is gebaseerd op het jaarverslag 2006, dat ter goedkeuring werd voorgelegd aan de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering op 4 april 2007.

Coördinatie en eindredactie

Jan Mees - directeur

Nancy Fockedey en Jan Seys - Communicatie & informatie

Met dank aan allen die hebben bijgedragen aan het tot stand komen van dit document.

Fotografie

Misjel Decler/VLIZ tenzij anders vermeld

Alle foto's zijn eigendom van het VLIZ, tenzij anders vermeld

Andere fotografen

Filip Nuyttens (FN)

Kris Steen (KS)

Guy De Smet (GD)

Guido Walters (GW)

Tim Deprez (TD)

Aljocha Hamerlynck (AH)

Danny De Kievith (DDK), portretten personeel

Annelies Goffin (AG)

De sfeerfoto's tussen de hoofdstukken zijn een 'impressie van zomer 2006 (augustus en september)' en zijn van de hand van de jobstudenten Deborah Delva, Aljocha Hamerlynck en Evy Copejans.

Vormgeving

Johan Mahieu, Marc Roets (Zoeck)

Druk

De Windroos

Beschikbaarheid

Na goedkeuring wordt dit document als pdf aangeboden via de VLIZ website

Te Citeren als:

Mees J., Fockedey N. & Seys J. (Eds). VLIZ Jaarboek 2006 – voor al wie gefascineerd is door de zee en de kust. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), Oostende, België. 2007. ISBN 978-90-810081-9-8, 128 pp